

Projekt

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

**WOJEWÓDZKI PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE
NA LATA 2011-2016**

WARSZAWA 2010

Spis treści

Wprowadzenie	5
I. Definicja przemocy w rodzinie i podstawy prawne Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016.	8
II. Przemoc w rodzinie – diagnoza i ocena sytuacji w województwie mazowieckim.	15
1. Analiza danych krajowych i regionalnych na podstawie badań TNS OBOP, Pracowni Badań Społecznych, OSŚPOPwWK „Trzeźwy Kierowca” dotycząca zjawiska przemocy w rodzinie.	16
2. Analiza danych dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie w Mieście Stołecznym Warszawa.	19
3. Przemoc wobec dzieci - obraz zjawiska na podstawie badań TNS OBOP i Fundacji Dzieci Niczyje.	23
4. Obraz przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim na podstawie realizacji procedury „Niebieskie Karty”.	29
4.1. Analiza danych Policji.	31
4.1.1. Analiza policyjnych danych krajowych.	32
4.1.2. Analiza policyjnych danych stołecznych.	33
4.1.3. Analiza policyjnych danych wojewódzkich.	34

4.1.4. Realizacja procedury „Niebieskie Karty”- dane dotyczące dzieci.	34
4.2. Niebieskie Karty w instytucjach pomocy społecznej na Mazowszu.	35
5. Analiza zasobów pomocy społecznej w zakresie przemocy w rodzinie na podstawie raportu Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej.	37
6. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez samorząd gminy i powiatu na terenie województwa mazowieckiego w roku 2009 na podstawie raportu Wydziału Polityki Społecznej, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.	41
7. Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w latach 2011-2016.	46
III. Wnioski i rekomendacje do Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016.	68
IV. Cele, działania, wskaźniki i harmonogram Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016.	74
V. Finansowanie Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016.	96
ZAŁĄCZNIKI	97
ZAŁĄCZNIK NR 1 Przemoc wobec dzieci- analiza wtórna na podstawie danych krajowych.	98
ZAŁĄCZNIK NR 2 Przemoc w rodzinie – analiza danych porównawczych: kraj – Mazowsze.	102

ZAŁĄCZNIK NR 3	
Przemoc wobec dzieci – badania Fundacji Dzieci Niczyje.	110
ZAŁĄCZNIK NR 4	
Przemoc w rodzinie – analiza danych dotyczących m.st. Warszawy.	112
ZAŁĄCZNIK NR 5	
Przemoc w rodzinie – analiza policyjnej statystyki krajowej.	118
ZAŁĄCZNIK NR 6	
Przemoc w rodzinie – policyjne dane stołeczne.	126
ZAŁĄCZNIK NR 7	
Przemoc w rodzinie – dane policyjne Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu.	129
ZAŁĄCZNIK NR 8	
Przemoc wobec dzieci w statystykach Policji.	131
ZAŁĄCZNIK NR 9	
Przemoc w rodzinie – wyciąg z Raportu pn” Przemoc w rodzinie w województwie mazowieckim. Analiza zasobów pomocy społecznej” – opracowanie: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej , Warszawa 2010 r.	132
ZAŁĄCZNIK NR 10	
Przemoc w rodzinie – na podstawie Raportu „Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez samorząd gminy i powiatu na terenie województwa mazowieckiego w roku 2009.”.Raport opracowany przez :Wydział Polityki Społecznej, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, Warszawa 2010 r.	144
ZAŁĄCZNIK 11	
Lista ekspertów współpracujących przy opracowaniu Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016.	146

WPROWADZENIE

Przemoc w rodzinie, jak wykazuje analiza badań realizowanych na poziomie ogólnopolskim, jak i wojewódzkim, jest zjawiskiem wyraźnie dostrzegalnym w polskim społeczeństwie. Może być przyczyną poważnych szkód osobistych, zdrowotnych, społecznych. Często jest skutkiem, jak i ważnym czynnikiem przyczyniającym się do dysfunkcji w rodzinie. Niejednokrotnie prowadzi do naruszeń norm moralnych i prawnych. Osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie są zarówno dorośli, jak i dzieci. Natomiast osobami stosującymi przemoc są zazwyczaj osoby dorosłe – częściej mężczyźni niż kobiety.

Samorząd Województwa Mazowieckiego od kilkunastu lat prowadzi wiele działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Realizowane są programy adresowane do ofiar i sprawców przemocy, wspierane i tworzone są instytucje świadczące profesjonalną pomoc osobom pokrzywdzonym, jak też ich rodzinom. Odbywają się liczne szkolenia podnoszące kwalifikacje osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy np. dla pracowników tzw. „pierwszego kontaktu” m.in. nauczycieli, kuratorów, pracowników służby zdrowia, policjantów, pracowników socjalnych, pedagogów, psychologów. Organizowane są kampanie społeczne dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie, mające na celu edukację i uwrażliwienie społeczeństwa na ten problem.

Jednakże pomimo licznych działań w dalszym ciągu zjawisko to jest obecne na Mazowszu. Konieczne jest zatem systematyczne podnoszenie standardu usług adresowanych do ofiar i sprawców przemocy, przygotowanie odpowiednich służb, żeby w sposób profesjonalny umiały przeciwdziałać temu zjawisku, jak też skutecznie pomagać osobom doznającym przemocy w rodzinie. Ważna jest też stała edukacja społeczeństwa mająca na celu zmianę świadomości odnośnie negatywnych i szkodliwych stereotypów dotyczących stosowania przemocy, jak też roli kobiety i mężczyzny. Niezmiernie istotny jest stały rozwój profilaktyki – propagowanie postaw alternatywnych wobec przemocy, nauka umiejętności społecznych i wychowawczych. Istotne jest także inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011- 2016, (zwany dalej również WPPPwR) jest realizacją zapisu znowelizowanej ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz.1493, z późn. zm.), na mocy ustawy z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 125, poz. 842). Zgodnie z art. 6 ust. 6 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz.1493, z późn. zm.). *„Do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności: opracowywanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie”*. Zasadniczym celem WPPPwR jest przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim.

WPPPwR opracowany został przez Samorząd Województwa Mazowieckiego - Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej (zwane dalej również Centrum) przy współpracy z Zespołem ekspertów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, jak też został poddany konsultacjom społecznym. Realizowany będzie na terenie województwa mazowieckiego. Zakłada podejmowanie kompleksowych, interdyscyplinarnych działań mających na celu zapobieganie i zmniejszenie przemocy w rodzinie na Mazowszu. W WPPPwR zaplanowano do realizacji zadania dla wszystkich szczebli samorządu terytorialnego, oraz dla instytucji i innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. WPPPwR może stanowić oparcie do opracowania powiatowych i gminnych programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar w rodzinie.

Ważne jest bowiem stworzenie systemowych rozwiązań przeciwdziałania temu zjawisku, co ma już swoje odzwierciedlenie w przepisach prawnych, ale wymaga również aktywnej współpracy różnych podmiotów zaangażowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie m.in. polegającej na wymianie doświadczeń, doradztwie, organizacji wspólnych przedsięwzięć. Realizacja WPPPwR oparta jest na działaniach interdyscyplinarnych mających na celu zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim poprzez promowanie postaw alternatywnych wobec przemocy, upowszechnienie wiedzy na temat tego zjawiska, niesienie skutecznej pomocy ofiarom i sprawcom przemocy.

W części opisowej WPPPwR zawarto podstawowe informacje na temat zjawiska przemocy w rodzinie - przedstawiono definicję „przemocy w rodzinie”, a także podkreślono fakt używania w naszym kraju niejednorodnej terminologii

dotyczącej opisu tego zjawiska. Przedstawiona też została analiza danych zastanych dotyczących występowania zjawiska przemocy w rodzinie na poziomie ogólnopolskim i regionalnym. Analiza badań, jak też sprawozdań była podstawą do określenia wniosków i rekomendacji do dalszych działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie na Mazowszu. Na tej podstawie opracowano i wyznaczono cele oraz działania WPPPwR, a także wskaźniki sprawdzające efektywność podejmowanych zadań. Opis celów, działań i wskaźników stanowi trzon WPPPwR, którego spójnym zapisem jest harmonogram. Należy również podkreślić, że realizacja działań ujętych w Programie będzie odbywała się w formie ciągłej, ale harmonogram prac i wydatków będzie co roku uaktualniany.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016 zakłada współpracę różnych podmiotów zaangażowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy rodzinie na Mazowszu, może więc stanowić podstawę do stworzenia sprawnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim poprzez podniesienie efektywności podejmowanych działań, a co się z tym wiąże, może skutecznie doprowadzić do ograniczenia skali tego zjawiska.

I. DEFINICJA PRZEMOCY W RODZINIE I PODSTAWY PRAWNE WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011-2016.

DEFINICJA PRZEMOCY W RODZINIE

Przemoc w rodzinie ma wiele definicji. Prawna definicja przemocy określona jest w ustawie z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz.1493, z późn. zm.) w art. 2 pkt 2 jako: „*przemoc w rodzinie – należy przez to rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą*”.

Jednakże często przemocą w rodzinie określa się „zamierzone i wykorzystujące przewagę sił działanie lub zaniechanie skierowane ku członkowi rodziny, powodujące szkody i cierpienie oraz naruszające godność i prawa jednostki”¹. Definicja ta zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej, rozpoznaje się przemoc w rodzinie - są to:

- a) intencjonalność - działania osoby stosującej przemoc są zamierzone i celowe, ukierunkowane najczęściej na zdobycie kontroli nad drugim człowiekiem, czy też wymuszenie bezwzględnego posłuszeństwa;
- b) dysproporcja sił - brak równowagi sił w rodzinie- jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę;
- c) naruszanie godności i praw - osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. deprecjonowanie, poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie;
- d) powodowanie cierpienia i szkód - osoby dotknięte przemocą doznają bardzo bolesnych szkód psychicznych i fizycznych.

¹ K.Michalska, D.Jaszczak-Kuźmińska, Przemoc w rodzinie, PARPA, Warszawa 2009r., s. 5.

Przemoc w rodzinie ma różne oblicza, między innymi:

1. Przemoc psychiczną – może być okazywana na przykład poprzez: poniżanie, szantaż emocjonalny, nadmierną kontrolę, wywieranie presji psychicznej, upokarzanie, używanie gróźb, drażnienie, wyśmiewanie w towarzystwie, wymuszenie lojalności, zakaz wyrażania własnego zdania, ograniczanie kontaktów z innymi osobami, wzbudzanie poczucia winy, nieposzanowanie godności, lekceważenie prywatności i granic drugiej osoby, zmuszanie do przerastającego wydolność organizmu wysiłku, ograniczanie snu i pożywienia, nieokazywanie uczuć, odrzucenie, celowe traktowanie „milczeniem”. Ta forma przemocy powoduje poważne szkody psychologiczne.

2. Przemoc fizyczną – jest to forma agresji łącząca się z naruszeniem granic ciała. W jej zakres wchodzi na przykład takie zachowania jak: bicie, poszturchiwanie, uderzanie, kopanie, ciągnięcie za ciało, włosy, popychanie, szarpanie, duszenie, policzkowanie, użycie broni.

3. Przemoc seksualną – która obejmuje różne działania, w tym wymuszony stosunek płciowy (gwałt) w celu zaspokojenia potrzeb seksualnych sprawcy² w ramach związku lub poza nim, molestowanie seksualne (w tym domaganie się stosunku płciowego w zamian za pracę), wykorzystywanie seksualne dzieci, osób niepełnosprawnych intelektualnie bądź fizycznie, zmuszanie do prostytucji, a też dotkliwe krytykowanie zachowań seksualnych.

4. Przemoc ekonomiczną – polegającą na całkowitym uzależnieniu finansowym ofiary przemocy od sprawcy, przybiera ona różne formy: począwszy od pełnego kontroli i nakazów wydzielania pieniędzy, do zaciągania kredytów czy zmuszania do ich zaciągania wbrew woli partnera, może to być też odbieranie zarobionych pieniędzy, niezaspokojenie czy lekceważenie podstawowych potrzeb materialnych bliskich osób, uniemożliwienie podjęcia pracy.³

5. Zaniedbanie - jest to niezaspokojenie potrzeb emocjonalnych i fizycznych, najczęściej tę formę przemocy stosują osoby dorosłe wobec dzieci; niejednokrotnie wyraża się ona w odrzuceniu emocjonalnym dziecka, braku zainteresowania jego rozwojem, problemami itp.⁴

² D.Sasał, Przewodnik do procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie, Wydawnictwo Edukacyjne PARAPA, Warszawa 2005, s.29.

³ Tamże, s.29.

⁴ Przemoc w rodzinie, K.Michalska, D.Jaszczak-Kuźmińska, PARPA, Warszawa 2009, s.11.

Należy podkreślić, że osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie. Przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz zastosował przemoc wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Osoby zajmujące się zawodowo przemocą w rodzinie obserwują, że przemoc powtarza się w charakterystycznym schemacie- zwanym „cyklem przemocy” i opisanym przez Lenore Walker.

Cykl przemocy składa się z następujących faz:

- a) fazy narastającego napięcia;
- b) fazy ostrej przemocy;
- c) fazy miodowego miesiąca.⁵

Ta ostatnia faza sprawia, że osoby dotknięte przemocą tak późno zgłaszają się po pomoc i tak długo tkwią w sytuacji bardzo trudnej.

Niejednokrotnie też wycofują zawiadomienie o przestępstwie, gdy tylko sprawca zmienia swoje zachowanie i zaczyna być miły. Robią tak w nadziei na trwałą zmianę zachowań swojego partnera. Myślą, że może już nigdy nie użyje wobec nich przemocy. Jak wykazują badania⁶ to kobiety częściej są osobami doświadczającymi przemocy. Może to być wynik ich wychowania, nawyków czy wzorców wyniesionych z domu rodzinnego. Może to być też ich lęk przed odrzuceniem, samotnością. „Wdrukowany” przekaz, że same sobie nie poradzą, że bycie samemu jest czymś gorszym, porażką. Często ofiarami przemocy bywają kobiety o zależnej osobowości, dla których bycie z mężczyzną jest wyznacznikiem ich poczucia wartości. Dlatego też to one przez długi czas „ukrywają przemoc”. Mają też w sobie duże poczucie wstydu, bowiem czują się odpowiedzialne nie tylko za siebie, ale też za czyny partnera – sprawcy. Muszą doświadczyć wielu upokorzeń zanim poproszą o pomoc.

Zazwyczaj w rodzinie, w której występuje problem przemocy znacznie zaburzona jest komunikacja wewnątrzrodzinna, a osoba stosująca przemoc jest przyzwyczajona do tak patologicznego sposobu sprawowania kontroli nad ofiarami. W takiej rodzinie obecne jest stałe poczucie zagrożenia i niepewności, a sprawca przemocy staje się mistrzem w stosowaniu technik manipulacyjnych.

⁵ Tamże, s.15.

⁶ Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie, Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2007, Raport na www.mpips.gov.pl

Warto też podkreślić, że dysfunkcyjność rodziny z problemem przemocy ma swoje społeczne konsekwencje. Dochodzi do „dziedziczenia” postaw przemocowych. Osoby stosujące przemoc często pochodzą z domów, w których „wyuczili” się przemocy - obserwując innych członków rodziny, jak „rozwiązywali” problemy i odnosili się do innych osób. Natomiast człowiek, który był ofiarą przemocy w dzieciństwie, ma niskie poczucie własnej wartości, kłopoty z tożsamością, mniejszą tolerancję na stres, często przejawia skłonność do kontrolowania innych, dominacji nad nimi lub całkowitej zależności. Czasem dziecko krzywdzone, gdy dorośnie, staje się: ofiarą przemocy w rodzinie ze skłonnością do biernej agresji lub dorosłym – katem. Taka osoba wchodzi w „krąg błędnego koła”. Nieprawidłowe wzorce zachowań wyniesione z domu są często zakorzenione w podświadomości. W życiu dorosłym na poziomie świadomości można negować i odrzucać zachowania swoich bliskich – sprawców przemocy, ale na poziomie nieświadomości są wdrukowane pewne schematy zachowań, przekonań i dlatego też w sytuacjach stresowych, konfliktowych czasem powiela się zachowania przemocowe – znajome i wyuczone.

Przemoc niszczy rodziny, a w konsekwencji ma wpływ na całe społeczeństwo, bowiem problemy psychologiczne osób uwikłanych w przemoc są bardzo poważne i mają swoje negatywne odzwierciedlenie w ich kontaktach z innymi ludźmi. Z tego względu pomoc rodzinie, w której istnieje problem przemocy jest niezmiernie ważna. Trzeba zbudować sprawny system przeciwdziałania przemocy oparty o współpracę różnych podmiotów zaangażowanych w zapobieganie i zwalczanie tego zjawiska.

TERMINOLOGIA

W literaturze przedmiotu, jak również w dokumentach prawnych zwraca uwagę niejednolita terminologia określająca zarówno osoby, które doświadczają przemocy, jak i osoby stosujące przemoc. Dotychczas najczęściej stosowano wobec osoby pokrzywdzonej termin: „ofiara przemocy w rodzinie”, ale z uwagi na jego pejoratywny wydźwięk zaczęto używać zamiennie terminu: „osoba dotknięta przemocą w rodzinie”. Natomiast wobec „sprawcy przemocy w rodzinie” obecnie, często używa się terminu: „osoba stosująca przemoc”.

Należy podkreślić, że w publikacjach fachowych stosowana jest terminologia zamienna, a niektórzy autorzy mówiąc o przemocy w rodzinie określają to zjawisko jako „przemoc domowa”.

PODSTAWY PRAWNE WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011-2016.

Zadania ujęte w ramach Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016 realizowane będą przede wszystkim w oparciu o ustawę z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz.1493, z późn.zm.) w związku z ustawą z dnia 10 czerwca 2010 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych ustaw (Dz. U. z 2010 r. Nr 125, poz.842), której celem jest poprawa skuteczności działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zgodnie z przepisem art. 6: ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz.1493, z późn.zm.): „ *Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie są realizowane przez organy administracji rządowej i jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm); lub ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473,z późn. zm); chyba że przepisy niniejszej ustawy stanowią inaczej.*” ;

- ust. 6 wymienionej na wstępie ustawy stwierdza iż: „ *Do zadań własnych samorządu województwa należy w szczególności:*

- 1) opracowanie i realizacja wojewódzkiego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- 2) inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;*
- 3) opracowywanie programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie oraz ramowych programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;*
- 4) organizowanie szkoleń dla osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.*”

WPPPwR realizowany będzie również w oparciu o:

- a) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362, z późn.zm.);
- b) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r., Nr 70, poz. 473, z późn. zm.);
- c) ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Dz. U. z 2003 r. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.);
- d) ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59, z późn. zm.);
- e) ustawę z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.);
- f) ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2007 r. Nr 43, poz. 277, z późn. zm.);
- g) ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.);
- h) ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.);
- i) ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.);
- j) ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.);
- k) ustawę z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592, z późn. zm.);
- l) ustawę z dnia 29 stycznia 2004 roku Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010r. Nr 113, poz. 759, z późn. zm.).

Założenia do Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2016 opierają się także na następujących dokumentach:

- 1.Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006- 2016;
- 2.Wojewódzkim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007-2010;
- 3.Narodowym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2006-2010;

4.Strategii Wojewódzkiej w Zakresie Polityki Społecznej dla Województwa Mazowieckiego na lata 2005-2013.

5. Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020.

Miejsce i czas realizacji WPPPwR:

WPPPwR realizowany będzie na terenie województwa mazowieckiego w latach 2011-2016. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu i działania zaplanowane do realizacji w ramach WPPPwR będą wdrażane w formie ciągłej.

Adresaci WPPPwR:

- 1.mieszkańcy województwa mazowieckiego;
- 2.osoby dotknięte przemocą w rodzinie;
- 3.osoby stosujące przemoc w rodzinie;
- 4.świadkowie przemocy w rodzinie;
- 5.osoby zaangażowane na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim np. pracownicy „pierwszego kontaktu” oraz instytucje/organizacje zajmujące się tym problemem.

Realizatorzy i współrealizatorzy/partnerzy realizacji WPPPwR:

- 1.Samorząd Województwa Mazowieckiego – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej;
- 2.administracja rządowa, w tym: Mazowiecki Urząd Wojewódzki - Wydział Polityki Społecznej; Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
3. jednostki samorządu terytorialnego;
4. organizacje pozarządowe;
5. inni partnerzy zewnętrzni w tym: Policja, ochrona zdrowia, sądy, prokuratura, kuratorium oświaty, kościoły i związki wyznaniowe; instytuty naukowo- badawcze; osoby prawne.

Szczególnie istotną rolę w realizacji poszczególnych zadań WPPPwR będą odgrywać organizacje pozarządowe, które bardzo dobrze znają problemy i potrzeby lokalne, dysponują odpowiednią, wykwalifikowaną kadrą, która w sposób rzetelny realizuje zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

II. PRZEMOC W RODZINIE – DIAGNIOZA I OCENA SYTUACJI W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM.

Samorząd Województwa Mazowieckiego - Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, od wielu lat, wdraża programy adresowane do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak również do osób stosujących przemoc oraz organizuje szkolenia dla różnych grup zawodowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Jednocześnie Centrum stara się inspirować i promować nowe rozwiązania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, współpracując z licznymi podmiotami zaangażowanymi w przeciwdziałanie temu zjawisku w lokalnych społecznościach.

Jednakże mimo licznych działań podejmowanych przez wiele różnych instytucji i organizacji w tym obszarze, zapotrzebowanie na realizację działań z zakresu przeciwdziałania wszelkim formom przemocy, jest bardzo duże. Przemoc w rodzinie w dalszym ciągu jest zjawiskiem o szerokiej skali i stanowi znaczący problem społeczny. Ma to swoje potwierdzenie w badaniach społecznych oraz statystykach służb i instytucji powołanych do rozwiązywania problemów związanych z przemocą w rodzinie.

Przedstawiając i analizując badania, sprawozdania dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie należy zaznaczyć, że wszystkie przedstawione w tym Programie wyniki i dane mają charakter szacunkowy. Przemoc w rodzinie jest bowiem zjawiskiem trudnym do zbadania, z uwagi na swoją specyfikę. Pokazanie zjawiska zależy od wielu czynników m.in. skąd pochodzą dane, jak są pozyskiwane, jaką metodą badawczą, w jakiej grupie. Warto zaznaczyć, że niektóre dane się powielają ponieważ podmioty, które udzielają pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie, świadczą tę pomoc po kilka razy tym samym osobom (np. często Niebieska Karta zakładana jest po kilka razy tej samej osobie/rodzinie). Zdarza się również, że osoby dotknięte przemocą nie zgłaszają przemocy lub po zgłoszeniu wycofują zeznania. Trudności wiążą się też z właściwą kwalifikacją czynu - choć ustawa jasno mówi co można nazwać „przemocą w rodzinie”- to wiele innych czynów jest też kwalifikowanych jako przemoc.

Większość badań opisanych w WPPPwR to analiza i przedstawienie danych zastanych na temat przemocy w rodzinie.

1. ANALIZA DANYCH KRAJOWYCH I REGIONALNYCH NA PODSTAWIE BADAŃ TNS OBOP, PRACOWNI BADAŃ SPOŁECZNYCH, OSŚPOPwWK „TRZEŻWY KIEROWCA” DOTYCZĄCYCH ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE.

Prawie 2/3 Polaków (ok. 64%), zna w swoim otoczeniu, sąsiedztwie takie rodziny, o których słyszeli lub wiedzą, że dochodzi w nich do różnych form przemocy. 52% zna rodziny, w których dochodzi do przemocy psychicznej a 44% zna rodziny, w których dochodzi do przemocy fizycznej. Znacznie mniej osób, bo 26% rozpoznaje przemoc ekonomiczną, a tylko 6% przemoc seksualną. Rzeczywiście te dwa ostatnie rodzaje przemocy mogą występować rzadziej lub być dużo trudniejsze do zidentyfikowania⁷. Potwierdzają to nawet badania wśród specjalistów – czyli grup zawodowych tzw. „pierwszego kontaktu” (pedagogów szkolnych, policjantów, kuratorów, pracowników służby zdrowia, pracowników socjalnych z ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie), którzy stwierdzili, że najniżej oceniają swoją wiedzę w zakresie identyfikowania symptomów przemocy seksualnej i ekonomicznej.⁸

Przynajmniej jednej z form przemocy, od członka rodziny, doświadczyło 36% badanych Polaków. Najbardziej rozpowszechnioną formą przemocy jest przemoc psychiczna (31%), rzadziej przemoc fizyczna (17%), ekonomiczna (8%) oraz seksualna (3%). Zazwyczaj badani doświadczali jednego rodzaju przemocy (20%), ale co setny doznał od członka rodziny wszystkich form przemocy. Według uzyskanych deklaracji, co piąty Polak (20%), był sprawcą przemocy wobec członków swojego gospodarstwa domowego. Sprawcy najczęściej przyznawali się do stosowania przemocy psychicznej (15%), fizycznej (9%), a bardzo rzadko do przemocy ekonomicznej (2%) i seksualnej (0,4%). 13% Polaków to jednocześnie ofiary i sprawcy przemocy. Ogólnie ponad 2/5 Polaków (ok.42%) zamieszkuje lub

⁷ Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie, Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2007, Raport na www.mpips.gov.pl

⁸ Potrzeby szkoleniowe grup zawodowych „pierwszego kontaktu” z przypadkami przemocy w rodzinie, Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa, 2007r. Raport na www.mpips.gov.pl

zamieszkiwało w gospodarstwie domowym, w którym dochodziło do przemocy (byli ofiarą, sprawcą lub jej świadkiem).⁹

Z badania „Wzorce konsumpcji alkoholu w województwie mazowieckim”, przeprowadzonego w 2006r. na zlecenie Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej przez Pracownię Badań Społecznych z Sopotu, wynika, że przemoc w rodzinie oraz przemoc i agresja na ulicach, to obok bezrobocia, problemy społeczne uważane za najważniejsze przez mieszkańców Mazowsza (odpowiednio: ok. 54% wskazań, ok. 59% wskazań i ok. 75% wskazań)¹⁰. W trakcie w/w badania, prawie co dziesiąty mieszkaniec Mazowsza zadeklarował, że w ciągu ostatnich 12 miesięcy, w jego najbliższej rodzinie, miał miejsce co najmniej jeden przypadek przemocy fizycznej. Trochę więcej (ok. 15% respondentów), przyznało, że w ich najbliższym otoczeniu, doszło do przemocy psychicznej. W kwestii doświadczenia przemocy w okresie dzieciństwa, aż ok. 16% osób badanych czuło się ofiarą przemocy w rodzinie, a ok. 21 % badanych było świadkami przemocy domowej.¹¹

Jak pokazują statystyki ogólnopolskie do bycia ofiarami przemocy najczęściej przyznają się kobiety (39%) oraz mieszkańcy dużych miast – powyżej 500 tys. (42%). Do doświadczenia przemocy co najmniej raz, częściej przyznawały się osoby z wyższym niż z podstawowym wykształceniem.¹² Rzeczywiście najczęściej identyfikowanymi ofiarami przemocy w rodzinie są kobiety oraz dzieci. Dane z wyżej przytoczonego badania wskazują, że przemoc wobec dzieci jest zjawiskiem występującym stosunkowo często. 14% respondentów żyje w gospodarstwie, w którym ofiarą przemocy było dziecko. Najczęściej dzieci padają ofiarą przemocy psychicznej (10%) i fizycznej (7%), rzadziej ekonomicznej (3%) i seksualnej (mniej niż co setny). Co najbardziej zatrażające to fakt, że w gospodarstwach domowych, w których są dzieci, częściej niż w gospodarstwach bez dzieci, przemoc wystąpiła w ciągu ostatnich 12 miesięcy (7% wobec 4%). Ponadto sprawcy przemocy z gospodarstw domowych, w których są dzieci do lat 18, częściej niż gdy dzieci nie

⁹ Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinii ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie, Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2007r. Raport na www.mpips.gov.pl

¹⁰Wzorce konsumpcji alkoholu w województwie mazowieckim. Raport z badań ankietowych zrealizowanych w roku 2005, Pracownia Badań Społecznych, Warszawa-Sopot 2006r. **Załącznik nr 2, Tabela nr 1.**

¹¹ Tamże. **Załącznik nr 2, Tabela nr 6.**

¹² Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinii ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie. Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2007 r., Raport na www.mpips.gov.pl

ma, przewidują, że mogą ponownie zastosować przemoc: psychiczną (63% wobec 44%) oraz fizyczną (58% wobec 23%).¹³

Jednak coraz więcej przypadków przemocy rodzinnej dotyczy także mężczyzn, osób starszych i niepełnosprawnych. Z badań wynika, że w województwie mazowieckim, ofiarami przemocy – niemal tak samo często są kobiety (ok. 21%), jak i mężczyźni (ok. 19%).¹⁴ (należy jednak wziąć pod uwagę, że badanie na Mazowszu zostało przeprowadzone kilka lat wcześniej niż badanie ogólnopolskie). 5% Polaków mieszka w gospodarstwie, gdzie ofiarą przemocy stała się osoba starsza lub niepełnosprawna. Wobec osób starszych stosowana jest przemoc psychiczna (3%), fizyczna (2%) i ekonomiczna (1%). Ta ostatnia niemal dwa razy częściej dotyka osoby chore, niepełnosprawne i wymagające opieki (13%) niż osoby zdrowe, które w ogóle nie chorują (7%).¹⁵

Zjawisko przemocy jest często skorelowane z nadużywaniem alkoholu. Oczywiście uproszczeniem byłoby stwierdzenie, że w każdym przypadku, gdzie pojawia się alkohol tam również jest zjawisko przemocy. Jednak jak wykazują statystyki, około 4 milionów osób w Polsce żyje w rodzinach, gdzie pod wpływem nietrzeźwości dochodzi do aktów przemocy. Badania wśród żon alkoholików pokazują, że około ¾ spośród nich doświadcza przemocy.¹⁶ Badania TSN OBOP wykazały, że 46% ofiar przemocy – niezależnie od rodzaju przemocy jakiego doznało – stwierdziło, że przynajmniej raz, sprawca był w momencie zdarzenia pod wpływem alkoholu. Według ofiar, zdarzało się że sprawcy byli pod wpływem alkoholu w 46% przypadków przemocy fizycznej, 45% przemocy psychicznej, 40% przemocy seksualnej oraz 38% przemocy ekonomicznej.¹⁷

¹³ Tamże.

¹⁴ Wzorce konsumpcji alkoholu w województwie mazowieckim. Raport z badań ankietowych zrealizowanych w roku 2005, Pracownia Badań Społecznych, Warszawa-Sopot 2006r. **Załącznik nr 2, Tabela nr 8.**

¹⁵ Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie, Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2007, Raport na www.mpips.gov.pl

¹⁶ Monitoring problemów alkoholowych na terenie województwa mazowieckiego - badanie na zlecenie Centrum, realizacja: Ogólnopolskie Stowarzyszenie Świadczące Pomoc Osobom Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych „Trzeźwy Kierowca”, Warszawa-Kutno 2005.

¹⁷ Polacy wobec zjawiska przemocy w rodzinie oraz opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie, Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2007, Raport na www.mpips.gov.pl

2. ANALIZA DANYCH DOTYCZĄCYCH ZJAWISKA PRZEMOCY W RODZINIE W MIEŚCIE STOŁECZNYM WARSZAWA.¹⁸

W województwie mazowieckim zlokalizowana jest stolica naszego kraju - Warszawa, miasto o statusie aglomeracji, którego działania, inicjatywy i skala różnych zjawisk, w tym przemocy w rodzinie, są odmienne od pozostałych miast i wsi Mazowsza. Władze Warszawy włączając się aktywnie w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie prowadzą również diagnozę tego zjawiska między innymi poprzez badanie „Barometr Warszawski” oraz stale monitorują „Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do roku 2011”.

Przedstawiona w WPPPwR została analiza raportów z badań pn. „Opinie warszawiaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie” przygotowanych dla Biura Polityki Społecznej, Urzędu m.st. Warszawa w latach 2007-2010 (raport z 2008, 2009, 2010 roku, opracowanie: Centrum Komunikacji Społecznej). Badania zostały przeprowadzone wśród dorosłych warszawiaków (w wieku 18 lat i więcej lat).

W latach 2007-2009 były one realizowane w ramach badania „Barometr Warszawski”. Badanie to dotyczy opinii warszawiaków na temat różnych dziedzin życia społecznego, ale jednym z badanych zagadnień jest zjawisko przemocy w rodzinie.

W 2010 roku natomiast zbadano „Opinie warszawiaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie” za pośrednictwem wywiadów telefonicznych (CATI), czyli zastosowano inną metodologię badania niż w latach 2007-2009.

Głównymi celami badań było oszacowanie skali przemocy w rodzinie w Warszawie, zbadanie opinii warszawiaków dotyczących tego zjawiska, a także ich wiedzy o instytucjach, organizacjach udzielających pomocy rodzinom, w których występuje przemoc.

Warto podkreślić, że uwzględniając wszystkie ograniczenia związane z badaniem zjawiska przemocy w rodzinie w m.st. Warszawa, można przyjąć, że skala przemocy w rodzinie w Warszawie jest większa niż to wynika z deklaracji. Można założyć, że nie wszyscy badani przyznali się do występowania w ich rodzinie czy sąsiedztwie przemocy – z uwagi na wstyd, jaki często odczuwają ludzie

¹⁸ „Barometr Warszawski”, www.um.warszawa.pl, www.politykaspoleczna.um.warszawa.pl Analiza danych na podstawie raportów dla Biura Polityki Społecznej, Urzędu m.st. Warszawa, pn. Opinie warszawiaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie, opracowanie: Centrum Komunikacji Społecznej, Warszawa 2008r., 2009r. 2010r., Załącznik nr 4, Tabele nr 1-10, Wykresy nr 1 i 2.

doświadczający przemocy, a także obowiązujący jeszcze w umysłach ludzkich stereotyp, że przemoc w rodzinie dotyczy tylko rodzin z tzw. „marginesu”, co nie jest prawdą, ale takie przekonanie jest wciąż żywe w społeczeństwie.

Jednym z założeń badań było oszacowanie skali przemocy w rodzinie w m. st. Warszawa. Analiza wyników pozwoliła zauważyć niewielki spadek liczby osób, które zetknęły się z problemem przemocy w rodzinie.

W 2007 roku 8 % respondentów stwierdziło, że zetknęła się z tym problemem w swojej rodzinie, w 2008 roku było ich 4%, a w 2009 roku 6% . Natomiast jeśli chodzi o respondentów, którzy zetknęli się z tym zjawiskiem w rodzinie znajomych/sąsiadów to, w roku 2007 było ich 27%, w 2008 roku 20%, w 2009 roku 19%, natomiast w roku 2010 liczba ta spadła do 14%. Co za tym idzie, liczba osób, które nie zetknęły się ze zjawiskiem przemocy w rodzinie wzrastała na przestrzeni ostatnich lat z 61% respondentów w 2007 roku do 85% badanych w 2010 roku (nie słyszała, że występuje w nich zjawisko przemocy w rodzinie). Powyższa analiza wykazała, że w ciągu ostatnich czterech lat zmalała grupa osób, które zetknęły się z przemocą w rodzinie. Jednakże wniosek, że maleje skala tego zjawiska na terenie m. st. Warszawy, może być przedwczesny. Należy podkreślić, że dane te nie oznaczają, iż skala przemocy rzeczywiście się zmniejszyła lecz może być skutkiem ukrywania zjawiska (z powodu np. wstydu czy lęku przed odrzuceniem, wyśmianiem, samotnością).

Kolejnym badanym zagadnieniem było sprawdzenie jaki jest ogólny stosunek opinii publicznej do problemu przemocy w rodzinie. Uzyskane wyniki wskazały na jednoznaczną postawę ogółu opinii publicznej w sprawie przemocy w rodzinie - mieszkańcy Warszawy wyrażają opinie zdecydowanie negatywne wobec tego zjawiska. W 2007 roku ponad 90% badanych uznało, że nikt nie zasłużył na przemoc, jak również, że nic przemocy nie usprawiedliwia. W 2008 roku 66% respondentów nie widziało usprawiedliwienia dla przemocy, podczas gdy 24% respondentów znalazło usprawiedliwienie dla klapsów lub innych form przemocy fizycznej stosowanych jako środek wychowawczy. W 2009 69% badanych wskazało, iż nie widzi żadnych okoliczności, które usprawiedliwiałyby stosowanie przemocy, a w 2010 roku odnotowano już 91% takich wskazań.

Postawy warszawiaków odnośnie ingerencji w przypadku przemocy są niepokojące. Coraz więcej warszawiaków uważa, że nie można ingerować w prywatne sprawy rodziny nawet jeśli występuje w niej przemoc. W 2007 roku 2%

Warszawiaków uznało, że przemoc w rodzinie to sprawa prywatna i nikt nie powinien się wtrącać. W badaniu z roku 2008 taką opinię wyraził tylko 1% respondentów, niestety w 2009 roku liczba osób, które uznały, że przemoc w rodzinie jest wyłącznie sprawą tej rodziny, wzrosła do 3%, a w 2010 wyniosła już 8%. W 2007 roku zdecydowana większość warszawiaków, 94% uznała, że jeżeli w rodzinie dochodzi do przemocy to osoby postronne jak najbardziej powinny interweniować nawet za cenę ingerencji w sprawy rodziny. W 2008 roku ta liczba zmalała do 71%. W 2009 liczba osób, które zdecydowanie opowiadały się za ingerencją w sprawy rodzinne w przypadku przemocy w rodzinie zmalała jeszcze bardziej i wyniosła już tylko 46%. Dobrym sygnałem jest fakt, że w 2010 liczba osób uznająca prawo do ingerencji w prywatne sprawy rodziny w sytuacji przemocy wzrosła aż do 90%.

Interesujące kwestie dotyczące przemocy w rodzinie poruszono w badaniu z 2010 roku. Zbadano znajomość instytucji i organizacji, które mogą pomóc w sytuacji przemocy w rodzinie i poproszono o ocenę ich kompetencji oraz skuteczności działań. Znaczący odsetek, bo ponad 3/5 warszawiaków, zwłaszcza ludzi młodych do 24 roku życia, nie potrafił spontanicznie wymienić instytucji czy organizacji zajmujących się problemem przemocy w rodzinie. Wśród znanych sobie instytucji co czwarty warszawiak wymienia Policję, organizacje pozarządowe, ośrodki pomocy społecznej, „Niebieską linię” i telefony zaufania. Nieco rzadziej badani wskazują na Rzecznika Praw Dziecka (14%), pozostałe instytucje wskazał mniej niż co dziesiąty badany: wymiar sprawiedliwości, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, straż miejska, oraz punkty informacyjno-konsultacyjne. Wśród warszawiaków niewielka jest świadomość istnienia takich grup zawodowych „pierwszego kontaktu”, jak pedagodzy szkolni oraz pracownicy służby zdrowia.

Poziom *korzystania* z pomocy instytucjonalnej rodzin dotkniętych przemocą jest niewielki i wynosi 9% co oznacza, że tylko co dziesiąta rodzina, w której dochodzi do przemocy korzysta ze wsparcia w rozwiązaniu i wychodzeniu z problemu u specjalistów. Dla połowy tych osób, otrzymana pomoc była skuteczna. Przeciwnego zdania jest jednak niewiele mniej, bo 2/5 ankietowanych. Najczęściej rodziny dotknięte przemocą korzystały z pomocy Policji (37%), w dalszej kolejności z pomocy poradni psychologiczno-pedagogicznych (17%) oraz ośrodków pomocy społecznej (11%). Wynika to zapewne z przekonania,

że zdaniem badanych, Policja ma większe kompetencje w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (50%) niż ośrodki pomocy społecznej (29%).

Niepokojące jest to iż aż 40% badanych oświadcza, że pomoc ta nie była w pełni skuteczna, a tylko 17% z nich twierdzi, że pomoc ta była w pełni skuteczna.

Kolejną kwestią poruszoną w tym badaniu były przyczyny braku reakcji w sytuacji, gdy osoba jest świadkiem przemocy w rodzinie. Warszawiacy uznali, że takich powodów jest wiele. Prawie połowa respondentów jako powód braku reakcji na przemoc w rodzinie podała obawę o swoje bezpieczeństwo (47%). W dalszej kolejności wskazano brak zainteresowania sprawami innych osób (37%) oraz niechęć do wtrącania się w prywatne sprawy innych rodzin (34%). Co piąta osoba była zdania, że ludzie ignorują takie przypadki, ponieważ chcą mieć święty spokój, a co dziesiąta uważała, że taka interwencja mogłaby popsuć dobre relacje sąsiedzkie, rodzinne.

Warto zwrócić uwagę na fakt, że literatura przedmiotu oraz niniejsze badanie wykazują, że uczestnicy lub świadkowie przemocy we własnej rodzinie często usprawiedliwiają przemoc specyficzną sytuacją, potępiając ją co do zasady.

3. PRZEMOC WOBEC DZIECI – OBRAZ ZJAWISKA NA POSTAWIE BADAŃ TNS OBOP I FUNDACJI DZIECI NICZYJE.

Przemoc wobec dziecka jest szczególnie trudnym zjawiskiem, któremu należy się skutecznie przeciwstawiać. Dziecko ma bardzo delikatną psychikę, a także jest słabsze fizycznie, więc skutki przemocy są niezmiernie dla niego dotkliwe. Ich wielkość zależy od rodzaju stosowanej przemocy, a także indywidualnej konstrukcji dziecka, jego wieku, stadium rozwojowego, jak i cech indywidualnych. Badania TNS OBOP przeprowadzane w 2008 roku dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej „Badanie dotyczące zjawiska przemocy wobec dzieci”, jak też Fundacji Dzieci Niczyje (realizator Gemius Polska) z 2009 roku „Wiktyimizacja dzieci i młodzieży. Doświadczenia młodych Polaków.” pokazują, że przemoc wobec dzieci w Polsce jest zjawiskiem powszechnym.

Badanie Fundacji Dzieci Niczyje (realizator: Gemius Polska) przeprowadzone wśród młodzieży w 2009 roku wskazuje, że połowa młodych ludzi w ciągu ostatniego roku doznała przemocy werbalnej, poniżania ze strony rodziców lub opiekunów, a co piąty badany (21%) doświadczył w tym okresie przemocy fizycznej z ich strony. Blisko 1/3 badanych umyślnie zniszczono jej własności (27%) lub skradziono rzecz, która do nich należała (21%). Co piąty młody człowiek w ciągu roku poprzedzającego badanie padł ofiarą fizycznej przemocy ze strony rówieśników (21%), a 12% doświadczyło z ich strony różnych form znęcania. Relatywnie najniższe wskazania odnosiły się do różnych form wykorzystywania seksualnego – dotykania i obnażania intymnych części ciała, werbowania do celów seksualnych w Internecie, aż po wymuszanie współżycia seksualnego. Jednakże samo takie zjawisko, choć nie o dużej skali, jest niezmiernie niepokojące.¹⁹ Sprawcami agresywnych zachowań wobec badanych najczęściej były osoby im znane, a w przypadku celowego zniszczenia własności badanego i ataku z użyciem niebezpiecznego narzędzia, aż jedna czwarta wskazała na spokrewnionych sprawców.²⁰ Połowa badanych twierdzi, że w ciągu ostatniego roku osoby dorosłe krzyczały na nie, wyzywały i poniżały. 21% młodych ludzi co najmniej raz została

¹⁹ M. Sajkowska, Wiktyimizacja dzieci i młodzieży. Doświadczenia młodych Polaków, Fundacja Dzieci Niczyje, realizacja badań: Gemius Polska, Warszawa 2009, Projekt realizowany przy wsparciu Komisji Europejskiej – Dyrekcji Generalnej ds. Sprawiedliwości, wolności i bezpieczeństwa w ramach programu „Prevention of and Wight against crime.” s.6, Raport na str. www.fdn.pl, www.zlydotyk.pl

²⁰ Tamże, s. 8. **Załącznik nr 3, Tabela nr 1.**

uderzona przez dorosłego. Niemalże co dziesiąty badany (9%) co najmniej raz w ciągu ostatniego roku był świadkiem przemocy fizycznej pomiędzy dorosłymi członkami swojej rodziny.

Sprawcami przemocy fizycznej i psychicznej wobec badanych najczęściej byli członkowie rodziny. Jednak - co warto zaznaczyć - znacząco często byli to również nauczyciele - co piąty młody człowiek był poniżająco traktowany w szkole, co dziesiąty doświadczył ze strony pracowników szkoły przemocy fizycznej.²¹

Najczęstszą formą wykorzystywania seksualnego doświadczonego przez badanych w ostatnim roku było molestowanie werbalne /definiowane jako - zranienie uczuć mówieniem lub pisaniem rzeczy związanych z seksem, dotyczących respondenta/ki (jego/jej zachowań, ciała)/. Propozycje o charakterze seksualnym, czy też wulgarne komentowanie wyglądu, usłyszało w tym czasie 19% badanych, a aż 10% wielokrotnie. Znacząco częściej doświadczały molestowania werbalnego dziewczęta. Raniące uwagi badani najczęściej słyszeli od znajomych lub członków rodziny. Na ogół byli to rówieśnicy respondentów, chociaż 43% wskazało na osoby od nich starsze (12% o 10 lat lub więcej).²²

W ciągu roku poprzedzającego badanie 8% respondentów było, wbrew ich woli, dotykanych w intymne części ciała i/lub zmuszane do takiego dotykania kogoś.

Do seksualnego dotykania zmuszani byli najczęściej przez znane im osoby (66%), ale też przez nieznajomych (8%) i członków rodzin (6%). Połowa sprawców tej formy wykorzystywania to osoby starsze od respondenta.²³ Natomiast 8% badanych przyznała się do tego, że była w dzieciństwie ofiarą złego dotyku. Znacząco częściej doświadczenia takie miały dziewczynki (10%) niż chłopcy, a sprawcami takich doświadczeń były przede wszystkim osoby znajome (35%) i członkowie rodziny (27%), 4% badanych deklarowało, że przed ukończeniem 15 lat współżyli seksualnie z osobą dorosłą. Najczęściej były to osoby im znane (50%), a też członkowie rodzin (13%).²⁴

Jeśli chodzi o możliwości uzyskania pomocy w sytuacjach przemocy i wykorzystywania – to znaczna część badanych ocenia ją negatywnie tj.:

a) 42% młodych ludzi twierdzi, że nie ma nadziei żeby ktoś pomógł im, gdyby doświadczali przemocy w rodzinie;

²¹ Tamże, s.10, Załącznik nr 3, Tabela nr 2, Tabela nr 3.

²² Tamże, s.14.

²³ Tamże, s.15.

²⁴ Tamże, s.17, Załącznik 3, Tabela nr 4.

- b) 44% młodych ludzi czuje, że zostaliby sami w sytuacji problemów emocjonalnych np. bezradności, osamotnienia;
- c) 1/3 badanych uważa, że nie znaleźliby pomocy w sytuacji wymuszenia na nich kontaktów seksualnych;
- d) 34% uważa, że nikt nie pomógłby, gdyby nauczyciel stosował wobec nich przemoc;
- e) blisko połowa (48%) twierdzi, że nie znaleźliby pomocy, gdyby padli ofiarą cyberprzemocy ze strony swoich rówieśników.²⁵

Jak widać badania pokazują, jak bardzo młodzi ludzie czują się osamotnieni i bezradni w sytuacji gdy są ofiarami lub świadkami przemocy. Nie wierzą w pomoc ze strony dorosłych. Wielu z nich doświadczając przemocy ze strony dorosłych, widzi w nich głównie agresora, a nie osobę pomocną i wspierającą w problemach. Niedostateczną pomoc wobec krzywdzenia dziecka wykazuje również badanie przeprowadzone przez OBOP w 2008 roku które pokazuje, że znaczna część Polaków (77%) uważa, że prawo w Polsce słabo chroni dzieci, które są ofiarami przemocy w rodzinie, przeciwnego zdania jest 14% ankietowanych.²⁶ Takie wyniki badania powinny być szczególnie brane pod uwagę przez osoby pracujące na rzecz zabezpieczenia prawnej ochrony dobra dziecka.

Jeśli chodzi o postawy pracowników „pierwszego kontaktu” wobec stosowania przemocy, to badanie z 2008 roku, przeprowadzone wśród kuratorów, policjantów, pracowników socjalnych, pracowników służby zdrowia oraz pedagogów szkolnych – czyli tzw. grup zawodowych „pierwszego kontaktu” o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci, pokazuje że grupy te nie zgadzają się ze stereotypowymi stwierdzeniami dotyczącymi przemocy w rodzinie wobec dzieci, ale niepokojąca jest u nich akceptacja prawa rodziców do karania swoich dzieci laniem. Szczególnie na tle innych grup zawodowych wyróżniają się dwie grupy: policjanci (23%) i pracownicy służby zdrowia (14%). O tym, że przemoc w rodzinie wobec dzieci to wyolbrzymiony problem nieznacznie częściej przekonani są pracownicy służby zdrowia (14%) oraz pracownicy socjalni (13%). Natomiast aż 4% pracowników socjalnych, 5%

²⁵ Tamże, s.20.

²⁶ Badanie dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci, Raport z badania TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2008 r. , **Załącznik nr 1 , Tabela nr 1.**
Raport na www.mpips.gov.pl

pracowników służby zdrowia i 8% policjantów twierdzi, że „W ogóle nie istnieje coś takiego jak wykorzystywanie seksualne dzieci w rodzinie.”, a 4% pracowników służby zdrowia uważa, że: „Najlepiej jest, jeśli dziecko, które ktoś w rodzinie skrzywdził seksualnie nikomu się nie poskarży.”²⁷ Badanie dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci „Opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci” - raport z badania TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa lipiec 2008 rok, pokazuje, że 44% Polaków zna – w swoim otoczeniu, sąsiedztwie – przynajmniej jedną rodzinę, o której słyszało lub wie, że dochodzi w niej do przemocy wobec dzieci, podczas gdy 56% społeczeństwa nie zna takiej rodziny. Blisko jedna trzecia (31%) ankietowanych ma w swoim otoczeniu przynajmniej jedną rodzinę, o której wie, że wobec dzieci stosowana jest tam przemoc psychiczna, tyle samo (31%) respondentów twierdzi, że zna przynajmniej jedną rodzinę, w której stosuje się wobec dzieci przemoc fizyczną, 17% Polaków słyszało o rodzinie, w której stosowana jest przemoc ekonomiczna, a 5% potrafi wskazać w swojej okolicy rodzinę, o której słyszał lub wie, że dzieci są tam wykorzystywane seksualnie.²⁸ Zastanawiające są wyniki ukazujące postawy Polaków wobec zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Znaczna część osób nie aprobuje przemocy, nie zgadza się z negatywnymi stereotypami, a z drugiej strony dość dużo osób dopuszcza (24%) lub usprawiedliwia przemoc wobec dziecka (12%) albo twierdzi, że problem ten jest wyolbrzymiony - ponieważ kłótnie, rękoczynny zdarzają się w każdym domu (22%). Część osób (19%) uważa, że pogróżki i zastraszanie dziecka w rodzinie to jeszcze nie przemoc. Takie stwierdzenie pokazuje, jak dla części polskiego społeczeństwa pewne formy przemocy są normą i nie są uważane jako przemoc. Takie przekonanie wiąże się z poziomem wykształcenia – jest tym częściej wyrażane im niższe wykształcenie mają osoby się z nim zgadzające (od 13% wśród ankietowanych z wykształceniem wyższym do 29% wśród badanych z wykształceniem podstawowym) oraz im gorzej respondenci oceniają swoją sytuację materialną (od 18% wśród dobrze ją ewaluujących, do 25% wśród oceniających ją źle).²⁹

²⁷ Tamże. Załącznik nr 1, Tabela nr 5.

²⁸ Tamże, s.7.

²⁹ Tamże, s.6.

Pozytywnym zjawiskiem jest to, że w roku 2008 w porównaniu z 2005 rokiem zdecydowanie więcej Polaków uważa, że bicie dziecka „za karę” przynosi więcej złych skutków niż dobrych, a także większość osób (90%) uważa, że poniżanie słowne na przykład zwymyślanie dziecka „za karę” przyniesie więcej złych skutków niż dobrych. Takie poglądy świadczą o większym uświadomieniu społeczeństwa, jak negatywnie wpływa używanie przemocy wobec dzieci.³⁰

Jednakże jeszcze 9% respondentów twierdzi, że w ogóle nie istnieje coś takiego jak wykorzystywanie seksualne dzieci w rodzinie, a 2% uważa, że najlepiej jest, jeśli dziecko, które ktoś w rodzinie skrzywdził seksualnie, nikomu się nie poskarży. Takie opinie choć małej części społeczeństwa budzą niepokój.

Powszechna natomiast jest wśród Polaków (95%) opinia, że pomaganie dzieciom – ofiarom przemocy w rodzinie jest obowiązkiem moralnym każdego człowieka. Znacząca grupa badanych dostrzega jednak okoliczności, które usprawiedliwiają niereagowanie na przemoc wobec dzieci.³¹

Badani uzasadniają swoją bierność następującymi powodami:

- a) jedna piąta (21%) respondentów obawia się kłopotów, które mogą ich spotkać;
- b) jedna czwarta (25%) ankietowanych ma wątpliwości po czyjej stronie jest racja;
- c) 18% obawia się jeszcze bardziej zaszkodzić poszkodowanemu dziecku.³²

Badania OBOP i FDN pokazują, że przemoc w rodzinie wobec dzieci jest powszechnym zjawiskiem. Zastanawiające i niepokojące jest to, że znacząco duża część Polaków (77%), jak również młodzi ludzie, którzy zostali dotknięci przemocą, zauważają, że prawo w Polsce słabo chroni dzieci, które są ofiarami przemocy w rodzinie – według nich pomoc wobec krzywdzonego dziecka w naszym kraju nie jest wystarczająca.

Fakt ten może skłonić do głębszej refleksji nad poziomem systemu pomocy dziecku, a też powinien spowodować większe zaangażowanie służb pomagających rodzinie w kryzysie. Należy zatem kontynuować kampanie społeczno-informacyjne na temat krzywdzonego dziecka, jak również profesjonalne szkolenia – które powinny być adresowane głównie do osób dorosłych: najbliższych dziecku -rodziców i opiekunów oraz do osób działających na rzecz pomocy dziecku lub mających kontakt z

³⁰ Tamże, s.15. **Załącznik nr 1, Tabela nr 2, Tabela nr 3.**

³¹ Tamże, s.18. **Załącznik nr 1, Tabela nr 4.**

³² Tamże, s.18.

dzieckiem krzywdzonym: pedagogów, psychologów szkolnych, kuratorów, sędziów, pracowników ochrony zdrowia, policjantów.

Zastanawiające są wyniki badań dotyczące postaw osób, które zawodowo zajmują się m.in. pomocą krzywdzonym dzieciom - pracowników tzw. „pierwszego kontaktu”, wobec prawa rodziców do karania dziecka laniem. W dużej mierze akceptują takie prawo: policjanci (23%) i pracownicy służby zdrowia (14%). Postawa taka może skutkować tym, że pewne symptomy krzywdzenia dziecka nie zostaną odpowiednio wcześniej zauważone lub nawet gdy zostaną dostrzeżone to zostaną pominięte, gdyż mogą być uważane za coś normalnego lub mało szkodliwego.³³

Wyniki powyższych badań dotyczących stosowania przemocy wobec dzieci wyraźnie pokazują, jak ważna jest w dalszym ciągu edukacja społeczeństwa na temat przemocy w rodzinie, w szczególności krzywdzenia dziecka.

³³ Badanie dotyczące zjawiska przemocy wobec dzieci. Opinie kuratorów, policjantów, pracowników socjalnych, pracowników służby zdrowia oraz pedagogów szkolnych o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci, Raport z badania TNS OBOP dla MPiPS, Warszawa 2008. Raport na www.mpips.gov.pl, Załącznik nr 1, Tabela nr 5.

4. OBRAZ PRZEMOCY W RODZINIE W WOJEWÓDZTWIE MAZOWIECKIM NA PODSTAWIE REALIZACJI PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”.

„Niebieskie Karty” to procedura interwencji wobec przemocy w rodzinie, która składa się z odpowiedniej dokumentacji i sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia albo też podejrzenia występowania przemocy. Procedura ta obowiązuje w Policji od 1998 roku, a od roku 2004 również w pomocy społecznej. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych do czasu wprowadzenia nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie rekomendowała Niebieską Kartę jako narzędzie dla gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, lecz jej stosowanie opierało się na dobrowolności - nie było obligatoryjne. Gminne komisje często używały własnych metod i procedur w prowadzeniu spraw związanych z nadużywaniem alkoholu i stosowaniem przemocy w rodzinie. Każda z wymienionych wyżej instytucji posiada w swoich zapisach ustawowych możliwość i obowiązek korzystania z pomocy i współpracy innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Głównym bowiem celem procedury Niebieskie Karty jest rozpoznawanie przemocy w rodzinie oraz usprawnienie pomocy instytucjonalnej w środowisku lokalnym. Służy ona także tworzeniu warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną.

Zapisy znoveelizowanej ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie wprowadzają ważne zmiany w stosowaniu procedury „Niebieskie Karty”. Zgodnie z art. 9 d ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz.1493, z późn.zm.): „Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.” Realizacja procedury oparta jest o zasady współpracy pomiędzy ww. przedstawicielami, którzy przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta” w przypadku powzięcia, w toku postępowania prowadzonych czynności służbowych

lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia, procedurę „Niebieskie Karty” oraz wzory formularzy „Niebieska Karta”.

Uwagę zwraca fakt, że znowelizowana ustawa stwarza możliwość podejmowania interwencji bez zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” w środowisku, w którym występuje przemoc. Zapis ten pozwoli na monitorowanie zjawiska w jego realnym wymiarze, wzmocni dokumentację dowodową w razie ewentualnego wszczęcia sprawy względem osoby stosującej przemoc, a w szczególnych przypadkach pozwoli na inicjowanie interwencji w rodzinach dotkniętych przemocą nawet jeżeli ofiary tej przemocy, pomimo wcześniejszych sygnałów o złej sytuacji, nie są gotowe do podjęcia definitywnych kroków.

Głównym celem procedury „Niebieskie Karty” jest rozpoznawanie przemocy i usprawnienie pomocy oferowanej przez przedstawicieli różnych służb w środowisku lokalnym, ale też tworzenie warunków do systemowego, interdyscyplinarnego modelu pracy z rodziną. Interwencja, podczas której zostaje wypełniona taka karta to pierwszy, zasadniczy krok w procesie pomagania w celu zatrzymania przemocy, przerwania izolacji rodziny, zapewnienia bezpieczeństwa osobom dotkniętym przemocą w rodzinie. Procedura „Niebieskie Karty” została opracowana tak, by łączyć kompetencje służb i tworzyć warunki do podejmowania współpracy już na poziomie interwencji. Stanowi ona zatem znakomite podstawy do budowania lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy.³⁴ Z uwagi na to Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej przez wiele lat prowadziło szkolenia interdyscyplinarne dotyczące realizacji procedury „Niebieskie Karty” na terenie lokalnym.

³⁴ Procedura Niebieskie Karty jako przykład łączenia kompetencji różnych służb” oraz „D. Sasal „Niebieskie Karty – dawniej i dziś” - artykuł zamieszczony w dwumiesięczniku „Niebieska Linia”, nr 1/48/2007r.

4.1. ANALIZA DANYCH POLICJI .

Dane pozyskane z Policji z poziomu kraju, jak z Policji Stołecznej wskazują, że w porównaniu z rokiem 2006, w latach 2007, 2008, 2009 liczba interwencji przeprowadzonych przez Policję w ramach procedury „Niebieskie Karty” znacznie zmalała. Odpowiednio do tego w latach 2007, 2008, 2009 w porównaniu z 2006 rokiem liczba sprawców i ofiar przemocy zmniejszyła się. Może to wynikać ze skuteczności działań profilaktycznych, wskazywać na zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat przemocy i możliwości profesjonalnej pomocy, która adresowana jest do osób pokrzywdzonych, jak i do sprawców. Osoby, które korzystają z pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie zdecydowanie rzadziej proszą o interwencję Policję. Taka spadkowa tendencja obserwowana w statystykach może też świadczyć o efektywności licznych szkoleń prowadzonych między innymi przez Samorząd Województwa Mazowieckiego adresowanych do różnych grup zawodowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ważne jest zatem ich kontynuowanie ponieważ współpraca pomiędzy różnymi instytucjami i innymi podmiotami działającymi na terenie lokalnym może przynieść duże efekty.

Należy jednak zaznaczyć, że inny można mieć obraz porównując tylko trzy lata tzn. 2007, 2008, 2009, w których liczba interwencji Policji przeprowadzonych w ramach procedury „Niebieskie Karty” jest na podobnym poziomie (dane stołeczne, krajowe), czy też ma tendencję nieco wzrostową (dane z Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej Policji w Radomiu – porównanie: 2007 i 2008 roku, natomiast porównanie: 2008i 2009 rok – prawie ten sam poziom).

4.1.1. ANALIZA POLICYJNYCH DANYCH KRAJOWYCH.

Dane z Policji wskazują, że na terenie całego kraju, w roku 2006 przeprowadzono 96 099 interwencji na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, natomiast w 2007 roku było ich już tylko 81 403, a w 2008 roku ich liczba niewiele wzrosła i wynosiła 86 455.³⁵ W ramach tych interwencji ustalono, że w 2006 roku było 157 854 ofiar przemocy w rodzinie, a w 2007 roku ich liczba zmalała do 130 682, natomiast w 2008 roku w porównaniu z 2007 rokiem liczba ofiar przemocy w rodzinie zwiększyła się o 9 065 osób i wynosiła 139 747 osób.³⁶ Ponadto, w wyniku przeprowadzonych interwencji domowych w przypadku przemocy w rodzinie, policjanci odnotowali w 2006 roku 96 775 sprawców przemocy w rodzinie, a w 2007 roku liczba sprawców wynosiła 81 743, natomiast w 2008 roku liczba sprawców przemocy w rodzinie mieściła się na podobnym poziomie jak w 2007 roku i wynosiła 86 568.³⁷

Jak pokazuje „Raport o działaniach Policji w zakresie zapobiegania przestępczości oraz zjawiskom patologii społecznej w 2007 roku – opracowywany przez Komendę Główną Policji, Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego, spośród ogólnej liczby odnotowanych sprawców przemocy domowej w 2007 roku, 63 303 sprawców znajdowało się pod wpływem alkoholu (co stanowi ponad 77% wszystkich sprawców). Ponadto, w wyniku przeprowadzonych interwencji domowych w związku z przemocą w rodzinie, policjanci w roku 2007, spośród 81 743 sprawców przemocy, zatrzymali 36 877 osób (procesowo, prewencyjnie lub doprowadzając do wytrzeźwienia).³⁸ Liczba zatrzymanych sprawców przemocy stanowi 45% wszystkich sprawców przemocy w rodzinie ustalonych w wyniku tego rodzaju interwencji domowych. Policjanci w wyniku realizacji procedury „Niebieskie Karty” w 2007 roku skierowali 74 921 informacji do różnego rodzaju instytucji, organizacji placówek, o ujawnionych przypadkach przemocy w rodzinie i konieczności podjęcia działań pomocowych. Policja najczęściej współpracowała w realizacji procedury z gminnymi i miejskimi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, co ma ścisły związek z faktem, że przemocy w rodzinie bardzo

³⁵ Raport o działaniach Policji w zakresie zapobiegania przestępczości oraz zjawiskom patologii społecznej w 2007 roku, Komenda Główna Policji, Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego, Warszawa 2008 r. oraz www.policja.pl, oraz **Załącznik nr 5, Tabela nr 3.**

³⁶ Dane krajowe z KWP - www.policja.pl **Załącznik nr 5, Tabela nr 1.**

³⁷ Dane krajowe z KWP - www.policja.pl **Załącznik nr 5, Tabela nr 2.**

³⁸ Dane krajowe z KWP - www.policja.pl **Załącznik nr 5, Tabela nr 4.**

często towarzyszy nadużywanie alkoholu przez sprawcę. Spośród innych instytucji, do których były kierowane informacje dotyczące przemocy w rodzinie, najczęściej wymieniano powiatowe centra pomocy rodzinie, ośrodki pomocy społecznej, ośrodki interwencji kryzysowej, poradnie pedagogiczne, poradnie terapii uzależnień, sądy, punkty konsultacyjno – informacyjne dla ofiar przemocy w rodzinie.³⁹

4.1.2. ANALIZA POLICYJNYCH DANYCH STOŁECZNYCH.

Dane z Komendy Stołecznej Policji, wskazują na podobną tendencję jaka ma miejsce w kraju – na terenie Warszawy w ciągu ostatnich trzech lat, liczba przeprowadzonych interwencji dotyczących przemocy w rodzinie prowadzonych na podstawie procedury „Niebieskie Karty” w 2007, 2008 i 2009 roku była znacznie mniejsza niż w 2006 roku i wynosiła odpowiednio: 2007 rok: 3 683, 2008 rok: 3 637, 2009 rok: 3021, natomiast w 2006 roku było ich aż: 6 012.⁴⁰ Tym samym zmalała w latach: 2007, 2008, 2009 liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie (z ponad 7 524 osób w roku 2006 do niecałych 5 000 osób w roku 2007 i 2008, do aż: 3 684 osób w 2009 roku)⁴¹ i sprawców przemocy w rodzinie (z ponad 5 500 osób w roku 2006 do około 3 500 osób w roku 2007 i 2008, ale trochę inaczej było w 2009 roku, w którym było ich 2 757 osób).⁴²

Dane te mogą świadczyć o zmniejszeniu skali zjawiska przemocy w stolicy (podobną tendencję wykazują badania zlecone przez Urząd m.st. Warszawy), lub być wynikiem zmian świadomości społecznej. Być może rodziny same zaczynają radzić sobie z problemem przemocy zanim sytuacja wymknie się spod kontroli, kiedy to jedynym ratunkiem jest wezwanie Policji. Może też zwiększył się profesjonalizm przedstawicieli służb społecznych nie tylko zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy, ale również tych, które mogą zauważyć pierwsze symptomy przemocy i im zapobiegać.

³⁹ Raport o działaniach Policji w zakresie zapobiegania przestępczości oraz zjawiskom patologii społecznej w 2007 roku – Komenda Główna Policji, Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego, Warszawa 2008r. oraz www.policja.pl. **Załącznik nr 5, Tabela nr 5.**

⁴⁰ Dane z Komendy Stołecznej Policji w Warszawie. **Załącznik nr 6, Tabela nr 1.**

⁴¹ Tamże. **Załącznik nr 6, Tabela nr 2.**

⁴² Tamże. **Załącznik nr 6, Tabela nr 3.**

4.1.3. ANALIZA POLICYJNYCH DANYCH WOJEWÓDZKICH.

Natomiast dane pochodzące z ostatnich trzech lat z Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu (garnizon mazowiecki obejmujący 28 powiatów) pokazują nieco inną tendencję. Interwencje domowe w przypadku przemocy w rodzinie zarejestrowane w ramach procedury „Niebieskie Karty” to w roku 2006 było ich 8 119, w 2007 roku: 6 918, natomiast w 2008 i 2009 roku liczba ich zwiększyła się i osiągnęła podobny poziom (a nawet nieco większy) jak w 2006 roku i wynosiła: odpowiednio 8 722 i 8 710. Tym samym liczba sprawców przemocy zwiększyła się w roku 2007 było ich: 7 173, a w 2008 roku: 8 841, a w roku 2009: 8 854, jak i liczba ofiar przemocy również wzrosła: w roku 2007 było ich: 12 508 osób, w 2008 roku 15 409 osób, a w roku 2009: 15 932. Warto dodać, że ponad połowa osób, które zastosowały przemoc była pod wpływem alkoholu, co wskazuje na wciąż silną korelację między nadużywaniem alkoholu, a stosowaniem przemocy.⁴³ Osoba nadużywająca substancji psychoaktywnych lub uzależniona ma kłopot z kontrolą własnego zachowania, często wzmaga się u niej agresja, staje się nieprzewidywalna, a czasem mało obliczalna.

Z uwagi na to Samorząd Województwa Mazowieckiego zamierza wspierać i realizować programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie, którzy m.in. mają problem alkoholowy. Warto podkreślić, że z doświadczeń Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej wynika, iż osoby uzależnione, będące po terapii odwykowej „podstawowej” chętnie zgłaszają się do udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, jak również uczestniczą w treningach kontroli złości (dla nich to w pewnym sensie kontynuacja terapii).

4.1.4. REALIZACJA PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY” - DANE DOTYCZĄCE DZIECI.

W 2009 roku policjanci w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” ujawnili ponad 41 000 przypadków, gdzie dzieci były ofiarami przemocy w rodzinie, w tym: ponad 27 000 ofiar stanowiły dzieci do 13 roku życia, a ponad 13 000 osób stanowiły ofiary przemocy domowej w wieku 13-18 lat. Liczba ta jest dość duża,

⁴³ Dane z Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej Policji z siedzibą w Radomiu. **Załącznik nr 7, Tabela nr 1.**

a i tak mniejsza od poprzednich lat, gdzie stanowiła odpowiednio: 2006 rok - 56 509 osób , 2007 rok - 45 964 osób, a 2008 rok – 47 098 osób.⁴⁴

Wyniki te, choć mają tendencję spadkową, ale są i tak niepokojące, szczególnie gdy inne wyniki badań wykazują, że stosowanie przemocy wobec dzieci i młodzieży jest powszechnym zjawiskiem w Polsce.

Należy zatem edukować społeczeństwo na temat przemocy, a także wdrażać programy które miałyby na celu naukę różnych umiejętności społecznych i wychowawczych, przydanych w wyrażaniu emocji, lepszego funkcjonowania, a także radzenia sobie z problemami dnia codziennego.

4.2. „NIEBIESKIE KARTY” W INSTYTUCJACH POMOCY SPOŁECZNEJ NA MAZOWSZU.

W porównaniu z 2007 rokiem w ciągu ostatnich dwóch lat liczba wypełnianych przez pracowników socjalnych Niebieskich Kart na Mazowszu wzrosła o ponad 20%. W roku 2007 w województwie mazowieckim, pracownicy socjalni wypełnili 933 Niebieskie Karty, w 2008 roku - 1199, a w 2009 roku pracownicy socjalni wypełnili 1215 Niebieskich Kart.⁴⁵

Taki wzrost liczby wypełnianych przez pracowników socjalnych „Niebieskich Kart” względem 2007 roku może wiązać się ze wzrostem wiedzy i poziomu świadomości Mazowszian na temat przemocy w rodzinie w wyniku uczestnictwa pracowników socjalnych na szkoleniach organizowanych przez Samorząd Województwa Mazowieckiego – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej oraz nagłaśniania informacji na temat przemocy w rodzinie w społeczeństwie poprzez akcje i kampanie społeczne dotyczące tego zjawiska. Wiedza ta dostarczyła narzędzi do samodzielnego rozpoznawania zjawiska, przełamała przeświadczenia często towarzyszącego ofiarom przemocy, że ich sytuacja jest stanem normalnym i że w innych rodzinach dzieje się tak samo, a także zwiększyła wrażliwość społeczną, co mogło przyczynić się do zwiększenia wykrywalności przypadków stosowania przemocy w rodzinie. Natomiast brak tendencji wzrostowej w ostatnich dwóch latach (wzrost o 16 NK w 2009 roku w stosunku do roku 2008) jest dobrym sygnałem .

⁴⁴ Statystyki Policji: www.policja.pl Załącznik nr 8, Tabela 1.

⁴⁵ Sprawozdanie OPS i PCPR z realizacji Krajowego Programu Przemocy w Rodzinie za lata: 2007, 2008, 2009 dla MPiPS.

Zwiększenie wiedzy społeczeństwa na temat zjawiska, zwiększenie dostępu do informacji o miejscach, w których można uzyskać pomoc, poznanie i uświadomienie swoich praw należy uznać za skuteczne działania w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i inwestować w ich rozpowszechnianie i doskonalenie. Jednak problem przemocy w rodzinie wciąż istnieje. Nie należy zapominać, iż zaprezentowane powyżej wyniki z lat 2008 - 2009 oznaczają, że co roku, pracownicy socjalni spotykają się z kolejnymi dwoma tysiącami nowych przypadków przemocy w rodzinie.

5. ANALIZA ZASOBÓW POMOCY SPOŁECZNEJ NA PODSTAWIE RAPORTU MAZOWIECKIEGO CENTRUM POLITYKI SPOŁECZNEJ.⁴⁶

Zasoby pomocy społecznej w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przeanalizowano na podstawie dokumentów: „Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie (za I-XII 2009 r.)” dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz „Informacji z rocznego sprawozdania gmin w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie” dla Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (kwestionariusz PARPA G-1). Uzyskano dane, które podlegają sprawozdawczości w wymienionych powyżej dokumentach, składanych przez burmistrzów miast i wójtów gmin oraz ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie, w związku z czym nie stanowią całościowego obrazu zjawiska przemocy domowej w województwie mazowieckim lecz są jego integralną częścią.

Z danych wynika, że w województwie mazowieckim liczbę osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie szacuje się na 8 553 osób w tym: 4 257 to ofiary przemocy, 3 008 sprawcy przemocy, a 1 288 to świadkowie przemocy. W związku z doświadczaniem przemocy, w 2009 r. różnymi formami pomocy ośrodki pomocy społecznej i powiatowe centra pomocy rodzinie objęły 25 052 osoby.

Ze sprawozdań wynika, iż w 2009 r. pomoc w formie interwencji kryzysowej otrzymało 4 744 rodzin, obejmując 7 478 osoby w tych rodzinach. Pracownicy ośrodków pomocy społecznej, powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych wypełnili 1 215 Niebieskich Kart, wobec 1 265 osób - sprawców przemocy, podjęto działania interwencyjne.

Zasoby instytucjonalne i kadrowe wyspecjalizowane w przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim stanowią ponad to:

⁴⁶ Raport: Przemoc w rodzinie w województwie mazowieckim. Analiza zasobów pomocy społecznej, opracowanie: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa 2010, www.mcps.mazovia.pl Załącznik nr 9 , Wykaz 1-3 oraz Tabele 1-7.

1. punkty konsultacyjne działające w strukturach urzędów miast i gmin, a w m. st. Warszawa w urzędach dzielnic, z których porad w 2009 r. skorzystało 9 168 osób z terenu województwa mazowieckiego;
2. siedem ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży i trzy specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie (wykaz: załącznik nr 9) udzieliły pomocy: 882 osobom;
3. ośrodki interwencji kryzysowej (17 placówek – wykaz: załącznik nr 9), z których pomocy skorzystało 3 730 osób.;
4. schroniska i hostele dla ofiar przemocy w rodzinie (łącznie 8 placówek) w powiatach: lipskim, mławskim, płońskim, pruszkowskim, wołomińskim, żyrardowskim oraz mieście Ostrołęka i m. st. Warszawa;
5. zespoły interdyscyplinarne - w 2009 r. funkcjonowało 48 takich stałych zespołów, z czego 17 zostało powołanych w celu przeciwdziałania przemocy wobec dzieci.
6. Inne:
 - a. grupy wsparcia, grupy terapeutyczne i socjoterapeutyczne, których w 2009 r. funkcjonowało w województwie mazowieckim: 668 grup;
 - b. telefony zaufania, które funkcjonują w 25 powiatach udzielając pomocy zarówno ofiarom przemocy w rodzinie (39 punktów obsługujących telefon zaufania), jak i sprawcom przemocy (23 punkty obsługujące telefon zaufania);
 - c. 51 specjalistów, którzy uzyskali Certyfikat Specjalisty/ konsultanta w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie wydany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ramach Programu potwierdzania kwalifikacji osób pracujących w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinach w szczególności z problemem alkoholowym, co stanowi prawie 30% w stosunku do całego kraju (154 osoby).

Z analizy danych wynika, że zdecydowanie najwięcej przypadków przemocy w rodzinie wykazało miasto stołeczne Warszawa, 2 104 osoby dotknięte przemocą.

Miasto to wyróżnia się najbardziej rozbudowaną infrastrukturą instytucji i innych zasobów przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie oraz posiada zdecydowanie większą liczbę instrumentów wsparcia. W 2009r. w m. st. Warszawa interwencją kryzysową objęto 3 071 osób, a pracownicy ośrodków pomocy społecznej i warszawskiego centrum pomocy rodzinie wypełnili 405 Niebieskich Kart. Także tutaj jest najwięcej, 90% certyfikowanych specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie (46 osób wśród 51 z terenu całego województwa).

Kolejnym pod względem skali występowania tego zjawiska jest miasto Radom, które wykazało 1 550 osób dotkniętych przemocą. Wartości wykazane przez miasto Radom są mniejsze niż w m. st. Warszawie, jednak liczby te zdecydowanie odbiegają od pozostałych powiatów województwa. Na terenie tego miasta interwencją kryzysową objęto 1 228 osób, wystawiono 109 Niebieskich Kart.

Na tle pozostałych 40 powiatów, dużą liczbę osób dotkniętych przemocą w rodzinie wykazały odpowiednio powiaty: ciechanowski - 306 osób, legionowski – 352 osoby, pruszkowski – 229 osób, sochaczewski – 305 osób i wołomiński – 315 osób. Powiaty te, wyłączając m.st. Warszawę oraz miasto Radom, wyraźnie odznaczają się na tle reszty województwa wykazując znacząco wyższe wartości dotyczące przemocy w rodzinie na ich terenie i bardziej rozbudowaną infrastrukturę przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Pomimo dość wysokiej liczby osób dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie: powiaty; garwoliński – 304 osoby i szydlowiecki – 355 osób wykazały brak infrastruktury przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Podobnie w mieście Ostrołęka i powiecie otwockim, choć te powiaty wykazały relatywnie małą liczbę osób dotkniętych przemocą.

Najmniejszą liczbę osób dotkniętych przemocą w rodzinie wykazały powiaty: białobrzeski, lipski, łosicki, i przysuski. Powiaty te charakteryzuje najgorzej wykształcony aparat przeciwdziałania przemocy i wsparcia, nieliczne formy lokalnych zasobów przeciwdziałania przemocy i całkowity brak zasobów instytucjonalnych.

Biorąc pod uwagę, że zjawisko przemocy w rodzinie jest problemem społecznym w województwie mazowieckim wskazane jest dalsze rozwijanie sieci usług mających na celu wypracowanie interdyscyplinarnego podejścia do zjawiska

przemocy poprzez wyspecjalizowane kadry, rozszerzenie edukacji społeczeństwa i zwiększenie dostępności informacji w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie wśród mieszkańców.

6. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE PRZEZ SAMORZĄD GMINY I POWIATU NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W ROKU 2009 NA PODSTWIE RAPORTU WYDZIAŁU POLITYKI SPOŁECZNEJ, MAZOWIECKIEGO URZĘDU WOJEWÓDZKIEGO.⁴⁷

Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Wydział Polityki Społecznej przeprowadził w pierwszym kwartale roku 2010 badanie w oparciu o ankietę „*Działania ośrodków pomocy społecznej/powiatowych centrów pomocy rodzinie w zakresie przeciwdziałania i ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie na terenie województwa mazowieckiego*”. Treść ankiety skonsultowano z Panią dr D.Trawkowską z Uniwersytetu Śląskiego. Na podstawie przeprowadzonych badań oraz danych wynikających z nadzoru i kontroli jednostek organizacyjnych samorządu terytorialnego opracowano Raport, którego celem było dokonanie analizy i oceny zakresu oferty pomocowej w województwie mazowieckim. Kwestionariusz ankiety został skierowany do kadry kierowniczej ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie (OPS/PCPR). Dotyczyła działań podejmowanych przez te jednostki we współpracy z innymi podmiotami publicznym i niepublicznymi w zakresie przeciwdziałania i ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie, na terenie województwa mazowieckiego. Na pytania wystosowane do 373 jednostek odpowiedzi udzieliło 312 podmiotów, co stanowiło 83% ich ogólnej liczby. W tej grupie: 31 jednostek (74% badanych jednostek powiatowych) to powiatowe centra pomocy rodzinie oraz 280 (85% badanych jednostek gminnych) to ośrodki pomocy społecznej. Ankietę wypełniło 86% jednostek, w tym: 17 miejskich ośrodków pomocy społecznej, 14 miejsko-gminnych ośrodków pomocy społecznej, 63 ośrodków pomocy społecznej, 187 gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu województwa.

W Raporcie wykazano, że określenie skali problemu przemocy w rodzinie jest trudne ponieważ zdarza się, że dane powielają się, iż jednostki często świadczą pomoc tym samym osobom, z drugiej strony, osoby doznające przemocy w rodzinie

⁴⁷ Raport, Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez samorząd gminy i powiatu na terenie województwa mazowieckiego w roku 2009, opracowanie: Wydział Polityki Społecznej, Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, Warszawa 2010r. , Raport na. www.mazowieckie.pl **Załącznik nr 10, Tabele 1-3** (wyciąg na podstawie Raportu).

nie zawsze zgłaszają problem do instytucji lub organizacji. Dlatego opisując skalę problemu, należy traktować uzyskane dane liczbowe jako szacunkowe.

Według danych przedstawionych w Raporcie odsetek różnych form przemocy dla podejrzewanych lub stwierdzonych przypadków przemocy w rodzinie przedstawiał się w 2009 roku następująco: 34% - stanowiła przemoc fizyczna; 36% - psychiczna; 5,5% - seksualna; 2,3% - ekonomiczna; 22,5% - zaniedbywanie. Należy w tym miejscu wyraźnie podkreślić, że wskazanie przez respondentów określonej formy przemocy oznacza tylko jej dominujący charakter, ponieważ formy te współwystępują.

Jeśli chodzi o wiedzę pracowników badanych jednostek na temat zjawiska przemocy w rodzinie, badanie wykazało, że poziom jest zadawalający, jednakże budzi lekki niepokój umiejętność wykorzystania tej wiedzy w swojej pracy z osobami dotkniętymi przemocą. Badanie wykazało, że 33% spośród ogółu zatrudnionych stanowią pracownicy bezpośrednio delegowani do realizacji zadań związanych z przemocą w rodzinie. Kierownicy ośrodków w 57,7% uznali, że pracownicy ich instytucji posiadają wysoki (dobry) poziom wiedzy na temat tego zjawiska. Tylko co czwarty kierownik (24,3%) ocenił umiejętności swoich pracowników w tym zakresie negatywnie. Za ledwie 1,3% kierowników jednostek uznała, że wiedza pracowników w jego jednostce jest niewystarczająca. Jeśli chodzi o ocenę znajomości procedury „Niebieskie Karty” przez pracowników jednostek pomocy społecznej to kierownicy ośrodków ocenili ją w większości pozytywnie 72 %, a tylko 1,3% uznali ją za niedostateczną. Warto podkreślić, że analizując sposób realizacji procedury „Niebieskie Karty”, że mimo deklarowanej przez pracowników dobrej jej znajomości, to nie jest ona w wystarczający sposób wykorzystywana by w sposób maksymalnie skuteczny pomóc ofiarom i sprawcom przemocy w rodzinie - a wynika to z dysproporcji pomiędzy stwierdzonymi przypadkami przemocy i liczbą wypełniona Niebieskich Kart. Praca z osobami uwięzonymi w przemoc w rodzinie jest szczególnie obciążona możliwością wypalenia zawodowego pracowników socjalnych. Nie jest dobrym sygnałem, że tylko 4,3% pracowników zajmujących się przemocą w rodzinie objętych jest superwizją w 33 jednostkach (10,5%)- w sumie 209 pracowników. Superwizja, jako stały element wsparcia dla pracowników jest realizowana w czterech PCPR i dwudziestu dziewięciu ośrodkach pomocy społecznej, w tym 12 gminnych

ośrodkach pomocy społecznej. Wskazywano również inne formy pomocy; konsultacje psychologiczne i prawne, koleżeńska współpraca, udział w szkoleniach, coaching, narady pracownicze, nie były to jednak wskazania częste.

Ważną kwestią jest też przygotowanie pracowników do realizacji programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie. Podstawowym celem tych działań jest zmiana postaw osób stosujących przemoc w rodzinie, a w rezultacie powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy oraz zwiększenie ich zdolności do samokontroli agresywnych zachowań i konstruktywnego współżycia w rodzinie. Z wypowiedzi badanych wynikało, że w 312 jednostkach 105 pracowników jest przygotowanych do realizacji programów korekcyjno - edukacyjnych dla sprawców przemocy w rodzinie.

W okresie od stycznia do grudnia 2009 r. na Mazowszu oddziaływaniu programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie poddanych zostało 228 osób. W województwie mazowieckim programy te realizowane są przez :

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płońsku;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sierpcu;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lipsku;

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Płocku;

Zespół Ośrodków Wsparcia w Piastowie;

Zespół Ośrodków Wsparcia w Mławie;

Miasto st. Warszawa.

Największe trudnienia w podejmowaniu działań w przypadku stwierdzenia/podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie dotyczą bardzo różnych i niemal wszystkich aspektów funkcjonowania systemu wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Według badanych, trudności te występują w obszarach: oferty pomocowej, postaw osób dotkniętych przemocą w rodzinie, przepisów prawnych, organizacji pracy w jednostce oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, które charakteryzują się następująco:

a) postawa osoby dotkniętej przemocą w rodzinie: obawa przed sprawcą; brak wiary w skuteczność działań instytucji pomocowych; minimalizowanie problemu (brak wiedzy na temat zjawiska przemocy w rodzinie); brak wsparcia ze strony rodziny/ środowiska sąsiedzkiego;

- b) uboga oferta infrastruktury pomocowej: brak dostatecznej ilości placówek pomocowych dla ofiar, dla sprawców przemocy; mały dostęp do specjalistów;
- c) przepisy prawne: zbyt długie i skomplikowane procedury; niedostosowane przepisy prawne (dot. postępowania wobec sprawców przemocy);
- d) organizacja pracy w jednostce: nadmierne obciążenie pracą pracowników socjalnych; zbytnia biurokratyzacja;
- e) brak koordynacji działań w ramach współpracy międzyinstytucjonalnej.

Poproszono także respondentów o zaproponowanie działań, które umożliwiłyby lepsze wykrywanie przemocy w rodzinie. Do najczęściej wymienianych należą:

- a) profilaktyka i edukacja społeczeństwa tj. działania profilaktyczne skierowane do ogółu społeczeństwa: edukacja, informacja społeczeństwa nt. zjawiska przemocy oraz skutków jej stosowania, przemocy, rozpowszechnienie informacji o instytucjach pomocowych;
- b) podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej, pedagogów, lekarzy; zwiększenie w ośrodkach liczby zatrudnionych pracowników socjalnych;
- c) infrastruktura - budowanie infrastruktury pomocowej: punkty informacyjno-konsultacyjne, telefony zaufania;
- d) współpraca międzyinstytucjonalna - podjęcie ściślejszej współpracy w ramach instytucji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- e) przepisy prawne - wskazywano na konieczność zmiany przepisów prawnych umożliwiających karanie sprawców i izolowanie ich od ofiar; monitoring rodzin z problemem przemocy.

Wśród głównych utrudnień obniżających skuteczność działań w zakresie ograniczania przemocy w rodzinie, które pracownicy dostrzegają w swoim środowisku, wymieniano następujące:

- a) czynniki instytucjonalne m.in. niedostateczna współpraca pomiędzy instytucjami; brak zespołu interdyscyplinarnego; jednozmiarowa praca ośrodka pomocy społecznej; bariery lokalowe; bariery finansowe; uboga infrastruktura w zakresie interwencji kryzysowej; niska ranga zawodowa; nieliczna kadra; brak specjalistów; zbyt mało czasu na pracę socjalną; przedłużające się procedury prawne; niespójność przepisów; niespójne procedury pomocowe;
- b) czynniki środowiskowe m.in. mała świadomość ofiary; współuzależnienie; wstyd;

inne problemy społeczne, m.in. alkoholizm, ubóstwo; niewiara ofiary w skuteczną interwencję; funkcjonujące w środowisku stereotypy; niska wrażliwość społeczna na zjawisko przemocy w rodzinie; obojętność otoczenia;

W przypadku współpracy w ramach procedury „Niebieskie Karty” to 35% respondentów odpowiedziało w sposób ogólny, że współpraca ta przebiega dobrze, nie uzasadniając wypowiedzi szerzej - aż 26% respondentów (ponad jedna czwarta!) nie udzieliło na to pytanie odpowiedzi, 39% wskazało na dobrą współpracę z Policją oraz z organizacjami pozarządowymi w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Część respondentów odpowiadając na to pytanie wskazywała na trudności we współpracy z sądem. Nasuwa się zatem wniosek, że współpracę należy kontynuować i rozwijać poprzez np. szkolenia interdyscyplinarne organizowane w środowisku lokalnym, które będą stanowiły pole do wymiany doświadczeń i informacji o dobrych praktykach. Powstaną również zespoły interdyscyplinarne i grupy robocze - co przyczyni się do wypracowania lepszych metod pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie, jak również z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

7. REALIZACJA ZADAŃ Z ZAKRESU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE PRZEZ SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO W LATACH 2007-2010.

Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie podejmowane były przez Samorząd Województwa Mazowieckiego – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w latach 2007-2010 w ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007-2010 oraz Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006-2016.

Zmniejszenie rozmiarów przemocy w rodzinach i środowisku rówieśniczym, jest jednym z celów operacyjnych zawartych w Wojewódzkim Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007-2010, w ramach którego zrealizowane zostały liczne działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (programy profilaktyczne, szkolenia, inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań, programy adresowane do ofiar i sprawców przemocy w rodzinie). Organizowane były również szkolenia dla pracowników „pierwszego kontaktu”, zgodnie z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. W latach 2007 – 2010 w ramach zamówień publicznych (przetargi nieograniczone), jak również w ramach otwartych konkursów ofert zrealizowano następujące programy i szkolenia w obszarze działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

Programy przeciwdziałające przemocy w rodzinie w 2007 i 2008 roku.

1. Programy adresowane do osób dotkniętych przemocą w rodzinie - na realizację tych zadań przeznaczono środki w wysokości: 65 450,00 zł:

Realizator: Stowarzyszenie Pomocy Bezdomnym z Warszawy

Uczestnicy: 124 kobiety oraz 61 dzieci - ofiary przemocy w rodzinie.

Program zrealizowano w specjalistycznym ośrodku dla ofiar przemocy w rodzinie. Głównym jego celem było udzielenie kobietom i dzieciom – osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, wsparcia psychologicznego oraz nauka umiejętności społecznych i psychologicznych.

W ramach programu przeprowadzono:

- a) trening samoobrony z nauką zachowań asertywnych dla kobiet - rozpoznawanie sytuacji potencjalnego zagrożenia oraz ich unikania, ćwiczenia skutecznych strategii radzenia sobie z napastnikiem, omówienie różnych postaw jak otwartość, pewność siebie, uległość, ćwiczone zachowania asertywne i opanowywanie paraliżującego strachu;
- b) specjalistyczne porady i konsultacje medyczne: psychiatryczne i pediatryczne;
- c) zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci - praca koncentrowała się na integracji grupy, dzieci miały okazję do wyrażania własnych potrzeb, nazywania uczuć, stawiania granic, uczyły się rozpoznawać trudne emocje i myśli i radzić sobie z nimi.
- d) zajęcia dla matek – z elementami terapii więzi; polegały na treningu nowo nabytych umiejętności wychowawczych, takich jak: rozpoznawanie potrzeb dziecka, umiejętne wspieranie go w nowej trudnej sytuacji, wypracowania sposobów radzenia sobie ze stresem.;
- e) indywidualne zajęcia reedukacyjne (korekcyjno- wyrównawcze) dla dzieci z elementami terapii - przeznaczone dla dzieci mających problemy rozwojowe i zaburzenia emocjonalne;
- f) indywidualny tryb zajęć z dzieckiem, włączenie matek w proces pomocy swojemu dziecku.

Głównym efektem programu było przywrócenie poczucia bezpieczeństwa i wiary we własne siły kobiet i dzieci – ofiar przemocy. Kobiety nauczyły się nowych umiejętności psychologicznych i społecznych, wzmocniły swoje poczucie sprawstwa i kompetencji. Dzieci uzyskały wsparcie psychologiczne po doświadczonych urazach, nabyły rozmaite umiejętności potrzebne w dalszym życiu. Wzmocniona została również więź matka – dziecko.

Realizator: Fundacja Mederi z Warszawy.

Uczestnicy: 60 osób dorosłych oraz 47 dzieci – osoby dotknięte przemocą w rodzinie.

Realizacja programu polegała na udzieleniu specjalistycznych psychologiczno-pedagogicznych oraz porad medycznych i prawnych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W ramach programu przeprowadzono także warsztaty edukacyjne dla rodziców z elementami umiejętności wychowawczych oraz pracy z dzieckiem nadpobudliwym, zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży oraz warsztaty

zachowań asertywnych, radzenia sobie ze stresem i lękiem. Ponadto w trakcie trwania programu specjaliści

Realizator: Pracownia Edukacyjna DONUM z Mordów.

Uczestnicy: 70 kobiet oraz 50 dzieci, ofiar przemocy w rodzinie z terenu powiatów: siedleckiego i łosickiego.

Program miał charakter lokalny, rekrutacja odbyła się we współpracy z miejscowymi ośrodkami pomocy społecznej, pedagogami i policjantami. Głównym celem programu było udzielenie ofiarom przemocy w rodzinie stosownej pomocy w formie nawiązania kontaktu, rozpoczęcia procesu terapeutycznego oraz zapobieganie dalszemu rozwojowi zjawiska przemocy w rodzinie. W ramach programu przeprowadzono:

- a) specjalistyczne poradnictwo rodzinne;
- b) konsultacje w zakresie podejmowania działań przewidzianych prawem;
- c) pomoc doraźna – wizyty domowe w rodzinach dzieci będących ofiarami przemocy w rodzinie;
- d) spotkania warsztatowe mające charakter grup wsparcia.

W efekcie podjętych działań, wiele osób dorosłych doświadczających przemocy odzyskało wiarę we własne siły, podjęło szereg konstruktywnych działań w sytuacjach zagrożenia przemocą, nabyło lub zwiększyło swoje umiejętności wychowawcze. Wśród dzieci uczestniczących w projekcie, zaobserwowano poprawę ich funkcjonowania w szkole, lepsze relacje z rówieśnikami i większą umiejętność radzenia sobie w różnych trudnych sytuacjach.

2. Programy dla osób stosujących przemoc w rodzinie - na realizację tych zadań przeznaczono środki w wysokości: 41 400, 00 zł.

Realizator: Gabinet Psychologiczny Pawła Łaszkiewicza z Troszyna.

Uczestnicy: 50 sprawców przemocy w rodzinie.

Celem programu była praca nad przekonaniami, jak i zachowaniami dotyczącymi stosowania przemocy w rodzinie przez sprawców przemocy. W ramach programu prowadzono zarówno zajęcia grupowe, jak i indywidualne konsultacje psychologiczne, zapewniono także opiekę lekarza psychiatry. Adresaci uczyli się rozpoznawać u siebie stosowane formy przemocy, poszukiwać rozwiązań i zachowań alternatywnych, konstruktywnego radzenia sobie w sytuacjach, które do

tej pory rozwiązywane były w sposób przemocowy. Uzupełnieniem pracy były mini wykłady porządkujące wiedzę uczestników oraz weekendowe warsztaty umiejętności społecznych, będące doskonałą okazją do trenowania pożądanых zachowań społecznych, sposobów radzenia sobie z negatywnymi emocjami oraz zachowań asertywnych.

Realizator: Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodka Pomocy Zdrowiu z Warszawy.

Uczestnicy: 50 sprawców przemocy w rodzinie.

Program miał charakter edukacyjno-wspierający. Uczestnicy zapoznali się z problematyką przemocy (cykl przemocy), uświadomili sobie, że przemoc jest zachowaniem wyuczonym i można nad nią panować. Podczas zajęć grupowych nauczyli się metod kontroli złości, a także uświadomili sobie co jest jego przyczyną w ich rodzinach. Przeszli trening umiejętności społecznych. Nauczyli się rozumieć mechanizmy własnego postępowania, szczególnie wywołanego emocjami, umieć je kontrolować. W efekcie nastąpiło wśród uczestników zwiększenie świadomości dotyczącej negatywnych skutków przemocy i strat jakie ponosi sprawca przemocy i cała jego rodzina. Warto dodać, że wszyscy adresaci to osoby korzystające jednocześnie z pomocy poradni leczenia uzależnień.

3. Programy zajęć interdyscyplinarnych podnoszące kompetencje różnych służb społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i realizacji procedury „Niebieskie Karty” – na realizację tych zadań przeznaczono środki łącznie w wysokości: 299 223,40 zł :

Realizatorzy :

*Akademia Umiejętności Moniki Kapuściak z Grodziska Mazowieckiego
Ogólnopolskie Stowarzyszenie Świadczące Pomoc Osobom Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych „Trzeźwy Kierowca” z Kutna
Mazowieckie Centrum Szkoleń „ANNA” z Henryszewa*

Uczestnicy: 328 przedstawicieli służb społecznych – pracowników socjalnych i powiatowych centrów pomocy rodzinie, przedstawicieli samorządów lokalnych, szczególnie członków gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policjantów, kuratorów sądowych, nauczycieli, psychologów i pedagogów

szkolnych, przedszkolnych, przedstawicieli poradni psychologiczno-pedagogicznych i innych placówek opiekuńczo-wychowawczych, przedstawiciele organizacji pozarządowych, lekarze i pielęgniarki z terenu powiatów: grodziskiego, grójeckiego, otwockiego, pruszkowskiego, sochaczewskiego, wołomińskiego oraz wyszkowskiego.

Głównymi celami programów było zintegrowanie działań różnych instytucji i organizacji oraz osób realizujących w środowisku lokalnym zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także poprawa efektywności interwencji podejmowanych w przypadku zjawiska przemocy. Zamierzeniem programów było również wsparcie służb społecznych w budowaniu systemu pomocowego dla ofiar przemocy w rodzinie na danym obszarze. Główną metodą pracy były warsztaty, podczas których uczestnicy w małych grupach doskonalili swoje umiejętności społeczne i interpersonalne takie jak: radzenie sobie ze stresem, asertywność, empatia, wyrażanie uczuć, a szczególnie umiejętność aktywnego, wspierającego słuchania czyli dobrej komunikacji w celu stworzenia odpowiedniej relacji z osobą doświadczającą przemocy domowej. Wykłady uporządkowały wiedzę uczestników na temat możliwości podejmowania interwencji wobec osób doświadczających przemocy. Uwzględniono najnowsze rozwiązania legislacyjne, zastosowanie procedury „Niebieskie Karty”, informacje o placówkach pomocowych działających lokalnie. Adresaci mieli też zapewnione konsultacje indywidualne zaplanowane w ramach szkoleń. W ten sposób otrzymali pomoc w rozwiązaniu indywidualnych problemów, które spotkali w swojej pracy. W efekcie uczestnicy zostali przygotowani do tworzenia lokalnych zespołów interdyscyplinarnych ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Realizator: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej i inne podmioty współpracujące z Centrum.

Uczestnicy: 520 osób.

Szkolenia dotyczące roli i zadań zespołów interdyscyplinarnych dla przedstawicieli służb społecznych - pracowników pierwszego kontaktu (policjanci, pracownicy socjalni, pedagodzy, kuratorzy, nauczyciele, wychowawcy, urzędnicy gmin i starostw, także kadra kierownicza) działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

4. Programy zajęć interdyscyplinarnych przygotowujące do realizacji działań z zakresu ochrony dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym i profesjonalizacji metod pracy z dzieckiem, które jest ofiarą przemocy w rodzinie - na realizację tych zadań przeznaczono środki łącznie w wysokości: 74 415,27zł

Realizatorzy:

Wydawnictwo „Niedźwiadek” z Ostrowi Mazowieckiej

Krajowy Komitet Wychowania Resocjalizującego im. Kazimierza Lisieckiego z Warszawy.

Uczestnicy: 373 nauczycieli, wychowawców, pedagogów i psychologów szkolnych, przedszkolnych, przedstawicieli poradni psychologiczno-pedagogicznych, policjantów, prokuratorów, sędziów, kuratorów sądowych, pracowników socjalnych, lekarzy, pielęgniarek, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz samorządów lokalnych, prawników - wolontariuszy z terenu powiatów: makowskiego, mławskiego, ostrowskiego, pruszkowskiego, przasnyskiego, pułtuskiego, sierpeckiego i wyszkowskiego.

Programy miały na celu przygotowanie do profesjonalnych działań przedstawicieli różnych instytucji i organizacji działających na rzecz ochrony dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym i rozwiązywania problemów związanych z tym zjawiskiem. Uczestnicy szkoleń nabyli umiejętności budowania lokalnych systemów poświęconych ochronie dzieci przed wykorzystywaniem seksualnym. Zapoznali się z procesem diagnozowania przypadków wykorzystania seksualnego dzieci. Wymienili doświadczenia z zakresu zapobiegania zjawisku występowania tego rodzaju przemocy wobec dzieci oraz pogłębili wiedzę na temat skutecznych metod działania w momencie jej zaistnienia. Zdobyli umiejętności do profesjonalnej pomocy dziecku wykorzystywanemu seksualnie i jego rodzinie. Pogłębili swoje zdolności interpersonalne, wypracowali zasady komplementarnej współpracy osób odpowiedzialnych za zapobieganie zjawisku pedofilii. W trakcie indywidualnych konsultacji odpowiedziano na pytania dotyczące podejrzeń wykorzystania u dzieci, które były wówczas pod opieką uczestników, wskazano miejsca uzyskania pomocy. Uczestnicy zostali wyposażeni w odpowiednie materiały dydaktyczne. Zajęcia zorganizowane przez Wydawnictwo „Niedźwiadek” zostały wzbogacone o elementy dotyczące procesu diagnozowania przypadków wykorzystywania seksualnego

dzieci z upośledzeniem umysłowym. Natomiast cykl zajęć zaplanowany przez KKWR został objęty superwizją.

PODSUMOWANIE 2007- 2008:

W latach 2007- 2008 na realizację programów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, przeznaczono środki w wysokości: 480 488,67 zł.

Programy przeciwdziałające przemocy w rodzinie w 2009 roku.

1. Programy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie – na realizację tych zadań przeznaczono kwotę w wysokości: 130 466,00 zł:

Tytuł własny: „Przemoc i agresja może być rozwiązana – pomóż jej sam”

Realizator: Caritas Diecezji Radomskiej

Uczestnicy: 132 osoby – dzieci i osoby dorosłe.

Celem programu było wsparcie ofiar i świadków przemocy w rodzinie, jak też edukacja społeczeństwa na temat zjawiska przemocy w rodzinie. Adresatami programu były ofiary przemocy: matki i dzieci. Spotkania miały charakter mediacyjny – polegały na wzmocnieniu więzi matka - dziecko, a także na pomocy w konstruktywnym rozwiązywaniu konfliktów. Osoby otrzymały wsparcie psychologiczne i duchowe - wzmocniły swoje poczucie bezpieczeństwa, pracowały nad radzeniem sobie z uczuciami niepokoju, lęku, nauczyły się wyrażać uczucia, chronić swoje granice, wzmocniły poczucie własnej wartości. Z dziećmi prowadzone były zajęcia socjoterapeutyczne i plastyczne - uczono młodych ludzi, jak można aktywnie i zdrowo spędzać czas wolny, rozwijano u nich zdolności plastyczne, wyobraźnię i wrażliwość estetyczną. Omówiono zjawisko przemocy w sieci, cybersex i pornografię. Odbyły się także zajęcia z kick boksingu, podczas których uczestnicy nauczyli się podstaw samoobrony i wzmocnili poczucie pewności siebie. W ramach realizacji zadania prowadzono również dyżury interwencyjno-wspierające dla ofiar i świadków przemocy – można było skorzystać z konsultacji psychologa, prawnika, udzielano też porad dotyczących załatwienia spraw urzędowych.

Tytuł własny: Wspieranie i organizacja programów zapobiegających przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej.

Realizator: Oddział Regionalny Towarzystwa Uniwersytetów Ludowych w Ostrołęce z/s Lubiejewie.

Uczestnicy: 153 osoby - dzieci i młodzieży z powiatu ostrowskiego i ostrołęckiego.

Program miał charakter szkoleniowy, głównym jego celem było zwiększenie umiejętności społecznych młodych ludzi, tak aby umieli w konstruktywny sposób rozwiązywać trudne sytuacje w rodzinie i środowisku rówieśniczym - bez użycia agresji czy przemocy. Młodzi ludzie uczyli się radzenia sobie ze złością własną i innych ludzi, stawiania granic i asertywności. Uczestnicy nabyli wiedzę jak dbać o siebie, zwiększyć swoje poczucie wartości, jak zdrowo i ekologicznie żyć. Zajęcia te pokazały uczestnikom, że mają oni wpływ na swoje życie. Pozwoliły im odkryć w sobie siłę, uświadomiły młodym ludziom, jakie mają w sobie zasoby, co jest ich mocną stroną, co warto w sobie rozwijać, a nad czym warto pracować by nie utrudniało relacji z innymi ludźmi.

Tytuł własny: Wspieranie i organizacja programów zapobiegających przemocy w rodzinie.

Realizator: Polskie Centrum Mediacji.

Uczestnicy: 321 osób - osoby z rodzin gdzie istnieją konflikty – rodziny w kryzysie, osoby po lub w trakcie rozwodu oraz ok. 100 studentów kierunków studiów humanistycznych

Celem programu było przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, jako skutku eskalacji nierozwiązanych konfliktów – głównie poprzez przeprowadzanie postępowań mediacyjnych dla rodzin w kryzysie (szczególnie rodzin, gdzie istnieje problem alkoholowy i związana z tym przemoc) oraz w sytuacji zmiany związanej z rozwodem. Prowadzono także porady i konsultacje mediacyjne oraz grupy wsparcia. Dodatkowo odbyły się też mini warsztaty mediacyjne dla studentów kierunków humanistycznych, którzy w przyszłości zamierzają pracować z rodziną znajdującą się w kryzysie.

Uczestnicy programu podnieśli swoje umiejętności w zakresie rozwiązywania konfliktów bez przemocy, lepszego i zrozumiałego komunikowania się z innymi oraz wyrażania własnych uczuć i potrzeb.

Tytuł własny: Wspieranie i organizacja programów zapobiegających przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej - kontynuowanie i rozwijanie działań pomocowych w Ośrodku dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „DOM” w Warszawie.

Realizator: Stowarzyszenie Pomocy Bezdomnym z Warszawy.

Uczestnicy: 236 osób z terenu Mazowsza - ofiar przemocy w rodzinie.

Program zrealizowano w specjalistycznym ośrodku dla ofiar przemocy w rodzinie w Warszawie na Saskiej Kępie, gdzie udziela się schronienia osobom krzywdzonym. Celem programu było udzielenie kompleksowej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie, wzmocnienie ich samodzielności i aktywności życiowej w ramach oferty stacjonarnej i poradnictwa ambulatoryjnego. Program miał głównie charakter wsparcia psychologicznego - przeprowadzono: zajęcia grupowe dla ofiar przemocy w rodzinie, poradnictwo psychologiczne i konsultacje indywidualne dla osób dorosłych doznających przemoc, zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci, konsultacje dla dzieci i porady dla matek z elementami terapii więzi. Przeprowadzono również 18 godzinną superwizję zespołu w celu poprawy jakości usług terapeutycznych.

Głównym efektem programu było przywrócenie poczucia bezpieczeństwa i wiary we własne siły kobiet i dzieci – ofiar przemocy. Kobiety nauczyły się nowych umiejętności psychologicznych i społecznych, wzmocniły swoje poczucie sprawstwa i kompetencji. Otrzymały wsparcie i pomoc w odzyskaniu sił i poradzeniu sobie z doznanymi urazami. Nabyły wiedzę i umiejętności zachowań asertywnych i poczucia siły do samodzielnego rozwiązywania problemów. Jako matki poszerzyły swoje umiejętności wychowawcze, nauczyły się jak konstruktywnie wspierać dziecko, nabyły szeroką wiedzę o rozwoju dziecka. Dzieci uzyskały wsparcie psychologiczne po doświadczonych urazach, nabyły rozmaite umiejętności potrzebne w dalszym życiu. Udział w grupie przyniósł im poczucie bezpieczeństwa, nauczył wyrażania potrzeb, nazywania uczuć, stawiania granic. Wzmocniona została również więź matka – dziecko.

Tytuł własny: Wspieranie i organizacja programów zapobiegających przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej, skierowanego do 50 – osobowej grupy dzieci i młodzieży oraz ich rodzin, zamieszkujących teren województwa mazowieckiego.

Realizator: Mazowiecki Oddział Terenowy T.R.A.D. „Szansa” z Marek.

Uczestnicy: 50 osób – dzieci i młodzież oraz ich rodziny z województwa

mazowieckiego.

Celem zadania było zapobieganie zachowaniom agresywnym dzieci i młodzieży oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Program składał się z zajęć socjoterapeutycznych i profilaktycznych w formie warsztatów, prelekcji oraz z konsultacji psychologiczno- pedagogicznych dla dzieci i młodzieży oraz ich rodzin. Uczestnicy zajęć uczyli się zastępować zachowania agresywne reakcjami asertywnymi, ćwiczyli swoje umiejętności społeczne, pracowali nad zmianą szkodliwych postaw i przekonań, zwiększyli wiedzę na temat zjawiska przemocy i agresji, nabyli umiejętności ciekawego spędzania czasu wolnego. Na zajęciach omówiono diagnozę problemową rodziny, udzielono wsparcia psychologiczno- pedagogicznego młodym ludziom i ich rodzinom w zależności od konkretnego problemu, jaki występował. Stworzona została zintegrowana grupa rówieśnicza.

Tytuł własny: „Dialog zamiast przemocy” - wspieranie i organizacja programów zapobiegających przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej. Realizator: Stowarzyszenie DIALOG – EDUKACJA - ROZWÓJ z Warszawy. Uczestnicy: 293 osoby – młodzież i osoby dorosłe z Warszawy - dzielnica Białołęka.

Celem zadania było zapobieganie przemocy rówieśniczej wśród młodzieży oraz udzielenie wsparcia ofiarom przemocy domowej. Program składał się z zajęć warsztatowych prowadzonych programem TZA - ART. Podczas Treningu Zastępowania Agresji – młodzi ludzie trenowali i umacniali swoje umiejętności społeczne, kształtowali postawy asertywne, uczyli się, jak radzić sobie z presją grupy, jak kontrolować i zmieniać gniew, złość, zachowania impulsywne. Poprzez zajęcia młodzi ludzie znacznie zwiększyli swoją zdolność komunikacji, jak też umiejętności konstruktywnego rozwiązywania konfliktów oraz radzenie sobie z przykrymi emocjami. Poprawiła się ich komunikacja emocjonalna z rówieśnikami i rodzicami. Zwiększyła się ich samoświadomość. Natomiast grupy dla ofiar przemocy w rodzinie miały głównie na celu udzielenie wsparcia emocjonalnego, przełamanie wstydu i izolacji spowodowanej byciem ofiarą przemocy, zmianę postaw wyuczonej bezradności na postawę bardziej aktywnej. W grupie prowadzono również psychoedukację, naukę asertywności, konstruktywnego radzenia sobie ze stresem oraz adekwatnego reagowania na łamanie granic i stawianie zarzutów (uczono, jak poradzić sobie z niszczącym

poczuciem winy za zachowania sprawcy). Zajęcia przyczyniły się do podniesienia samooceny oraz poczucia sprawstwa u ofiar przemocy.

Tytuł własny: Wspieranie i organizacja programów zapobiegających przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej – System Oparcia Społecznego SOS.

Realizator: Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „Przystań” z Sochaczewa.

Uczestnicy: 630 – dzieci i młodzież, rodzice, nauczyciele.

Program miał na celu minimalizację konsekwencji braku umiejętności wychowawczych rodziców, w efekcie których, rozwija się przemoc w rodzinie i agresja rówieśnicza. Stworzony został System Oparcia Społecznego dla młodych ludzi, rodziców, nauczycieli - system ten miał za zadanie wzmacniać osoby chcące żyć w świecie bez przemocy, świecie szanującym drugiego człowieka. Prowadzone były zajęcia edukacyjno-profilaktyczne dla młodych osób, rodziców i nauczycieli na temat przemocy, agresji, tolerancji, wyrażania własnego zdania. Zajęcia pobudzały do refleksji, podnosiły poziom samoświadomości uczestników. Prowadzony był również punkt informacyjno-konsultacyjny – porady m.in. dotyczyły spraw wychowawczych, funkcjonowania w grupie rówieśniczej, rozwiązywania konfliktów z rodzicami. Założono też stronę internetową - na której umieszczano artykuły związane z problematyką przemocy, oraz zaproszeniem na otwarty cykl spotkań, stworzono system wsparcia dla osób chcących żyć zdrowo- bez przemocy i agresji.

Tytuł własny: „W drodze do siebie”- wspieranie i organizacja programów zapobiegających przemocy w rodzinie i agresji rówieśniczej.

Realizator: Instytut Psychologii Zdrowia z Warszawy

Uczestnicy: 26 osób – ofiary przemocy w rodzinie z terenu województwa mazowieckiego.

Program miał na celu wsparcie i pomoc ofiarom przemocy domowej. Składał się z 120 godzin warsztatów i 40 godzin konsultacji indywidualnych. Warsztaty stanowiły pracę nad długofalowymi konsekwencjami przemocy doświadczanej przez uczestniczki grupy tj. udzielono pomocy w przerwaniu międzypokoleniowego wzorca relacji opartych na przemocy oraz uczono jak konstruktywnie sobie radzić z agresją innych. Na warsztatach uczono zachowań asertywnych, przekazywano wiedzę jak rozpoznawać, nazywać i wyrażać uczucia. Uczestniczki pracowały nad poznaniem własnych problemów psychologicznych i rozpoznawaniem szkodliwych

przekonań i postaw. Odkrywały swoje możliwości twórcze. Budowały pozytywne wzorce reagowania na różne sytuacje, ćwiczyły umiejętności wychowawcze i komunikacyjne. Na konsultacjach indywidualnych pracowały nad specyfiką własnych problemów, nad ich najbardziej bolesnymi i ukrywanymi przez lata aspektami.

2. Programy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także dla osób stosujących przemoc w rodzinie - na realizację tych zadań przeznaczono kwotę w wysokości 27 000,00 zł:

Tytuł własny: Przeciw bezradności w życiu rodzinnym.

Realizator: Fundacja „CENTRUM EDUKACJI LIDERSKIEJ” z Warszawy.

Uczestnicy: 507 osób - głównie rodzice dzieci, które sprawiają kłopoty wychowawcze, DDA, dorosłe ofiary przemocy w rodzinie- głównie kobiety, w tym 11 osobowa grupa- osób oskarżonych o stosowanie przemocy w rodzinie.

Celem programu była poprawa funkcjonowania osób i rodzin doświadczających przemocy i mierzących się ze skutkami życia w sytuacji opresji w obszarze zdrowia psychicznego i pełnienia ról życiowych. Program miał też na celu przeciwdziałanie przemocy poprzez prowadzenie zajęć adresowych do osób, które mają problem z własną agresją/złością. Program składał się z kilkunastu zajęć:

a) spotkań psychoterapeutycznych indywidualnych (w tym: mediacje i spotkania rodzinne) - adresowanych do osób uwikłanych w przemoc w rodzinie, szczególnie małżeństw pozostających w konflikcie. Prowadzono diagnozę problemu, analizę problemów osobistych i rodzinnych.

b) grupy dla ofiar przemocy /kobiet/ - na której uczono jak radzić sobie w sytuacjach kryzysowych, w sytuacji przemocy w rodzinie. Jak dbać o własne potrzeby, wzmocnić poczucie własnej wartości, sprawstwa, odpowiedzialności. Uczestniczki nabyły nowe umiejętności społeczne: nauczyły się prosić o pomoc, stawiać granice, wyrażać własne zdanie,

c) grupy dla osób oskarżonych i/ lub podejrzanych o stosowanie przemocy wobec nastolatków i dorastających młodych ludzi - adresami były osoby które w opinii innych uważane były za sprawców przemocy lub wskazane przez psychologa szkolnego lub kuratora. Zajęcia odbyły się w formie warsztatowej – pracowano nad kontrolą złości, ćwiczone asertywność. Uczestnicy nabyli nowe

umiejętności społeczne i wychowawcze - uczyło jak rozumieć potrzeby dziecka i mądrze stawiać granice, komunikować się z młodym człowiekiem – nie używając przemocy. Pracowano nad pogłębionym wglądem w siebie - własnymi potrzebami, oczekiwaniami, deficytami, wzorcami zachowań.

d) grupy w zakresie ochrony praw dziecka przed przemocą - adresowana do osób dorosłych, którzy powiększyli swoje umiejętności wychowawcze.

e) Letnia szkoła profilaktyki - zajęcia kierowane były do osób dorosłych, które doświadczyły już przemocy lub do świadków przemocy domowej, udział w nim wzięły kobiety w wieku 30-50 lat oraz mężczyźni 40-50 letni. Celem zajęć było dostarczenie rzetelnej wiedzy na temat zjawiska przemocy, sposobów radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych, przekazana została również wiedza ogólna z zakresu psychologii.

f) prowadzenie strony internetowej – 50 wejść na stronę.

g) Prowadzenie superwizji - mającej na celu podniesienie kwalifikacji osób pracujących z osobami, które doświadczają przemocy w rodzinie.

Zajęcia przyczyniły się do poprawy jakości życia uczestników, a także lepszego radzenia sobie w trudnych sytuacjach.

3. Programy zajęć interdyscyplinarnych podnoszących kompetencje różnych służb społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie – na realizację tych zadań przeznaczono środki w wysokości: 41 416,00 zł :

Realizator: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej i inne współpracujące z MCPS podmioty.

Uczestnicy: 48 osób.

Szkolenia dla przedstawicieli służb społecznych - pracowników pierwszego kontaktu (policjanci, pracownicy socjalni, pedagodzy, kuratorzy, nauczyciele, wychowawcy, urzędnicy gmin i starostw także kadra kierownicza) działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

PODSUMOWANIE:

W roku 2009 na realizację programów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przeznaczono środki w wysokości: 198 882,00 zł.

Programy przeciwdziałające przemocy w rodzinie w 2010 roku.

1. Programy adresowane do osób dotkniętych przemocą w rodzinie - na realizację tych zadań przeznaczono środki w wysokości: 235 220,00 zł.

Tytuł własny: „Młodość bez przemocy”.

Realizator: Towarzystwo Pomocy Młodzieży z Warszawy

Uczestnicy: 30 osób w wieku 15-25 lat.

Celem programu była ochrona przed przemocą w rodzinie młodzieży i poprawa funkcjonowania ich rodzin w obszarze zdrowia psychicznego i pełnionych ról poprzez dostarczanie informacji o przysługujących prawach, możliwościach ochrony, a także wspierania rozwoju umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, umiejętności życiowych i społecznych. Program m. in. składał się z 185 godzin indywidualnej pracy psychologicznej, konsultacji rodzinnych, podczas których oceniano zakres potrzeb i motywacji potencjalnych uczestników a także udzielano konkretnych informacji i porad; 23 godzin poradnictwa i konsultacji prawnych w trakcie których młodzi ludzie mogli skonsultować się z prawnikiem oraz otrzymać wskazówki odnośnie możliwości działań w oparciu o prawo rodzinne, karne i cywilne; 14 spotkań (42 godziny) grupy rozwoju umiejętności życiowych i społecznych nastawionych na pracę wokół problemów emocjonalnych w relacjach i umiejętnościach interpersonalnych uczestników. W ramach programu przewidziano również uruchomienie telefonu zaufania dla dzieci i rodziców.

Tytuł własny: „Przemocy powiedz NIE” – program pomocy dziecku pokrzywdzonemu.

Realizator: Stowarzyszenie Stołeczny Dom z Radomia.

Uczestnicy: 60 osób – rodziców i dzieci.

Założeniami programu było przeciwdziałanie patologiom społecznym wśród mieszkańców miasta Radom i okolic, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach rodzinnych, a także wsparcie psychologiczno-pedagogiczne dla wychowawców, dyrektorów instytucji rodzinnych i rodzin zastępczych. Program przewidywał warsztaty terapeutyczne dla

dzieci i młodzieży podczas których otrzymały one wsparcie psychologiczne i duchowe - nauczyły się wyrażać uczucia, ukazywać pozytywne cechy osobowości, wzmocniły poczucie własnej wartości.

Tytuł własny: „Bezpieczny Dom w Drodze do Wyzwolenia z Przemocy w Rodzinie”.

Realizator: Stowarzyszenie Pomocy Bezdomnym w Warszawie

Uczestnicy: 120 osób – matek z dziećmi.

Celem programu było wsparcie ofiar i świadków przemocy w rodzinie (głównie kobiet z dziećmi) poprzez udostępnienie schronienia i czasowego miejsca pobytu w bezpiecznych warunkach oraz otoczenie ich opieką psychologiczną i lekarską. W ramach programu przewidziano również prowadzenie (oddzielnie dla dorosłych i dzieci) indywidualnych konsultacji/spotkań (ok. 560 godz.) i grup wsparcia (ok. 83 godz.), podczas których udzielano uczestnikom potrzebnego wsparcia emocjonalnego, redukowano nastawienia lękowe, wzmocniano poczucie własnej wartości oraz celowano w zmianę nastawienia do przemocy. Projekt zakładał także uruchomienie warsztatów umiejętności wychowawczych dla matek na których uczestniczki mogły zaznajomić się z tematem konstruktywnych zachowań rodzicielskich, udzielano im wskazówek wychowawczych i dostarczano wiedzę na temat rozwoju fizycznego i emocjonalnego dzieci. W trakcie trwania programu przewidziano także prowadzenie zajęć umiejętności zaradczych dla kobiet podczas których wzmocniano i rozwijano potencjał, umiejętność autoprezentacji, przekonywania oraz zachowań asertywnych. Ponadto w ramach projektu zorganizowano dla dzieci wyjścia do różnych obiektów kulturalno - rozrywkowych (teatr, kino, basen i inne) w czasie których mogły zintegrować się z rówieśnikami i odreagować nagromadzone napięcia oraz emocje.

Realizator: Stowarzyszenie ASLAN z Warszawy.

Uczestnicy: 40 osób – młodzież i rodzice.

Głównym celem programu było przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Zajęcia z młodzieżą były oparte na nauce zachowań asertywnych, budowaniu pozytywnej samooceny oraz rozwoju kompetencji społecznych przygotowujących do samodzielnego radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia i przemocy. Natomiast rodzice stosujący przemoc uczestniczyli w zajęciach, podczas których mogli

nauczyć się różnych sposobów wyrażania uczuć, technik samokontroli, a także nabyć umiejętności komunikacyjne potrzebne do zapobiegania konfliktom domowym. W czasie trwania programu uczestnicy mogli także zasięgnąć pomocy prawnej.

Tytuł własny: „Razem bezpieczniej” – program profilaktyczny dla rodzin.

Realizator: Stowarzyszenie Katolicki Ruch Antynarkotyczny „KARAN” z Radomia

Uczestnicy: 130 osób – dzieci oraz rodziców bądź opiekunów.

Celem zadania była szeroko rozumiana profilaktyka i zapobieganie zjawiskom przemocy w środowisku rodzinnym. Program składał się z 28 godzin warsztatów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodziców i dzieci, podczas których starano się przekazać uczestnikom podstawową wiedzę teoretyczną niezbędną do zrozumienia problemu przemocy w rodzinie a także podnieść ich wiedzę oraz kompetencje społeczne, dzięki czemu możliwe było pogłębianie relacji z dziećmi oraz wzmocnienie więzi rodzinnych. Dodatkowo zorganizowano zajęcia dla dzieci, podczas których mogły nie tylko nabyć wiedzę i umiejętności ułatwiające radzenie sobie z sytuacjami związanymi z występowaniem patologii w rodzinie (alkoholizm, narkomania, przemoc), a także poprawić swoją samoocenę oraz mieć podstawy do budowania pozytywnego obrazu samych siebie.

Tytuł własny: „Rodzina bez przemocy”.

Realizator: Chorągiew Mazowiecka Związku Harcerstwa Polskiego Hufiec Związku Harcerstwa Polskiego Płock.

Uczestnicy: 775 osoby – dzieci i młodzież.

Program miał naturę zajęć profilaktyczno-edukacyjnych i skierowany był do uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponad gimnazjalnych powiatu płockiego. Głównym celem projektu było utrwalanie postaw i zachowań społecznych warunkujących prawidłowy rozwój, kształtowanie umiejętności rozwiązywania konfliktów, radzenie sobie z przemocą w środowisku rodzinnym oraz dostarczenie niezbędnych informacji odnośnie przepisów prawnych i omówienie form pomocy dla osób doznających przemocy. Program zajęć zawierał elementy edukacyjne oraz ćwiczenia umiejętności społecznych realizowane w przystępnej formie aktywizującej uczestników. Podczas spotkań poruszono takie tematy jak:

a) charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie, a w tym źródła przemocy, perspektywy, właściwości, aspekty, fazy i rodzaje przemocy;

- b) mity i stereotypy dotyczące przemocy;
- c) skutki przemocy w rodzinie;
- d) portret psychologiczny ofiary, sprawcy i świadka przemocy;
- e) sposoby radzenia sobie ze złością i agresją;
- f) zasady dobrego słuchania;
- g) budowanie poczucia własnej wartości, rozwijanie w uczestnikach świadomości własnych wad i zalet.

Tytuł własny: „Lubię być mamą”.

Realizator: Stowarzyszenie dla Rodzin z Warszawy.

Uczestnicy: 45 osób – kobiety będące w ciąży lub mające dzieci w wieku do sześciu miesięcy.

Projekt skierowany był do kobiet w ciąży i młodych matek ze środowisk dysfunkcyjnych, tam gdzie występowała lub występuje przemoc w rodzinie i miał na celu przekazanie uczestniczkom wiedzy na temat przebiegu ciąży, porodu i opieki nad niemowlęciem. Uczestniczki miały również zapewnione wsparcie psychologiczne i możliwość uczestnictwa w zajęciach grupowych podczas których mogły nauczyć się radzenia sobie z lękami, zdobyć umiejętności zdrowego i rozwojowego odreagowania trudnych emocji, nabyć potrzebne kompetencje psychospołeczne – w szczególności te dotyczące wychowania, a także stworzyć z resztą osób z grupy sieć wzajemnego wsparcia.

Tytuł własny: Informator dla świadka przemocy w rodzinie

Realizator: Fundacja Mederi z Warszawy.

Przygotowanie informatora.

Projekt miał na celu stworzenie informatora (2500 sztuk), który służyłby podniesieniu wiedzy osób będących świadkami przemocy w rodzinie i dostarczałby informacji na temat pomocy prawnej, psycho-medycznej i instytucjonalnej, jak również zaktualizowanie o wybrane fragmenty poradnika strony internetowej fundacji. Dodatkowo program zakładał podniesienie kompetencji pracowników OPS i lokalnych służb interweniujących poprzez przeprowadzenie w wybranych miejscowościach seminariów o ww. tematyce.

Tytuł własny: „Interdyscyplinarna Pomoc Dziecku i Rodzinie Doświadczających Przemocy.

Realizator: Diecezja Warszawsko-Praska Kuria Biskupia.

Uczestnicy: ok. 350 rodzin ze środowisk dysfunkcyjnych.

Nadrzędnym celem programu było udzielenie kompleksowej pomocy psychologicznej, pedagogicznej i psychiatrycznej dzieciom oraz członkom rodzin, w których występowały takie niekorzystne społecznie zjawiska jak: przemoc, wczesne symptomy uzależnień, długotrwałe konflikty oraz zaburzenia zdrowia psychicznego dzieci i dorosłych jak również problemy w obszarze opiekuńczo-wychowawczym.

Program składał się ze:

- a) specjalistycznych konsultacji psychologiczne dla dorosłych, małżeństw i dzieci zajęcia indywidualne dla dorosłych oraz młodzieży;
- b) mediacji rodzinnych;
- c) zajęć dla rodzin i małżeństw;
- d) porad prawnych;
- e) konsultacji psychiatrycznych.

Tytuł własny: „Stop przemocy!”

Realizator: Towarzystwo Przyjaciół Dzieci w Warszawie.

Uczestnicy: 45 kobiet, ofiar przemocy domowej z rejonu Mazowsza.

Program miał na celu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i skierowany był do mieszkanek Mazowsza. Każda z uczestniczek otrzymała indywidualną pomoc psychologiczną a także prawną i w zależności od potrzeb kierowana była do jednej z następujących grup:

- a) grupy wsparcia - podczas której dostarczano informacji na temat form pomocy i miejsc w których można jej szukać.
- b) warsztatowej grupy rozwoju osobistego – adresowana była do uczestniczek dla których udział w podobnej grupie nie był pierwszym doświadczeniem otrzymania pomocy psychologicznej. Celem grupy było nauczenie nowych zachowań z zakresu asertywności, komunikacji, autoprezentacji, relaksacji, zarządzania czasem oraz radzenia sobie ze stresem i innymi trudnymi emocjami.
- c) warsztatu aktywizacji zawodowej – przeznaczony był dla osób które mają trudność z powrotem na rynek pracy bądź też chcących polepszyć swoją sytuację zawodową. Celem warsztatu było nauczenie uczestniczek samodzielnego

przygotowywania dokumentów aplikacyjnych, zdobycie przez kobiety umiejętności społeczno-zawodowych, zwiększenie motywacji do aktywnego poszukiwania pracy, a także zdobycie umiejętności odnajdywania właściwych dla siebie ofert pracy.

Tytuł własny: „Falochron II – Dobre praktyki, kontynuacja”

Realizator: Stowarzyszenie Pomocy Osobom z Problemami Emocjonalnymi „SPOZA”

Program miał na celu podniesienie wiedzy i świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz udzielenie pomocy osobom dotkniętym tym problemem. Projekt zakładał przeprowadzenie akcji promocyjnej (kolportaż ulotek, mailingi do szkół, zamieszczanie ogłoszeń w oddziałach ops i praskich Komendach Rejonowych oraz Internecie), jak również utworzenie punktu informacyjno-konsultacyjnego w którym osoby potrzebujące mogły poradzić się obecnych specjalistów oraz zasięgnąć bardziej szczegółowych informacji i w razie potrzeby otrzymać bardziej kompleksowe formy pomocy.

Tytuł własny: „Program przeciwdziałający przemocy w rodzinie – skierowany do osób zagrożonych przemocą w rodzinie w szczególności kobiet, młodzieży i dzieci”.

Realizator: Stowarzyszenie Pedagogów i Psychologów „AGO” z Nowego Dworu Mazowieckiego.

Uczestnicy: 50 osób – dzieci, młodzieży i kobiet zagrożonych wystąpieniem przemocy w rodzinie.

Program miał charakter lokalny i skierowany był do osób pochodzących z powiatu nowodworskiego. Głównym celem projektu było dotarcie do pokrzywdzonych i próba przerwania cyklu przemocy, a także udzielenie pomocy w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej, z którą wiele osób nie mogło sobie poradzić bez wsparcia z zewnątrz. Program zakładał przeprowadzenie akcji promocyjnej poprzez umieszczanie informacji o zadaniu w szkołach, urzędach oraz na ogólnodostępnych tablicach ogłoszeń jak również na stronie Stowarzyszenia i w lokalnej prasie. Osoby potrzebujące mogły liczyć na wsparcie psychologiczne, a po indywidualnym rozpoznaniu ich potrzeb były przydzielane do następujących grup:

a) grupy dla dzieci i młodzieży (podzielona na trzy sekcje w zależności od wieku) podczas której uczestnicy mogli nabyć zdolność kontrolowania i wyrażania emocji

oraz radzenia sobie z trudnymi sytuacjami, a także nauczyć się umiejętności komunikowania własnych potrzeb i radzenia sobie ze stresem, jak również posiadać wiedzę z zakresu mechanizmów i ról związanych z przemocą domową;

b) grupy wsparcia dla kobiet w trakcie której uczestniczki doskonaliły umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami, uzyskały wsparcie psychologiczne, dzięki któremu mogły podbudować swoją samoocenę i przeciwdziałać „wyuczonej bezradności” oraz wykształcić w sobie zachowania asertywne.

Tytuł własny: „System Oparcia Społecznego – SOS”.

Realizator: Stowarzyszenie Pomocy Osobom Potrzebującym „PRZYSTAŃ” z Sochaczewa

Uczestnicy: ponad 2000 osób – dzieci i młodzież ze szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponad gimnazjalnych oraz rodziców i nauczycieli.

Głównym celem programu była próba przerwania przekazywania negatywnych wzorców oraz minimalizacja konsekwencji braku umiejętności wychowawczych rodziców w efekcie, których rozwija się przemoc w rodzinie i agresja rówieśnicza. Projekt zakładał przeprowadzenie serii wykładów/spotkań z dziećmi i młodzieżą podczas których mogły zapoznać się z rodzajami przemocy, jak również przyczynami jej stosowania. Dowiedzieć się jakie są skutki bierności oraz konsekwencje psychologiczne, fizjologiczne i prawne ofiar i sprawców przemocy, a także uzyskać informacje o tym jak radzić sobie z naciskiem grupy rówieśniczej i jak oraz gdzie szukać pomocy i wsparcia. Do rodziców skierowane były natomiast zajęcia edukacyjno-profilaktyczne w trakcie trwania których mogli nauczyć się budować i poprawiać relację z dziećmi oraz uzyskiwać wiedzę o wpływie przemocy w rodzinie na funkcjonowanie dziecka. Uczestnicy otrzymali również informacje o tym gdzie mogą szukać wsparcia w razie sytuacji problemowych, zostali też zaproszeni do uczestnictwa w Systemie Oparcia Społecznego organizowanego przez Stowarzyszenie. Dodatkowo program przewidywał prowadzenie spotkań konsultacyjnych dla nauczycieli, których celem było dalsze motywowanie do większego zaangażowania w proces socjalizacji młodzieży.

2. Program oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych skierowany do osadzonych w zakładach karnych na terenie województwa mazowieckiego

przeciwdziałający przemocy w rodzinie- na realizację tego zadania przeznaczono kwotę w wysokości: 3 480,00 zł

Realizator: Ogólnopolskie Stowarzyszenie Świadczące Pomoc Osobom Poszkodowanym w Wypadkach Komunikacyjnych „Trzeźwy Kierowca” z Kutna

Uczestnicy: 96 sprawców przemocy, osadzeni w zakładach karnych i aresztach na terenie województwa mazowieckiego.

Głównym celem programu było dotarcie do osób stanowiących podwyższoną grupę ryzyka i doprowadzenie do zmian w poziomie wiedzy i postaw osób uczestniczących w zajęciach. Przeprowadzono 48 godzin wykładów i ćwiczeń podczas których uczestnicy mieli okazję analizy własnego stylu funkcjonowania w charakterze roli społecznej/rodzinnej z punktu widzenia dotychczasowego ich zachowania oraz zapisów prawnych, a także mogli nabyć wiedzę na temat zjawiska przemocy i wyrobić w sobie poczucie odpowiedzialności za własne czyny oraz troski o bezpieczeństwo swoje i innych osób.

3. Programy szkoleniowe, interdyscyplinarne podnoszące kompetencje różnych służb społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

– na realizację tych programów przeznaczono kwotę łącznie: 94 066,06 zł.

Tytuł własny: „Otwórz oczy na przemoc” – realizacja programów przeciwdziałającym przemocy w rodzinie.

Realizator: Zarząd Rejonowy Polskiego Czerwonego Krzyża w Ciechanowie.

Uczestnicy: 30 nauczycieli.

Program skierowany był do nauczycieli, pracujących w szkołach na terenie powiatu ciechanowskiego i miał na celu wypracowanie wśród pedagogów aktywnej postawy wobec przemocy domowej dotyczącej uczniów. Projekt zakładał przygotowanie poradnika, który obejmowałby treści dotyczące przemocy w rodzinie, jej przyczyn, skutków i symptomów oraz opracowanie pomocy dydaktycznych, które można było użyć podczas spotkań z dziećmi i rodzicami.

Realizator: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej oraz inne podmioty współpracujące z MCPS.

Uczestnicy: 255 osób.

Szkolenia dla przedstawicieli służb społecznych - pracowników „pierwszego kontaktu” działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie (policjanci,

pracownicy socjalni, pedagodzy, kuratorzy, nauczyciele, wychowawcy, urzędnicy gmin i starostw także kadra kierownicza).

Podsumowanie:

W roku 2010, na realizację programów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie przeznaczono środki w kwocie: 332 766,06 zł.

Warto jednak zaznaczyć, że jest to stan na grudzień 2010 rok - dotacji przyznanych, ale jeszcze nie rozliczonych, co może wpłynąć na drobną zmianę w wydatkowanych środkach, jak też środki wykazane na realizację szkoleń – wykazane są tylko na podstawie I półrocza 2010 roku.

Podsumowanie realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez Samorząd Województwa Mazowieckiego w latach 2007 – 2010.

W ciągu czterech lat na programy dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, realizowane w ramach Wojewódzkiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2007-2010, jak również na zadania w ramach realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie - wykorzystano środki w wysokości **ok. 1 012 136,73 zł.**

Powyższe działania przyczyniły się do poprawy jakości życia osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak również pozwoliły osobom stosującym przemoc na pracę nad swoim szkodliwym, agresywnym zachowaniem. Programy szkoleniowe adresowane do różnych grup zawodowych przyczyniły się do zwiększenia kompetencji tych osób, jak też sprawniejszego ich działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w środowisku lokalnym. Programy profilaktyczne poszerzyły wiedzę mieszkańców Mazowsza na temat zjawiska przemocy w rodzinie, przyczyniły się do poczucia odpowiedzialności społecznej, co może skutkować większą wykrywalnością przypadków przemocy w rodzinie.

III. WNIOSKI I REKOMENDACJE DO WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011-2016.

Wieloletnie doświadczenie Samorządu Województwa Mazowieckiego - Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej, w zakresie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także wyniki różnorodnych badań oraz analiza statystyk, sprawozdań (które przedstawiono w Rozdziale II niniejszego WPPPwR), wskazują, że problem przemocy w rodzinie jest w dalszym ciągu niezwykle istotny, a ogólna skala zjawiska jest duża.

Istnieje zatem wiele ważnych kwestii, które charakteryzują zjawisko przemocy w rodzinie, a ich znajomość powinna znaleźć swoje odzwierciedlenie w skutecznych działaniach na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku:

1. Zasadne jest wspieranie i realizacja programów profilaktycznych adresowanych do ogółu mieszkańców województwa mazowieckiego.

Wymagać to będzie wzmocnienia działań profilaktycznych, zarówno specyficznych (edukacja, szkolenia mające na celu naukę umiejętności społecznych), jak i niespecyficznych (pomoc prawna, pomoc psychologiczna – praca nad zmianą szkodliwych przekonań dotyczących stosowania przemocy, zagospodarowanie czasu wolnego).

2. Mając na uwadze dużą skalę zjawiska przemocy w rodzinie należy w dalszym ciągu kontynuować realizację programów adresowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak również do osób stosujących przemoc w rodzinie. Ważne, żeby programy stanowiły kompleksową pomoc szczególnie dla ofiar przemocy w rodzinie. Należy w programach tych uwzględnić poradnictwo psychologiczne, medyczne, prawne, socjalne, zawodowe, rodzinne oraz naukę umiejętności społecznych i wychowawczych. W przypadku osób stosujących przemoc w rodzinie ważne jest ich zmotywowanie do podjęcia pracy nad sobą – aktywnego uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych (zdarza się niestety często tak, że wiele osób zaczyna pracę w grupie ale jej nie kończy). Należy też pamiętać o tym, że realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wymaga uwzględnienia specyfiki różnych grup sprawców przemocy (np. sprawcy - osadzeni w zakładach karnych, czy uczestniczący w terapii uzależnienia od alkoholu lub innych środków

psychoaktywnych), którzy stanowią grupę zróżnicowaną pod wieloma względami. Istotne wydaje się też informowanie społeczeństwa o takich programach, pokazanie jak ważne jest udzielenie pomocy nie tylko ofiarom ale właśnie i sprawcom przemocy. Chodzi o powstrzymanie przemocy - by sprawca nie szukał kolejnej ofiary. Występowanie przemocy w każdym środowisku budzi nie tylko lęk, ale także chęć ukarania, a nawet odwetu na sprawcach przemocy. Trudno jest przekonać społeczeństwo o konieczności niesienia pomocy również tym osobom. Nie rzadko budzi to sprzeciw również w ludziach, którzy z racji wykonywanego zawodu mają tę pomoc nieść. Konieczne wówczas staje się zrozumienie zjawiska przemocy, mechanizmów jej powstania. To wszystko powinno mieć swój oddźwięk w realizowanych programach szkoleniowych dla różnych grup zawodowych zajmujących się problematyką społeczną, kampaniach oraz programach korekcyjno-edukacyjnych. Najtrudniejszym etapem w realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie, jest rekrutacja uczestników. Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej uważa, że warto włożyć wysiłek na tym etapie realizacji projektu, ponieważ z ewaluacji zadań zrealizowanych do tej pory wynika, że programy adresowane do sprawców przemocy przynoszą oczekiwane efekty. Uczestnicy programów wykazują dużą chęć zmiany i pracy nad własnymi deficytami. Wiele osób stosujących przemoc w rodzinie po zakończeniu cyklu zajęć prowadzonego w ramach projektów Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej, kontynuuje pracę nad sobą. Niezmiernie istotne jest podkreślenie, że programy adresowane do sprawców przemocy (np. korekcyjno-edukacyjne) nie powinny odbywać się w miejscach, gdzie prowadzone są zajęcia dla ofiar przemocy rodzinie

3. Jak pokazują badania prowadzone na poziomie Polski, województwa i m.st.Warszawy **szczególne zapotrzebowanie występuje w sferze doskonalenia różnych grup zawodowych działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie tzw. pracowników „pierwszego kontaktu”, konieczne jest też rozpowszechnianie wiedzy na temat możliwości uzyskania pomocy w przypadku występowania przemocy w rodzinie. Należy obalać nieprawdziwe stereotypy czy mity dotyczące przemocy i agresji, poprzez programy edukacyjne, jak również realizując lub współorganizując kampanie społeczne**

czy stworzenie zakładki na stronie Realizatora dotyczącej problemów przemocy w rodzinie.

4. Jak wykazują badania wykonane na zlecenie Urzędu m. st. Warszawy pn.: „Opinie warszawiaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie” z 2010 r. zdecydowana większość dorosłych warszawiaków w warstwie deklaratywnej potępia przemoc w rodzinie, wyraża brak akceptacji dla różnych form przemocy psychicznej i fizycznej. Jednak w odniesieniu do konkretnych sytuacji życiowych tolerancja wobec przemocy wzrasta. Średnio co 10 osoba akceptuje popychanie, szarpanie, bicie, oraz wymyślanie, obrażanie, słowne ponizanie. Natomiast odnośnie karcenia dzieci kłapsem 2/5 respondentów uważa, że to przemoc, ale 3/5 akceptuje taki sposób karania dzieci. **Z uwagi na to ważna jest stała edukacja warszawiaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie - czym ona jest, jakie są jej rodzaje, są jej konsekwencje. Istotne jest pokazywanie rozmiarów szkodliwości różnych form przemocy w rodzinie, a nie tylko nagłaśnianie najbardziej drastycznych przypadków.** Konieczne jest też uświadomienie społeczeństwu, że przemoc psychiczna (np. wyrażona przykrym słowem) może być równie groźna, jak przemoc fizyczna. Badanie również pokazało, że średnio co dziesiąta osoba (11%) słyszała lub zna w swoim sąsiedztwie rodziny korzystające z pomocy instytucjonalnej. Według badanych najczęściej rodziny otrzymują wsparcie Policji i ops-ów. A poziom korzystania z pomocy rodzin dotkniętych przemocą jest niewielki - korzysta z niej jedynie co dziesiąta rodzina. **Taki stan rzeczy powinien skłonić podmioty zajmujące się przemocą w rodzinie do systematycznego rozpowszechniania wiedzy dotyczącej ośrodków/instytucji, gdzie można uzyskać pomoc w przypadku przemocy w rodzinie (w tym o możliwości pomocy pracowników „pierwszego kontaktu”). Należy również tworzyć i rozpowszechniać materiały edukacyjne np. informator na temat podmiotów udzielających pomocy w zakresie przeciwdziałania przemocy. Warto też tworzyć edukacyjno-informacyjne strony internetowe dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie na Mazowszu, na których umieszczone również będą odnośniki do innych stron internetowych zajmujących się problematyką przemocy. Ważne jest też zwiększenie roli i kompetencji pracowników „pierwszego kontaktu”. Wśród warszawiaków niewielka jest świadomość istnienia takich grup zawodowych „pierwszego kontaktu”, jak pedagodzy szkolni oraz pracownicy służby zdrowia.**

5. Badania OBOP prowadzone dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz Fundacji Dzieci Niczyje pokazują, że przemoc w rodzinie wobec dzieci jest powszechnym zjawiskiem. Zastanawiające i niepokojące jest to, że znacząco duża część Polaków (77%), jak również młodzi ludzie, którzy zostali dotknięci przemocą, uważają, że prawo w Polsce słabo chroni dzieci, które są ofiarami przemocy w rodzinie – według nich pomoc wobec krzywdzonego dziecka w naszym kraju nie jest wystarczająca. Fakt ten może skłonić także do głębszej refleksji nad poziomem systemu pomocy dziecku, a też powinien spowodować większe zaangażowanie służb pomagających rodzinie w kryzysie. **Należy zatem kontynuować szkolenia dla różnych grup zawodowych zajmujących się problemem przemocy wobec dzieci , jak również informować społeczeństwo o problemie krzywdzenia dzieci (poprzez kampanie, akcje promocyjne, stronę internetową). Warto również wspierać i/lub realizować programy profilaktyczne dla rodziców - polegające na nauce umiejętności wychowawczych i społecznych. Należy również stale rozpowszechniać wiedzę, gdzie można znaleźć fachową pomoc w przypadku krzywdzenia dziecka.**

6. Wyniki niektórych ewaluacji programów szkoleniowych organizowanych przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej wykazują, że szkolenia związane z problematyką przemocy mające charakter interdyscyplinarny, są bardzo cenione przez uczestników. Tylko nieznaczna część osób (3%), uważa tego rodzaju szkolenia za stratę czasu, twierdząc, że wiedza na temat tego co inni robią i jakie mają problemy, do niczego przydać się nie może. Pozostali uczestnicy (97%) uważali, że jest to szansa na nawiązywanie bezpośrednich kontaktów, wymianę cennych informacji i doświadczeń, poznanie specyfiki problemów i możliwości ich rozwiązywania przez różne służby⁴⁸. Potwierdzają to wyniki badań ogólnopolskich. Uczestnicy tego rodzaju szkoleń, uważają, że mają one niezaprzeczalny walor i należałoby tę formułę szerzej praktykować. Jednocześnie nie należy zapominać, że w pewnych przypadkach konieczne jest jednocześnie uwzględnianie specyfiki pracy i potrzeb każdej z grup⁴⁹. **Należy zatem kontynuować szkolenia dla**

⁴⁸ Z ewaluacji programu zajęć interdyscyplinarnych w obszarze problemów związanych z przemocą w rodzinie realizowanego na zlecenie Mazowieckiego Centrum Polityki Społecznej w roku 2005 przez Krajowy Komitet Wychowania Resocjalizującego z Warszawy.

⁴⁹ Potrzeby szkoleniowe grup zawodowych „pierwszego kontaktu” z przypadkami przemocy w rodzinie, Wyniki badań TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2007, Raport na www.mpips.gov.pl

różnych grup zawodowych m.in.: psychologów, pedagogów, nauczycieli, policjantów, sędziów, prokuratorów, pracowników organizacji pozarządowych, pracowników samorządów różnych szczebli. Warto, żeby na szkoleniach tych nie tylko nabyli większą wiedzę na temat przemocy w rodzinie, ale także uczyli się praktycznych umiejętności niezbędnych w swojej pracy - szczególnie ważnych umiejętności społecznych, psychologicznych, a nawet wychowawczych. Istotne jest też wprowadzenie na szkoleniach tych bloku wymiany doświadczeń. **Dobrze, żeby szkolenia interdyscyplinarne z zakresu przemocy w rodzinie stanowiły początek dla integracji środowiska lokalnego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.**

5. W oparciu o najnowszy Raport pn. „Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez samorząd gminy i powiatu na terenie województwa mazowieckiego w roku 2009” sporządzony przez Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Wydział Polityki Społecznej warto rozważyć podjęcie następujących działań:

a) systematycznie rozwijać i usprawniać wojewódzki system przeciwdziałania przemocy w rodzinie - poprzez np.: motywowanie powiatów i gmin do większej aktywności w tworzeniu i rozwoju lokalnych systemów przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

b) wypracować jednolity sposób zbierania danych o liczbie osób dotkniętych przemocą oraz rodzaju i liczbie udzielonych świadczeń;

c) stwarzać realizatorom programów dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie, jak i dla osób stosujących przemoc warunki do wymiany doświadczeń i informacji o dobrych praktykach;

d) wypracować procedury współpracy między instytucjami udzielającymi pomocy ofiarom przemocy w rodzinie w ramach powstających zespołów interdyscyplinarnych;

e) stale rozszerzać infrastrukturę jednostek pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie;

f) dbać o rozwój i profesjonalizację kadry udzielającej pomocy poprzez systematyczne szkolenia służb w tym zakresie, szczególnie z małych gmin wiejskich;

g) motywować do wykorzystania superwizji jako aktywnego wsparcia dla kadry realizującej zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

6. Biorąc pod uwagę, że województwo mazowieckie jest regionem o dużych zróżnicowaniach wewnętrznych, co przekłada się również na rozwiązywanie problemów przemocy w rodzinie w różnych obszarach województwa, **istotne jest wspieranie rozwoju infrastruktury pomocy społecznej w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz podnoszenia standardów usług w niej świadczonych. Ważne jest wypracowanie interdyscyplinarnego podejścia do przemocy na Mazowszu**, pomocna może w tym być znowelizowana ustawa o przemocy w rodzinie, która mocniej od poprzedniej akcentuje konieczność współpracy różnych podmiotów na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Nakłada ona konkretne obowiązki na podmioty państwowe i samorządowe różnych szczebli. Ważne jest zatem wzajemne współdziałanie różnych instytucji, jak również innych podmiotów zaangażowanych w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. **Z tego względu należy zadbać o wypracowanie zintegrowanego systemu pomocy dla członków rodzin uwikłanych w przemoc, ze szczególnym uwzględnieniem wyrównania poziomu na poszczególnych terenach w województwie. W tym pomocne może być stworzenie Mazowieckiego Partnerstwa na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w skład którego będą wchodzić przedstawiciele różnych grup zawodowych zaangażowanych w województwie mazowieckim w działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.** Możliwa wówczas będzie stała wymiana doświadczeń, wypracowanie odpowiednich standardów działań, a także współtworzenie platformy edukacyjnej - jaką może być zakładka przemoc w rodzinie gdzie umieszczone mogą być informacje dotyczące banku dobrych praktyk, banku efektywnych, wzorcowych programów profilaktycznych itp. Specyfika działań w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie wymaga dobrej współpracy pomiędzy instytucjami i innymi podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku.

IV. CELE, DZIAŁANIA, WSKAŹNIKI I HARMONOGRAM WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011-2016.

Cel strategiczny

Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim.

Cele operacyjne

CEL1

Identyfikacja zjawiska przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim.

Działania:

D1. Badanie zjawiska przemocy w rodzinie.

D2. Systematyczne monitorowanie zjawiska przemocy.

Wskaźniki:

- a) liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy;
- b) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie;
- c) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie zatrzymanych ogółem;
- d) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które były pod wpływem alkoholu, w tym: przewiezionych do Izby Wyrzeźwień; przewiezionych do policyjnych pomieszczeń dla zatrzymanych do wytrzeźwienia;
- e) liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy w rodzinie, w których była prowadzona procedura „Niebieskie Karty”;
- f) liczba informacji przesłanych przez Policję w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty” do instytucji (w tym do: ops-ów, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacji pozarządowych, innych);
- g) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających z punktów konsultacyjnych;
- h) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających z ośrodków wsparcia;
- i) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających ze specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – w systemie całodobowym, ambulatoryjnym;

- j) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających z ośrodków interwencji kryzysowej , w tym całodobowo;
- k) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających z domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
- l) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, którym udzielono pomocy w otrzymaniu mieszkania socjalnego;
- ł) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, którym udzielono pomocy w ramach programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- m) liczba wypełnionych Niebieskich Kart przez: ops, Policję, ochronę zdrowia, GKRPA, oświatę;
- n) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie objętych programami oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych;
- o) liczba rodzin doświadczających przemocy w rodzinie objętych pomocą w ramach realizacji zadań przez grupy robocze ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- p) liczba rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie objętych działaniem w ramach realizacji zadań przez grupy robocze ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- r) liczba osób, którym udzielono pomocy w formie mieszkania chronionego (zwanego także mieszkaniem readaptacyjnym lub treningowym).

CEL 2

Podnoszenie poziomu świadomości społecznej i uwrażliwienie mieszkańców województwa mazowieckiego na występowanie zjawiska przemocy uwzględniające łamanie stereotypów dotyczących roli kobiety i mężczyzny.

Działania:

D1.Organizowanie i/lub współorganizowanie kampanii społecznych i akcji edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie i mitów z nią związanych.

D2.Upowszechnienie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemu przemocy w rodzinie.

D3. Uruchomienie na stronie internetowej Realizatora zakładki pod tytułem: „przemoc w rodzinie”.

D4. Organizowanie lub/i współorganizowanie działań promujących instytucje i organizacje z terenu województwa mazowieckiego, które udzielają pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy, jak też osobom stosującym przemoc.

D5. Opracowanie wojewódzkiego informatora na temat oferty pomocy z zakresu przemocy w rodzinie.

D6. Przeprowadzenie badania postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.

Wskaźniki:

- a) liczba kampanii społecznych i akcji edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych na terenie województwa mazowieckiego;
- b) nakład rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemu przemocy w rodzinie;
- c) liczba osób odwiedzających stronę Realizatora i/lub jego partnerów, poświęconą tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- d) liczba działań promujących instytucje i organizacje w województwie mazowieckim, które udzielają pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie;
- e) szacunkowa liczba osób objęta działaniami promocyjnymi
- f) nakład wydanego informatora w formie książkowej lub liczba wejść na zakładkę informatora zamieszczonego na stronie internetowej Realizatora w zakładce pn. „przemoc w rodzinie”;
- g) odsetek osób deklarujących znajomość różnych form przemocy w rodzinie;
- h) odsetek osób deklarujących zmianę postawy wobec zjawiska przemocy w rodzinie;
- i) odsetek osób deklarujących postawę negatywną wobec zjawisk związanych z różnymi formami przemocy w rodzinie;
- j) odsetek osób oceniających pozytywnie działania instytucji/organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- k) odsetek osób nie zgadzających się ze szkodliwymi stereotypami na temat przemocy w rodzinie (np. klaps pomaga w wychowaniu dziecka);
- l) odsetek osób doświadczających różnych form przemocy w rodzinie.
- ł) odsetek osób stosujących różne rodzaje przemocy w rodzinie.
- m) odsetek osób reagujących w sytuacji, gdy są świadkiem przemocy.

CEL 3

Promowanie i kształtowanie postaw alternatywnych wobec przemocy w rodzinie.

Działania:

D1. Wspieranie i realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych (nauczycieli, rodziców/opiekunów) zapobiegających postawom rodzącym przemoc.

D2. Wspieranie działań edukacyjnych w zakresie kształtowania postaw i umiejętności społecznych.

Wskaźniki:

- a) liczba programów profilaktycznych przeciwdziałających postawom rodzącym przemoc w rodzinie;
- b) liczba osób biorąca udział w programach profilaktycznych zapobiegających postawom rodzącym przemoc w rodzinie;
- c) liczba działań edukacyjnych;
- d) liczba osób biorąca udział w działaniach edukacyjnych.

CEL 4

Zwiększenie dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

Działanie:

Realizacja programów ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie, zawierających między innymi:

- a) specjalistyczne konsultacje medyczne, prawne, psychologiczne;
- b) treningi - ze szczególnym uwzględnieniem nauki konstruktywnego rozwiązywania konfliktów;
- c) zajęcia polegające na pracy nad przekonaniem, stereotypami dotyczącymi roli kobiety i mężczyzny oraz mitami związanymi z przemocą w rodzinie;
- d) treningi asertywności dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- e) konsultacje indywidualne i wsparcie grupowe dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- f) specjalistyczne zajęcia dla dzieci – ofiar i/lub świadków przemocy w rodzinie;

- g) treningi i/lub warsztaty aktywizujące psychospołecznie osoby dotknięte przemocą w rodzinie (np. treningi samoobrony, warsztaty nt. budowania poczucia własnej wartości, pozytywnego wizerunku, przedsiębiorczości itp);
- h) zajęcia dla osób, które stały się ofiarami przemocy seksualnej;
- i) ewaluację programów.

Wskaźniki:

- a) liczba osób biorąca udział w programach dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- b) liczba programów ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- c) liczba treningów dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- d) liczba osób uczestniczących w konsultacjach indywidualnych i zajęciach grupowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- f) liczba specjalistycznych konsultacji medycznych, prawnych, psychologicznych udzielonych osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;
- g) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystająca ze specjalistycznych konsultacji medycznych, prawnych, psychologicznych;
- h) liczba specjalistycznych zajęć dla dzieci – ofiar i/lub świadków przemocy w rodzinie;
- i) liczba dzieci korzystających z zajęć dla ofiar i/lub świadków przemocy w rodzinie;
- j) liczba treningów i/lub warsztatów aktywizujących psychospołecznie osoby dotknięte przemocą w rodzinie;
- k) liczba punktów konsultacyjnych;
- l) liczba ośrodków wsparcia;
- ł) liczba specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
- m) liczba ośrodków interwencji kryzysowej;
- n) liczba domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;
- o) liczba zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych realizujących działania określone w gminnych programach przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- p) liczba funkcjonujących telefonów zaufania dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie i/lub osób stosujących przemoc;

r) liczba wyspecjalizowanej kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie⁵⁰.

CEL 5

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Działanie:

Realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zawierających między innymi:

- a) prowadzenie zajęć mających na celu korekcję postaw i pracę nad szkodliwymi postawami i przekonaniem osób stosujących przemoc w rodzinie oraz zwiększenie ich odpowiedzialności za własne czyny;
- b) prowadzenie zajęć edukacyjnych, z elementami pracy nad stereotypami dotyczącymi roli kobiety i mężczyzny w rodzinie oraz mitami dotyczącymi stosowania kar i przemocy;
- c) treningi zastępowania agresji i/lub pracy ze złością dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- d) treningi komunikacji, ze szczególnym uwzględnieniem nauki konstruktywnego rozwiązywania konfliktów i samokontroli;
- e) pracę nad wewnętrznymi deficytami osób stosujących przemoc w rodzinie i nabycie umiejętności stanowiących alternatywę dla zachowań agresywnych;
- f) wspieranie lub/i realizację zajęć dla osób, które nadużywają alkoholu lub są uzależnione i stosują przemoc w rodzinie;
- g) ewaluację programów.

Wskaźniki:

- a) liczba osób przystępujących do programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- b) liczba osób kończących programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;

⁵⁰ kwalifikacje kadry określone w myśl rozporządzenia MPiPS o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz.1493, z późn.zm.):

- c) liczba treningów np. treningów zastępowania agresji czy pracy ze złością dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- d) liczba programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- e) liczba miejsc, gdzie prowadzone są programy oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- f) liczba funkcjonujących telefonów zaufania dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie i/lub osób stosujących przemoc;
- g) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie zatrzymanych ogółem;
- h) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które były pod wpływem alkoholu;
- i) liczba wyspecjalizowanej kadry pracującej z osobami stosującymi przemoc w rodzinie.⁵¹

CEL 6

Podniesienie standardów usług w instytucjach realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania:

D1. Wspieranie lub realizacja programów szkoleniowych dotyczących zapobiegania przemocy w rodzinie.

D2. Opracowanie i upowszechnienie materiałów instruktażowych zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego związanych z przemocą w rodzinie dla osób realizujących zadania z tego zakresu oraz prowadzenie i upublicznienie rejestrów poradnictwa i miejsc noclegowych.

Wskaźniki:

- a) liczba osób biorąca udział w programach szkoleniowych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- b) liczba programów szkoleniowych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- c) liczba opracowanych materiałów instruktażowych, zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego - związanych z przemocą w rodzinie.

⁵¹ kwalifikacje kadry określone w myśl rozporządzenia MPiPS o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz.1493, z późn.zm.)

CEL 7

Wymiana doświadczeń oraz inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Działania:

D1. Inicjowanie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim oraz organizowanie i/lub współorganizowanie konferencji, seminariów, spotkań na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie, mających na celu wymianę doświadczeń i integrację środowiska działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim.

D2. Prowadzenie „banku dobrych praktyk” na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i umieszczenie go na stronie internetowej Realizatora w zakładce: „przemoc w rodzinie”.

Wskaźniki:

- a) liczba seminariów i konferencji, spotkań dotyczących przemocy w rodzinie;
- b) liczba osób biorąca udział w konferencjach, seminariach, spotkaniach na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- c) liczba i rodzaj/typ/kategoria dobrych praktyk prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – umieszczona na stronie internetowej Realizatora w zakładce „przemoc w rodzinie”.

MONITOROWANIE REALIZACJI WPPPwR

WPPPwR będzie monitorowany corocznie - porównywany będzie stan faktyczny z przyjętymi celami i założeniami, a także dokonywana będzie analiza nowych problemów i zagrożeń związanych ze zjawiskiem przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim.

Rekomendacje wypracowane na podstawie monitoringu realizacji WPPPwR posłużą do korekty przyjętych kierunków działań i aktualizacji wniosków oraz dostosowania do nich działań.

HARMONOGRAM REALIZACJI
WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011-2016

- opracowany w oparciu o opinię Zespołu ekspertów ⁵²

Cel strategiczny: *Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim.*

I.p.	Cele operacyjne	Działania –sposób realizacji	Wskaźniki	Realizator	Współrealizatorzy/ partnerzy	Termin realizacji
1.	Identyfikacja zjawiska przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim.	Badanie zjawiska przemocy w rodzinie. Systematyczne monitorowanie zjawiska przemocy.	a) liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy; -b)liczba osób stosujących przemoc w rodzinie; c) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie zatrzymanych ogółem; d) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które były pod wpływem alkoholu, w tym: przewiezionych do Izby Wyrzeźwień; przewiezionych do policyjnych pomieszczeń dla zatrzymanych do wytrzeźwienia; e) liczba postępowań	Mazowiecki Urząd Wojewódzki	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej Policja m.st. Warszawa organizacje pozarządowe samorządy gminne samorządy powiatowe inne podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – w tym m.in. oświata, ochrona zdrowia, , gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	2011-2016

⁵² Lista ekspertów - Załącznik nr 11.

			<p>przygotowawczych dotyczących przemocy w rodzinie, w których była prowadzona procedura „Niebieskich Kart”;</p> <p>f) liczba informacji przesłanych przez Policję w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty” do instytucji (w tym do: ops-ów, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacji pozarządowych, innych);</p> <p>g) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających z punktów konsultacyjnych;</p> <p>h) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających z ośrodków wsparcia;</p> <p>i) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających ze specjalistycznych</p>		<p>instytuty badawcze</p> <p>inne podmioty</p>	
--	--	--	--	--	--	--

			<p>ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – w systemie całodobowym, ambulatoryjnym;</p> <p>j) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających z ośrodków interwencji kryzysowej, w tym całodobowo;</p> <p>k) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystających z domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;</p> <p>l) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, którym udzielono pomocy w otrzymaniu mieszkania socjalnego;</p> <p>ł) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, którym udzielono pomocy w ramach programów ochrony ofiar przemocy w rodzinie;</p> <p>m) liczba wypełnionych Niebieskich Kart przez ops, Policję, ochronę</p>			
--	--	--	--	--	--	--

			<p>zdrowia, GKRPA, oświatę;</p> <p>n) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie objętych programami oddziaływań korekcyjno-educacyjnych;</p> <p>o) liczba rodzin doświadczających przemocy w rodzinie objętych pomocą w ramach realizacji zadań przez grupy robocze ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;</p> <p>p) liczba rodzin zagrożonych przemocą w rodzinie objętych działaniem w ramach realizacji zadań przez grupy robocze ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie;</p> <p>r) liczba osób, którym udzielono pomocy w formie mieszkania chronionego(zwanego także mieszkaniem readaptacyjnym lub treningowym).</p>			
--	--	--	--	--	--	--

2.	Podnoszenie poziomu świadomości społecznej i uwrażliwienie mieszkańców województwa mazowieckiego na występowanie zjawiska przemocy, uwzględniające łamanie stereotypów dotyczących roli kobiety i mężczyzny.	Organizowanie lub/i współorganizowanie kampanii społecznych i akcji edukacyjnych dotyczących przemocy w rodzinie i mitów z nią związanych.	a) liczba kampanii społecznych i akcji edukacyjnych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych na terenie województwa mazowieckiego;	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	Mazowiecki Urząd Wojewódzki	2011-2016
		Upowszechnienie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemu przemocy w rodzinie.	b) nakład rozpowszechnionych materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących problemu przemocy w rodzinie;		Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
		Uruchomienie na stronie internetowej Realizatora zakładki pod tytułem: „przemoc w rodzinie”.	c) liczba osób odwiedzających stronę Realizatora i/lub jego partnerów, poświęconą tematyce przeciwdziałania przemocy w rodzinie;		m.st. Warszawa	
		Organizowanie lub/i współorganizowanie działań promujących instytucje i organizacje z terenu województwa mazowieckiego, które udzielają pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy, jak też osobom stosującym przemoc.	d) liczba działań promujących instytucje i organizacje w województwie mazowieckim, które udzielają pomocy osobom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie;		Policja	
					organizacje pozarządowe samorządy gminne	
					samorządy powiatowe	
					Mazowiecki Urząd Wojewódzki	
					m.st. Warszawa	
					Policja	
					samorządy gminne	

			e) szacunkowa liczba osób objęta działaniami promocyjnymi;		samorządy powiatowe organizacje pozarządowe	
		Opracowanie wojewódzkiego informatora na temat oferty pomocy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	f) nakład wydanego informatora w formie książkowej lub liczba wejść na zakładkę informatora zamieszczonego na stronie internetowej Realizatora w zakładce pn. „przemoc w rodzinie”.		Mazowiecki Urząd Wojewódzki m.st. Warszawa Policja samorządy gminne samorządy powiatowe organizacje pozarządowe	2011-2016
		Przeprowadzenie badania postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie.	g) odsetek osób deklarujących znajomość różnych form przemocy w rodzinie; h) odsetek osób deklarujących zmianę postawy wobec zjawiska przemocy w rodzinie; i) odsetek osób deklarujących postawę negatywną wobec zjawisk związanych z różnymi formami		Mazowiecki Urząd Wojewódzki organizacje pozarządowe instytuty badawcze inne podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2011-2016

			<p>przemocy w rodzinie;</p> <p>j) odsetek osób oceniających pozytywnie działania instytucji /organizacji działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;</p> <p>k) odsetek osób nie zgadzających się ze szkodliwymi stereotypami na temat przemocy w rodzinie (np. klaps pomaga w wychowaniu dziecka)</p> <p>l) odsetek osób doświadczających różnych form przemocy w rodzinie;</p> <p>ł) odsetek osób stosujących różne rodzaje przemocy rodzinie</p> <p>m) odsetek osób reagujących w sytuacji, gdy są świadkiem przemocy .</p>			
3.	Promowanie i kształtowanie postaw alternatywnych wobec przemocy. w rodzinie.	Wspieranie i realizacja programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych (nauczycieli, rodziców/opiekunów) zapobiegającym postawom rodzącym przemoc.	<p>a)liczba programów profilaktycznych przeciwdziałających postawom rodzącym przemoc w rodzinie;</p> <p>b) liczba osób biorąca</p>	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	m.st. Warszawa organizacje pozarządowe samorządy gminne	2011-2016

			udział w programach profilaktycznych zapobiegających postawom rodzącym przemoc w rodzinie;		samorządy powiatowe	
		Wspieranie działań edukacyjnych w zakresie kształtowania postaw i umiejętności społecznych.	c) liczba działań edukacyjnych; d) liczba osób biorących udział w działaniach edukacyjnych;		inne podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – w tym m.in. oświata, Policja.	
4.	Zwiększenie dostępności pomocy dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.	Realizacja programów ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie zawierających między innymi: a) specjalistyczne konsultacje medyczne, prawne, psychologiczne b) treningi - ze szczególnym uwzględnieniem nauki konstruktywnego rozwiązywania konfliktów; c) zajęcia polegające na pracy nad przekonaniem, stereotypami dotyczącymi roli kobiety i mężczyzny oraz mitami związanymi z przemocą w rodzinie; d) treningi asertywności dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie;	a) liczba osób biorąca udział w programach dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; b) liczba programów ochrony osób dotkniętych przemocą w rodzinie; c) liczba treningów dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; d) liczba osób uczestniczących w konsultacjach indywidualnych i zajęciach grupowych dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie; f) liczba specjalistycznych konsultacji medycznych,	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej oraz Mazowiecki Urząd Wojewódzki	m.st. Warszawa organizacje pozarządowe samorządy gminne samorządy powiatowe inne podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym m.in. oświata, ochrona zdrowia, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	2011-2016

		<p>e) konsultacje indywidualne i wsparcie grupowe dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie,</p> <p>f) specjalistyczne zajęcia dla dzieci – ofiar i/lub świadków przemocy w rodzinie;</p> <p>g) treningi i/lub warsztaty aktywizujące psychospołecznie osoby dotknięte przemocą w rodzinie (np. treningi samoobrony, warsztaty nt. budowania poczucia własnej wartości, pozytywnego wizerunku, poczucia kobiecości, przedsiębiorczości itp.)</p> <p>h) zajęcia dla osób, które stały się ofiarami przemocy seksualnej;</p> <p>i) ewaluację programów.</p>	<p>prawnych, psychologicznych, udzielonych osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;</p> <p>g) liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie korzystająca ze specjalistycznych konsultacji medycznych, prawnych, psychologicznych;</p> <p>h) liczba specjalistycznych zajęć dla dzieci – ofiar i/lub świadków przemocy w rodzinie;</p> <p>i) liczba dzieci korzystających z zajęć dla ofiar i/lub świadków przemocy w rodzinie;</p> <p>j) liczba treningów i/lub warsztatów aktywizujących psychospołecznie osoby dotknięte przemocą w rodzinie;</p> <p>k) liczba punktów konsultacyjnych;</p> <p>l) liczba ośrodków wsparcia;</p> <p>ł) liczba</p>			
--	--	---	--	--	--	--

			<p>specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;</p> <p>m) liczba ośrodków interwencji kryzysowej;</p> <p>n) liczba domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży;</p> <p>o) liczba zespołów interdyscyplinarnych i grup roboczych realizujących działania określone w gminnych programach przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;</p> <p>p) liczba funkcjonujących telefonów zaufania dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie i/lub osób stosujących przemoc;</p> <p>r) liczba wyspecjalizowanej kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie /* kwalifikacje kadry</p>			
--	--	--	--	--	--	--

			określone w myśl rozporządzenia MPiPS o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz.1493, z późn.zm.):			
5.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez realizację programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.	<p>Realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie zawierających między innymi:</p> <p>a) prowadzenie zajęć mających na celu korekcję postaw i pracę nad szkodliwymi postawami i przekonaniem osób stosujących przemoc oraz zwiększenie ich odpowiedzialności za własne czyny;</p> <p>b) prowadzenie zajęć edukacyjnych, z elementami pracy nad stereotypami dotyczącymi roli kobiety i mężczyzny w rodzinie oraz mitami dotyczącymi stosowania kar i przemocy;</p> <p>c) treningi zastępowania agresji i/lub pracy ze złością dla osób stosujących przemoc w rodzinie;</p>	<p>a) liczba osób przystępujących do programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;</p> <p>b) liczba osób kończących programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;</p> <p>c) liczba treningów np. treningów zastępowania agresji czy pracy ze złością dla osób stosujących przemoc;</p> <p>d) liczba programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;</p> <p>e) liczba miejsc, gdzie prowadzone są</p>	<p>Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej</p> <p>oraz</p> <p>Mazowiecki Urząd Wojewódzki</p>	<p>m.st. Warszawa</p> <p>Policja</p> <p>organizacje pozarządowe</p> <p>samorządy gminne</p> <p>samorządy powiatowe</p> <p>inne podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym m.in. oświata, ochrona zdrowia gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych</p>	2011-2016

		<p>d) treningi komunikacji, ze szczególnym uwzględnieniem nauki konstruktynego rozwiązywania konfliktów i samokontroli;</p> <p>e) pracę nad wewnętrznymi deficytami osób stosujących przemoc w rodzinie i nabycie umiejętności stanowiących alternatywę dla zachowań agresywnych;</p> <p>f) wspieranie lub/i realizację zajęć dla osób, które nadużywają alkoholu lub są uzależnione i stosują przemoc w rodzinie;</p> <p>g) ewaluację programów.</p>	<p>programy oddziaływań korekcyjno- edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;</p> <p>f) liczba funkcjonujących telefonów zaufania dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie i/lub osób stosujących przemoc;</p> <p>g) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie zatrzymanych ogółem;</p> <p>h) liczba osób stosujących przemoc w rodzinie, które były pod wpływem alkoholu;</p> <p>i) liczba wyspecjalizowanej kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie /* kwalifikacje kadry określone w myśl rozporządzenia MPiPS o którym mowa w art. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz.1493, z późn.zm.):</p>			
--	--	---	---	--	--	--

6.	Podniesienie standardów usług w instytucjach realizujących zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Wspieranie i realizacja programów szkoleniowych dotyczących zapobiegania przemocy w rodzinie.	<p>a) liczba osób biorąca udział w programach szkoleniowych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie;</p> <p>b) liczba programów szkoleniowych dotyczących przeciwdziałania przemocy w rodzinie;</p>	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	<p>Mazowiecki Urząd Wojewódzki</p> <p>m.st. Warszawa</p> <p>Policja</p> <p>organizacje pozarządowe</p> <p>inne podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym m.in. oświata, ochrona zdrowia, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych.</p>	2011-2016
		Opracowanie i upowszechnienie materiałów instruktażowych zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego związanych z przemocą w rodzinie dla osób realizujących zadania z tego zakresu oraz prowadzenie i upublicznienie rejestrów poradnictwa i miejsc noclegowych.	c) liczba opracowanych materiałów instruktażowych, zaleceń i procedur postępowania interwencyjnego - związanych z przemocą w rodzinie.	Mazowiecki Urząd Wojewódzki		2011-2016

7.	Wymiana doświadczeń oraz inspirowanie i promowanie nowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	Inicjowanie współpracy pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim oraz organizowanie i/ lub współorganizowanie konferencji, seminariów, spotkań na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie, mających na celu wymianę doświadczeń i integrację środowiska działającego na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w województwie mazowieckim.	<p>a) liczba seminariów i konferencji, spotkań dotyczących przemocy w rodzinie;</p> <p>b) liczba osób biorąca udział w konferencjach, seminariach, spotkaniach na temat przeciwdziałania przemocy w rodzinie;</p>	Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej	<p>Mazowiecki Urząd Wojewódzki</p> <p>m.st. Warszawa</p> <p>Policja</p> <p>samorządy gminne</p> <p>samorządy powiatowe</p> <p>organizacje pozarządowe</p> <p>inne podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym m.in. oświata, ochrona zdrowia, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych</p>	2011-2016
		Prowadzenie „banku dobrych praktyk” na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie i umieszczenie go na stronie internetowej Realizatora w zakładce: „przemoc w rodzinie”.	c) liczba i rodzaj/typ/kategoria/ dobrych praktyk prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – umieszczona na stronie internetowej Realizatora w zakładce „przemoc w rodzinie”;			

V. FINANSOWANIE WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011-2016.

Na realizację zadań wynikających z Wojewódzkiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011- 2016 przeznaczone będą środki:

- a) o których mowa w art.8 pkt 7a - ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 roku Nr 180, poz.1493, z późn.zm.), zgodnie z którym: *„Do zadań ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego należy w szczególności: finansowe wspieranie programów z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego.”*;
- b) ujęte w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie – zgodnie z załącznikiem 3 do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- c) ujęte w rezerwie celowej projektu budżetu państwa;
- d) środki własne Samorządu Województwa Mazowieckiego;
- e) z dodatkowych środków pochodzących z funduszy UE i innych źródeł zewnętrznych.

Finansowanie przez Samorząd Województwa Mazowieckiego zadań objętych Wojewódzkim Programem zależne będzie od wysokości środków finansowych w każdym roku budżetowym, dlatego też zachodzi konieczność corocznego, szczegółowego określenia zadań realizowanych w ramach Programu i związanych z tym wydatków na dany rok. Plan rzeczowo-finansowy przedstawiany będzie Zarządowi Województwa Mazowieckiego w każdym kolejnym roku obowiązywania Programu.

Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2011-2016 opracowany został przez Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej w Wydziale ds. profilaktyki i wdrażania programów społecznych, pod kierownictwem : Pani Bożeny Jakubczak- Zadroznej,
redakcja: Pani Katarzyny Kowolik – główny specjalista
współpraca Pani Dominika Wolska – inspektor.

ZAŁĄCZNIKI

Przemoc wobec dzieci

analiza wtórna na podstawie danych krajowych.

Źródło: „Badanie dotyczące zjawiska przemocy w rodzinie wobec dzieci. Opinie ofiar, sprawców i świadków o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci.”

Raport z badania TNS OBOP dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2008 r

oraz „Badanie dotyczące zjawiska przemocy wobec dzieci. Opinie kuratorów, policjantów, pracowników socjalnych, pracowników służby zdrowia oraz pedagogów szkolnych o występowaniu i okolicznościach występowania przemocy w rodzinie wobec dzieci”. Raport z badania TNS OBOP dla MPiPS, Warszawa 2008. Raport na www.mpips.gov.pl

Tabela nr 1

Postawy Polaków wobec stereotypów o krzywdzeniu dzieci.

Istnieją różne opinie na temat przemocy w rodzinie wobec dzieci. Czy zgadza się Pan(i), czy nie zgadza z następującymi opiniami:			
N=3000	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno powiedzieć
Obrażanie dziecka, wyzwiska, to normalna rzecz w życiu rodzin.	8%	91%	1%
Rodzice nie muszą pytać dziecka o zgodę, jeśli chcą wydać jego pieniądze.	10%	84%	6%
Prawo w Polsce słabo chroni dzieci, które są ofiarami przemocy w rodzinie.	77%	14%	9%
Istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają przemoc w rodzinie wobec dzieci.	12%	84%	4%
Rodzice mają prawo ukarać swoje dziecko laniem.	24%	69%	7%
Przemoc w rodzinie wobec dzieci, to wyolbrzymiony problem – kłótnie, rękoczynny zdarzają się w każdym domu.	22%	73%	5%
Rodzice mają prawo ukarać dziecko, pozbawiając je posiłku.	2%	98%	0%
Pogróżki i zastraszanie dziecka w rodzinie to jeszcze nie przemoc.	19%	75%	6%
W ogóle nie istnieje coś takiego jak wykorzystanie seksualne dzieci w rodzinie.	9%	87%	4%

Najlepiej jest, jeśli dziecko, które ktoś w rodzinie skrzywdził seksualnie, nikomu się nie poskarży.	2%	96%	2%
--	----	-----	----

Tabela nr 2

Opinie Polaków dotyczące bicia dziecka „za karę” – czy przynosi to dobre czy złe skutki.

Czy Pana (i) zdaniem, zabicie dziecka „za karę” przynosi więcej dobrych skutków czy złych?		
	2005 rok N=1004	2008 rok N = 3000
Więcej dobrych	14%	7%
Więcej złych	71%	84%
Trudno powiedzieć	15%	9%

Tabela nr 3

Opinie Polaków dotyczące efektywności kary psychicznej.

Czy Pana (i) zdaniem, poniżanie słowne na przykład zwiemyślanie dziecka „za karę” przyniesie więcej dobrych skutków czy więcej skutków złych ?	
	2008 rok N = 3000
Więcej dobrych	5%
Więcej złych	90%
Trudno powiedzieć	5%

Tabela nr 4

Postawy Polaków wobec pomagania dzieciom - ofiarom przemocy.

Czy i w jakim stopniu zgadza się Pan (i) z następującymi opiniami na temat przemocy w rodzinie wobec dzieci:							
N=3000	Zdecydowanie się zgadzam	Zgadza m się	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Nie zgadza m się	Zdecydowanie się nie zgadzam	Trudno powiedzieć
Pomaganie dzieciom – ofiarom przemocy w rodzinie jest obowiązkiem moralnym każdego człowieka.	81%	95%	14%	2%	4%	2%	1%
Lepiej nie wtrącać się bo można potem samemu mieć kłopoty.	9%	21%	12%	25%	76%	51%	4%

Lepiej nie wtrącać się bo nie wiadomo po czyjej stronie jest racja.	8%	25%	17%	27%	68%	41%	7%
Lepiej nie wtrącać się bo można jeszcze bardziej zaszkodzić pokrzywdzonemu dziecku.	7%	18%	11%	24%	77%	53%	5%

Tabela nr 5

Opinie grupy „pierwszego kontaktu” dotyczące przemocy wobec dzieci.

GRUPY PIERWSZEGO KONTAKTU WOBEC STEROTYPÓW I OPINII															
	PEDAGODZY SZKOLNI			KURATORZY			PRACOWNICY SOCJALNI			PRACOWNICY SŁUŻBY ZDROWIA			POLICJANCI		
	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno o powie dzieć	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno o powie dzieć	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno o powie dzieć	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno o powie dzieć	Zgadzam się	Nie zgadzam się	Trudno o powie dzieć
Obrażanie dziecka, to normalna rzecz w życiu rodzin.	10%	86%	4%	6%	91%	3%	5%	94%	1%	9%	89%	2%	16%	81%	3%
Rodzice nie muszą pytać dziecka o zgodę, jeśli chcą wydać jego pieniądze.	2%	92%	6%	8%	86%	6%	9%	86%	5%	10%	78%	12%	18%	67%	15%
Prawo w Polsce słabo chroni dzieci, które są ofiarami przemocy w rodzinie.	80%	14%	6%	70%	20%	10%	80%	13%	7%	72%	14%	14%	69%	24%	7%
Istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają przemoc wobec dzieci w rodzinie.	2%	94%	4%	2%	96%	2%	5%	95%	0%	6%	93%	1%	8%	88%	4%
Rodzice mają prawo ukarać swoje dziecko laniem.	8%	88%	4%	1%	95%	4%	5%	89%	6%	14%	74%	12%	23%	61%	16%
Przemoc wobec dzieci w rodzinie, to wyolbrzymiony problem - kłótnie, rękoczynny zdarzają się w każdym domu.	7%	88%	5%	7%	93%	0%	13%	81%	6%	14%	78%	8%	11%	83%	6%
Rodzice mają prawo ukarać dziecko pozbawiając je posiłku.	0%	99%	1%	1%	99%	0%	0%	100%	0%	3%	96%	1%	0%	100%	0%

Pogróżki i zastraszanie dziecka w rodzinie to jeszcze nie przemoc.	11%	88%	1%	2%	95%	3%	6%	93%	1%	10%	84%	6%	10%	79%	11%
W ogóle nie istnieje coś takiego jak wykorzystanie seksualne dzieci w rodzinie.	0%	98%	2%	4%	95%	1%	4%	96%	0%	5%	92%	1%	8%	88%	4%
Najlepiej jest, jeśli dziecko, które ktoś w rodzinie skrzywdził seksualnie nikomu się nie poskarży.	1%	99%	0%	2%	98%	0%	1%	98%	1%	4%	95%	1%	2%	98%	0%

**Przemoc w rodzinie – analiza danych porównawczych:
kraj – Mazowsze.**

Źródło: „Wzorce konsumpcji alkoholu w województwie mazowieckim.

Raport z badań ankietowych” PBS: Warszawa- Sopot 2006.

Tabela nr 1

Ocena ważności różnych problemów społecznych na poziomie kraju (odsetek badanych) dla badania mieszkańców województwa mazowieckiego i badania ogólnopolskiego.

		Bardzo ważne	Ważne	Średnio ważne	Mało ważne	Nieważne	Trudno powiedzieć	Razem
Przestępczość gospodarcza	województwo mazowieckie	42,1%	39,0%	12,9%	2,5%	0,9%	2,7%	100%
	Polska	51,8%	33,9%	9,9%	1,8%	0,6%	2,1%	100%
Przestępczość pospolita	województwo mazowieckie	40,6%	41,2%	12,3%	2,2%	0,6%	3,2%	100%
	Polska	45,5%	43,1%	7,6%	1,7%	0,2%	1,9%	100%
Narkomania	województwo mazowieckie	51,9%	34,4%	7,9%	2,5%	1,1%	2,1%	100%
	Polska	51,9%	34,0%	9,3%	3,3%	0,6%	1,0%	100%
Zanieczyszczenie środowiska	województwo mazowieckie	31,3%	47,9%	14,1%	4,6%	0,8%	1,3%	100%
	Polska	35,8%	42,0%	17,0%	3,5%	0,5%	1,1%	100%
Alkoholizm	województwo mazowieckie	48,0%	39,8%	9,5%	1,1%	0,3%	1,3%	100%
	Polska	52,1%	35,5%	9,0%	2,0%	0,6%	0,7%	100%
Kryzys moralny	województwo mazowieckie	27,1%	41,7%	19,6%	6,9%	1,9%	2,8%	100%
	Polska	32,2%	40,6%	16,9%	6,4%	1,1%	2,8%	100%
Zły stan zdrowia społeczeństwa	województwo mazowieckie	42,9%	39,9%	12,2%	3,3%	0,3%	1,4%	100%
	Polska	51,6%	36,0%	9,7%	1,8%	0,2%	0,6%	100%
Spadek stopy życiowej	województwo mazowieckie	50,8%	37,6%	8,6%	1,5%	0,5%	0,9%	100%
	Polska	63,4%	30,6%	5,1%	0,1%	0,1%	0,7%	100%
Sytuacja mieszkaniowa	województwo mazowieckie	36,1%	44,2%	15,0%	2,0%	0,5%	2,2%	100%
	Polska	41,6%	40,2%	14,7%	2,1%	0,3%	1,1%	100%
Przemoc w rodzinie	województwo mazowieckie	53,8%	34,5%	7,3%	2,3%	1,1%	1,0%	100%
	Polska	49,4%	36,0%	10,1%	2,7%	0,5%	1,3%	100%
Przemoc i agresja na ulicach	województwo mazowieckie	58,9%	31,2%	5,5%	2,2%	0,4%	1,8%	100%
	Polska	61,2%	30,9%	6,3%	0,7%	0,4%	0,5%	100%
Picie przez młodzież	województwo mazowieckie	53,1%	32,9%	8,9%	3,1%	1,0%	1,0%	100%
	Polska	58,0%	33,6%	6,1%	1,2%	0,4%	0,7%	100%

Bezrobocie	województwo mazowieckie	75,3%	21,9%	1,6%	0,9%	0,2%	0,0%	100%
	Polska	82,1%	16,0%	1,4%	0,2%	–	0,2%	100%
AIDS	województwo mazowieckie	30,6%	40,6%	17,5%	6,6%	1,0%	3,6%	100%
	Polska	40,2%	35,0%	15,9%	4,0%	1,0%	3,9%	100%

Tabela nr 2

Najważniejszy problem społeczny w Polsce – w ocenie badanych.

	województwo mazowieckie	Polska
	Najważniejszy problem	Najważniejszy problem
Przestępczość gospodarcza	10,2%	15,1%
Przestępczość pospolita	6,6%	4,5%
Narkomania	4,8%	7,3%
Zanieczyszczenie środowiska	1,4%	0,7%
Alkoholizm	7,8%	7,1%
Kryzys moralny	3,0%	2,9%
Zły stan zdrowia społeczeństwa	4,3%	5,7%
Spadek stopy życiowej	5,4%	8,2%
Sytuacja mieszkaniowa	2,0%	1,4%
Przemoc w rodzinie	6,6%	3,6%
Przemoc i agresja na ulicach	5,7%	5,6%
Picie przez młodzież	1,2%	1,9%
Bezrobocie	39,1%	35,6%
AIDS	1,8%	0,6%
Razem	100%	100%

Tabela nr 3

Ocena ważności różnych problemów społecznych w skali lokalnej.

		Bardzo ważne	Ważne	Średnio ważne	Mało ważne	Nieważne	Trudno powiedzieć	Razem
Przestępczość gospodarcza	województwo mazowieckie	24,2%	37,1%	19,4%	11,4%	4,5%	3,4%	100%
	Polska	22,2%	29,9%	23,2%	13,9%	6,4%	4,5%	100%
Przestępczość pospolita	województwo mazowieckie	27,1%	43,9%	14,9%	7,9%	3,0%	3,1%	100%
	Polska	28,7%	37,2%	20,6%	8,3%	2,5%	2,6%	100%
Narkomania	województwo mazowieckie	29,6%	40,6%	14,7%	8,5%	3,9%	2,8%	100%
	Polska	26,8%	30,0%	21,7%	11,2%	5,8%	4,6%	100%
Zanieczyszczenie środowiska	województwo mazowieckie	21,7%	40,9%	23,3%	9,8%	2,3%	2,0%	100%
	Polska	24,9%	34,6%	22,6%	13,3%	3,2%	1,4%	100%

Alkoholizm	województwo mazowieckie	39,3%	40,2%	16,2%	2,3%	1,4%	0,6%	100%
	Polska	43,0%	38,2%	13,1%	3,5%	0,5%	1,6%	100%
Kryzys moralny	województwo mazowieckie	20,0%	38,9%	26,3%	8,8%	2,5%	3,5%	100%
	Polska	21,7%	38,2%	25,2%	8,4%	2,4%	4,1%	100%
Zły stan zdrowia społeczeństwa	województwo mazowieckie	36,0%	40,7%	16,6%	5,1%	0,7%	0,8%	100%
	Polska	38,3%	42,5%	14,4%	3,0%	0,4%	1,4%	100%
Spadek stopy życiowej	województwo mazowieckie	46,0%	38,2%	10,1%	3,8%	0,4%	1,4%	100%
	Polska	56,8%	33,1%	7,6%	1,7%	0,1%	0,6%	100%
Sytuacja mieszkaniowa	województwo mazowieckie	29,7%	42,7%	17,4%	6,9%	2,3%	0,9%	100%
	Polska	32,7%	37,5%	19,5%	6,6%	2,1%	1,5%	100%
Przemoc w rodzinie	województwo mazowieckie	39,0%	38,5%	12,7%	7,3%	1,2%	1,3%	100%
	Polska	30,9%	36,0%	18,7%	7,1%	1,7%	5,5%	100%
Przemoc i agresja na ulicach	województwo mazowieckie	49,2%	33,2%	10,6%	3,7%	2,6%	0,7%	100%
	Polska	40,2%	32,4%	14,8%	8,5%	2,7%	1,4%	100%
Picie przez młodzież	województwo mazowieckie	44,4%	38,6%	11,9%	2,3%	1,5%	1,2%	100%
	Polska	46,1%	36,4%	12,0%	3,4%	1,1%	1,1%	100%
Bezrobocie	województwo mazowieckie	67,8%	24,9%	3,9%	2,5%	0,7%	0,2%	100%
	Polska	74,8%	20,3%	3,6%	0,9%	0,1%	0,3%	100%
AIDS	województwo mazowieckie	22,6%	35,9%	18,2%	11,8%	6,7%	4,6%	100%
	Polska	20,0%	28,0%	22,1%	12,6%	8,0%	9,3%	100%

Tabela nr 4

Najważniejszy problem społeczny w skali lokalnej w ocenie badanych.

	województwo mazowieckie	Polska
	Najważniejszy problem	Najważniejszy problem
Przestępczość gospodarcza	5,8%	4,0%
Przestępczość pospolita	7,1%	4,7%
Narkomania	5,3%	4,1%
Zanieczyszczenie środowiska	3,2%	2,0%
Alkoholizm	8,4%	9,5%
Kryzys moralny	3,0%	1,7%
Zły stan zdrowia społeczeństwa	4,4%	4,6%
Spadek stopy życiowej	7,2%	11,0%
Sytuacja mieszkaniowa	1,8%	2,3%

Przemoc w rodzinie	5,1%	1,6%
Przemoc i agresja na ulicach	8,8%	5,4%
Picie przez młodzież	3,8%	4,7%
Bezrobocie	34,8%	44,0%
AIDS	1,3%	0,4%
Razem	100%	100%

Tabela nr 5

Spółeczna widoczność wybranych przejawów patologii związanej z alkoholem i próby podjęcia interwencji (% badanych).

	Poziom spożytego alkoholu											
	Ogółem		Abstynenci		Do 1,2 l.		Powyżej 1,2 do 6 l.		Powyżej 6 do 12 l.		Powyżej 12 l.	
	woje wódz twom azowiecki e	Polska	woje wódz two mazowieckie	Polska	województwo mazowieckie	Polska	województwo mazowieckie	Polska	województwo mazowieckie	Polska	województwo mazowieckie	Polska
Widział(a) Pan(i) będę, nieszczęście jakiejś rodziny, spowodowane pijaństwem.												
Tak	61,2 %	51,5 %	64,1 %	13,1 %	60,2 %	52,5 %	60,7 %	50,4 %	60,4 %	54,0 %	50,9 %	58,4 %
Nie	36,4 %	45,6 %	35,9 %	86,9 %	38,0 %	44,4 %	35,9 %	48,6 %	33,9 %	45,1 %	45,7 %	35,1 %
Nie pamiętam	2,5 %	2,9 %	0,0 %	0,0 %	1,8 %	3,0 %	3,4 %	1,0 %	5,7 %	0,9 %	3,4 %	6,5 %
Widział(a) Pan(i) będę, nieszczęście jakiejś rodziny, spowodowane pijaństwem – próba interwencji.												
Tak	24,9 %	20,5 %	31,1 %	18,6 %	31,8 %	25,8 %	22,1 %	18,0 %	17,7 %	21,3 %	14,2 %	43,4 %
Nie	73,7 %	77,5 %	66,0 %	74,4 %	66,1 %	72,9 %	77,9 %	79,5 %	82,3 %	78,0 %	82,5 %	54,3 %
Nie pamiętam	1,4 %	2,0 %	2,9 %	7,0 %	2,1 %	1,3 %	0,0 %	2,5 %	0,0 %	0,7 %	3,3 %	2,3 %

Tabela nr 6

Osobiste doświadczenia badanych dotyczące przejawów przemocy domowej.

		Nigdy	Raz	Kilka razy	Wiele razy	Razem
Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy w Pana(i) najbliższej rodzinie miały miejsce sytuacje, w których dochodziło do przemocy fizycznej (np. bicia, szarpania, popychania, itp.)?	województwo mazowieckie	91,2 %	2,9 %	3,4 %	2,5 %	100 %
	Polska	93,6 %	2,3 %	3,6 %	0,5 %	100 %
Czy w czasie ostatnich 12 miesięcy w Pana(i) najbliższej rodzinie	województwo mazowieckie	85,4 %	2,9 %	7,4 %	4,3 %	100 %

miały miejsce sytuacje, w których dochodziło do przemocy psychicznej (np. wyzwiska, przeklinanie, groźby, szantaż, itp.)?	Polska	87,6 %	2,5%	8,1%	1,7%	100%
Czy kiedykolwiek w swoim dzieciństwie miał Pan(i) poczucie, że był ofiarą przemocy w swojej rodzinie?	województwo mazowieckie	83,8 %	2,3%	8,2%	5,7%	100%
	Polska	88,4 %	2,0%	5,4%	4,2%	100%
Czy kiedykolwiek w swoim dzieciństwie był Pan(i) świadkiem przemocy w swojej rodzinie?	województwo mazowieckie	78,8 %	4,5%	9,4%	7,3%	100%
	Polska	84,0 %	2,8%	8,4%	4,9%	100%

Tabela nr 7

Zagrożenie ze strony nietrzeźwych.

	Respondent jako świadek		Respondent jako ofiara	
	województwo mazowieckie	Polska	województwo mazowieckie	Polska
Zaczepiała, zagadywała, używała wulgarnych wyrazów (wszelka agresja słowna)	30,2%	27,7%	19,4%	16,9%
Uderzyła, popchnęła, zaczepiała, zraniła (wszelka agresja fizyczna)	15,9%	12,2%	5,4%	3,8%

Tabela nr 8

Zagrożenie przemocą ze strony nietrzeźwych według cech demograficznych.

	województwo mazowieckie	Polska
Ogółem	19,6%	17,4%
Płeć		
Kobiety	20,6%	14,7%
Mężczyźni	18,6%	20,4%
Wiek		
18-29 lat	23,4%	25,0%
30-39 lat	16,5%	19,0%
40-49 lat	24,6%	15,3%
50-64 lata	14,6%	15,2%
65 i więcej lat	20,1%	10,4%
Wielkość miejscowości		
Miasto pow. 200 tys.	24,3%	16,7%
Miasto 50-200 tys.	11,2%	20,6%
Miasto < 50 tys.	26,8%	20,2%
Wieś	12,0%	14,7%
Wykształcenie		
Podstawowe	16,7%	13,2%
Zawodowe	18,1%	16,1%
Średnie	21,3%	20,2%
Wyższe	20,5%	20,5%
Status zawodowy		
Praca zawodowa	18,5%	18,6%
Rencista, emeryt	18,2%	14,5%

	województwo mazowieckie	Polska
Ogółem	19,6%	17,4%
Uczeń, student	23,6%	26,8%
Gospodyni domowa	25,8%	5,3%
Bezrobotny	22,4%	20,0%
Stosunek do religii		
Wierzący i praktykujący	16,1%	15,5%
Pozostali	25,5%	21,3%
Dochód gospodarstwa domowego		
Do 500 zł	14,0%	26,2%
501-1000 zł	18,7%	18,4%
1001-1500 zł	19,8%	14,9%
1501-2000 zł	18,3%	17,5%
2001-3000 zł	19,0%	16,3%
Ponad 3000 zł	18,2%	32,9%
Poziom spożycia alkoholu		
Abstynenci	24,1%	15,8%
Do 1,2 l.	18,4%	14,4%
Pow. 1,2 do 6 l.	14,6%	17,4%
Pow. 6 do 12 l.	18,4%	24,4%
Pow. 12 l.	25,8%	23,5%

Tabela nr 9

Opinie badanych dotyczące przemocy w rodzinie.

	Poziom spożytego alkoholu											
	Ogółem		Abstynenci		Do 1,2 l.		Powyżej 1,2 do 6 l.		Powyżej 6 do 12 l.		Powyżej 12 l.	
	woje wódz twom azowie eckie	Pol ska	województwo mazowieckie	Pol ska	województwo mazowieckie	Pol ska	województwo mazowieckie	Pol ska	województwo mazowieckie	Pol ska	województwo mazowieckie	Pol ska
Istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają przemoc w rodzinie												
Zdecydowani się zgadzam	2,1 %	2,3%	1,0%	2,4 %	2,6%	1,9 %	2,6%	2,6%	1,2%	3,3%	2,7 %	2,7%
Raczej się zgadzam	4,8 %	4,8%	1,2%	2,4 %	3,1%	2,7 %	7,2%	8,8%	3,6%	4,7%	11,4 %	4,7%
Raczej się nie zgadzam	17,4 %	17,6 %	14,9 %	18,2 %	13,6 %	15,3 %	22,6%	17,5 %	32,1 %	17,1 %	10,8 %	27,9%
Zdecydowani się nie zgadzam	72,7 %	70,6 %	81,0 %	69,3 %	76,7 %	75,8 %	66,4%	68,1 %	61,8 %	73,9 %	68,0 %	57,1%
Trudno powiedzieć	3,1 %	4,7%	1,8%	7,7 %	3,9%	4,3 %	1,3%	3,0%	1,3%	1,1%	7,0 %	7,6%
Bite kobiety są współodpowiedzialne za przemoc w rodzinie												
Zdecydowani się zgadzam	2,7 %	3,5%	2,3%	4,1 %	1,7%	2,9 %	2,9%	1,9%	7,1%	5,5%	35 %	38%
Raczej się zgadzam	8,0 %	10,6 %	7,1%	6,7 %	6,7%	9,3 %	8,1%	13,1 %	7,7%	8,9%	9,5 %	12,3%
Raczej się nie zgadzam	24,3 %	23,5 %	21,6 %	21,2 %	22,6 %	18,6 %	24,9%	25,7 %	34,2 %	31,6 %	19,7 %	28,9%
Zdecydowani się nie zgadzam	57,4 %	53,3 %	62,9 %	54,3 %	61,5 %	60,6 %	57,1%	54,2 %	35,5 %	47,3 %	61,0 %	44,5%

	Poziom spożytego alkoholu											
	Ogółem		Abstynenci		Do 1,2 l.		Powyżej 1,2 do 6 l.		Powyżej 6 do 12 l.		Powyżej 12 l.	
	województwo mazowieckie	Polska	województwo mazowieckie	Polska	województwo mazowieckie	Polska	województwo mazowieckie	Polska	województwo mazowieckie	Polska	województwo mazowieckie	Polska
Trudno powiedzieć	7,6%	9,0%	6,0%	13,7%	7,5%	8,6%	7,1%	5,1%	15,5%	6,8%	6,3%	10,5%
Lepiej nie wtrącać się, bo można jeszcze bardziej zaszkodzić osobie pokrzywdzonej												
Zdecydowanie się zgadzam	6,5%	8,9%	8,8%	9,2%	9,4%	8,1%	0,8%	9,3%	0,9%	6,7%	6,2%	7,5%
Raczej się zgadzam	20,6%	27,3%	18,9%	33,6%	17,5%	25,9%	23,8%	26,1%	29,0%	33,0%	26,0%	28,8%
Raczej się nie zgadzam	28,1%	28,7%	17,8%	24,0%	29,0%	29,7%	29,5%	25,1%	31,6%	28,5%	31,3%	39,3%
Zdecydowanie się nie zgadzam	30,9%	20,3%	24,4%	16,3%	34,2%	19,8%	37,5%	29,0%	20,6%	21,7%	18,8%	10,1%
Trudno powiedzieć	13,9%	14,8%	30,2%	16,9%	9,9%	16,5%	8,5%	10,4%	17,8%	10,3%	17,7%	14,4%
Lepiej nie trącać się, bo można potem samemu mieć kłopoty												
Zdecydowanie się zgadzam	11,3%	10,6%	13,1%	11,6%	13,6%	11,6%	7,6%	10,0%	7,0%	10,4%	12,5%	4,8%
Raczej się zgadzam	22,7%	33,2%	23,6%	38,6%	22,0%	34,2%	17,6%	28,5%	30,8%	37,2%	33,2%	40,5%
Raczej się nie zgadzam	25,8%	25,1%	15,4%	19,7%	25,7%	25,2%	33,5%	26,2%	27,2%	20,6%	17,1%	30,7%
Zdecydowanie się nie zgadzam	28,3%	18,4%	23,1%	14,9%	31,2%	15,9%	33,6%	26,0%	20,5%	21,0%	15,9%	11,5%
Trudno powiedzieć	11,9%	12,8%	24,8%	15,1%	7,5%	13,1%	7,6%	9,2%	14,5%	10,9%	21,3%	12,5%
Pomaganie ofiarom przemocy w rodzinie jest obowiązkiem każdego człowieka												
Zdecydowanie się zgadzam	38,0%	32,0%	35,0%	33,7%	44,2%	35,7%	39,1%	32,6%	28,1%	34,3%	27,5%	19,5%
Raczej się zgadzam	38,0%	46,1%	39,2%	42,5%	36,9%	44,8%	34,7%	49,4%	41,1%	41,3%	42,4%	46,7%
Raczej się nie zgadzam	6,9%	7,3%	5,7%	5,2%	3,6%	6,3%	9,9%	7,7%	11,4%	8,2%	4,6%	13,7%
Zdecydowanie się nie zgadzam	7,0%	2,9%	4,5%	3,9%	10,4%	2,1%	6,4%	2,1%	2,5%	2,8%	8,5%	4,2%
Trudno powiedzieć	10,2%	11,7%	15,6%	14,7%	4,9%	11,0%	10,0%	8,2%	16,9%	13,3%	16,9%	15,9%

Tabela nr 10

Ocena poziomu skuteczności pomocy ze strony instytucji społecznych dla ofiar przemocy w rodzinie (odsetek wśród wszystkich badanych).

	Poziom spożytego alkoholu											
	Ogółem		Abstynenci		Do 1,2 l.		Pow. 1,2 do 6 l.		Pow. 6 do 12 l.		Powyżej 12 l.	
	Województwo Mazowieckie	Polska	woj. mazowieckie	Polska	woj. mazowieckie	Polska	woj. mazowieckie	Polska	woj. mazowieckie	Polska	woj. mazowieckie	Polska
policji												
Zdecydowanie się zgadzam	12,2 %	13,0 %	16,3 %	16,0 %	16,2 %	13,7 %	10,3 %	15,6 %	11,7 %	6,3 %	3,7 %	7,1 %
Raczej się zgadzam	37,8 %	44,0 %	28,7 %	46,6 %	42,4 %	49,7 %	32,3 %	39,7 %	45,2 %	45,2 %	46,5 %	30,4 %
Raczej się nie zgadzam	23,7 %	18,7 %	30,0 %	11,8 %	15,4 %	17,2 %	33,8 %	21,5 %	18,8 %	24,3 %	15,4 %	31,2 %
Zdecydowanie się nie zgadzam	8,8 %	7,4 %	6,0 %	5,0 %	7,8 %	4,6 %	9,8 %	9,2 %	10,1 %	12,9 %	13,8 %	8,4 %
Trudno powiedzieć	17,6 %	16,9 %	19,0 %	20,6 %	18,2 %	14,8 %	13,8 %	14,0 %	14,2 %	11,3 %	20,7 %	22,8 %
pomocy społecznej												
Zdecydowanie się zgadzam	8,9 %	8,3 %	13,7 %	10,6 %	14,1 %	11,2 %	4,1 %	7,7 %	4,0 %	1,2 %	2,7 %	4,4 %
Raczej się zgadzam	39,8 %	40,8 %	31,7 %	42,4 %	44,7 %	43,6 %	36,0 %	44,5 %	47,4 %	47,1 %	38,5 %	33,6 %
Raczej się nie zgadzam	22,6 %	20,6 %	30,2 %	16,1 %	11,3 %	19,5 %	30,1 %	21,9 %	23,2 %	23,3 %	29,1 %	29,0 %
Zdecydowanie się nie zgadzam	5,5 %	6,6 %	2,8 %	2,5 %	7,6 %	6,9 %	5,0 %	5,7 %	2,9 %	12,3 %	6,3 %	5,9 %
Trudno powiedzieć	23,3 %	23,7 %	21,6 %	28,4 %	22,3 %	18,9 %	24,8 %	20,2 %	22,6 %	16,1 %	23,5 %	27,1 %
organizacji pozarządowych												
Zdecydowanie się zgadzam	6,2 %	5,5 %	9,6 %	5,4 %	8,9 %	7,8 %	3,4 %	4,5 %	3,8 %	2,7 %	6,1 %	4,5 %
Raczej się zgadzam	31,7 %	23,9 %	27,5 %	26,3 %	35,5 %	26,5 %	30,2 %	24,4 %	39,8 %	18,9 %	27,3 %	18,6 %
Raczej się nie zgadzam	23,3 %	22,2 %	30,8 %	20,7 %	14,4 %	20,4 %	28,2 %	22,6 %	26,0 %	34,0 %	22,8 %	27,2 %
Zdecydowanie się nie zgadzam	9,2 %	10,3 %	9,1 %	6,1 %	9,7 %	8,9 %	9,2 %	14,4 %	5,8 %	11,8 %	13,4 %	11,7 %
Trudno powiedzieć	29,7 %	38,0 %	23,0 %	41,5 %	31,4 %	36,4 %	29,0 %	34,2 %	24,6 %	32,6 %	30,3 %	38,0 %

Przemoc wobec dzieci –wg badania Fundacji Dzieci Niczyje (realizator Gemius Polska)

Źródło: „Wiktyimizacja dzieci i młodzieży” Doświadczenia młodych Polaków, Fundacja Dzieci Niczyje, realizacja badań: Gemius Polska, koncepcja i opracowanie – dr M.Sajkowska

Tabela nr 1
Przestępstwa konwencjonalne – relacja ze sprawcą , %

Osoby	Rozbój N= 89	Zniszczenie rzeczy N=269	Napad z niebezpiecznym narzędziem
Nieznajome	31	11	32
Znajome	42	67	42
Z mojej rodziny	14	24	25
Nie jestem w stanie tego określić/trudno powiedzieć	16	9	4
Odmawiam odpowiedzi	3	2	5

Tabela nr 2
Przemoc ze strony dorosłych (rodziców, opiekunów, nauczycieli) – doświadczenia badanych w ciągu ostatniego roku, %, N=1000.

Forma wiktyimizacji	Nie zdarzyło mi się	Zdarzyło mi się		
		Jeden raz	Kilka razy	Wiele razy
Przemoc fizyczna	79	10	7	4
Przemoc psychiczna: ponizanie, wyzwiska	48	13	24	13
Bycie świadkiem przemocy fizycznej pomiędzy rodzicami lub członkami rodziny.	90	3	4	2

Tabela nr 3**Przemoc ze strony dorosłych – relacja ze sprawcą %.**

Osoby	Przemoc fizyczna N=219	Przemoc psychiczna N=539
Członkowie rodziny	64	68
Nauczyciele	10	21
Inne osoby	14	17
Nie jestem w stanie tego określić/trudno powiedzieć	7	9
Odmawiam odpowiedzi	12	9

Tabela nr 4**Wykorzystywanie seksualne do 15 roku życia – relacja ze sprawcą, %.**

Osoby	Dotykanie N= 87	Współzycie seksualne N=42
Nieznajome	12	11
Znajome	35	50
Z mojej rodziny	27	13
Nie jestem w stanie określić/trudno powiedzieć	9	4
Odmawiam odpowiedzi	20	28

Przemoc w rodzinie – analiza danych dotyczących m.st. Warszawy.

Źródło: Urząd m. st. Warszawy

„Barometr Warszawski”, www.um.warszawa.pl,
www.politykaspoleczna.um.warszawa.pl

Analiza danych na podstawie raportów dla Biura Polityki Społecznej, Urzędu m.st. Warszawy, pt. „Opinie warszawiaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie.”, opracowanie: Centrum Komunikacji Społecznej, Warszawa 2008r., 2009r. 2010r.,

Tabela nr 1.

Czy zetkną(ęła) się Pan(i) z problemem przemocy w rodzinie?

Czy zetkną(ęła) się Pan(i) z problemem przemocy w rodzinie?	tak, w mojej rodzinie	tak, w rodzinie moich znajomych, sąsiadów	nie, nigdy nie zetknąłem/ zetknęłam się z tym problemem	trudno powiedzieć
2007	8	27	61	6
2008	4	20	74	2
2009	6	19	68	7

Tabela nr 2.

Czy w Pana (i) sąsiedztwie, w najbliższej okolicy są rodziny , o których Pan(i) słyssał(a) lub wie, że występuje w nich zjawisko przemocy w rodzinie?

2010 rok		
tak	nie	trudno powiedzieć
14%	85%	1%

Tabela nr 3

Kontakt z przemocą w rodzinie- analiza porównawcza dwóch pomiarów.

2009 rok	2010 rok
Czy zetknął(ęła) się Pan(i) z problemem przemocy w swojej rodzinie?*	Czy Panu(i) osobiście lub komuś z Pana(l) gospodarstwa domowego zdarzyło się czy też nie doświadczać przynajmniej jednego z następujących zachowań: ktoś był słownie obrażany, szantażowany, szarpany, bity?*
6%	35%

*W pytaniu zadany w 2010 roku badani mogli wskazać na jedną, dwie lub trzy formy przemocy, z którymi stykają się w swoim gospodarstwie domowym.

**Źródło: "Barometr Warszawski", pomiar 2009

Stosunek opinii publicznej do problemu przemocy w rodzinie okoliczności usprawiedliwiającej stosowanie przemocy.

Tabela nr 4.

Zdrada małżeńska.

Trzeba usprawiedliwić męża, który uderzył żonę, gdy dowiedział się o jej zdradzie	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	trudno powiedzieć
2008	3	7	21	49	20
2009	2	6	18	57	17

Tabela nr 5.

Arogancja dzieci.

Stosowanie kar cielesnych wobec niegrzecznych, aroganckich dzieci	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	trudno powiedzieć
2008	5	31	32	22	10

2009	7	22	28	31	12
------	---	----	----	----	----

Tabela nr 6.
Przemoc jako środek wychowawczy.

Przemoc jako środek wychowawczy	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	trudno powiedzieć
2008	5	19	36	30	10
2009	5	13	30	39	13

Tabela nr 7
Okoliczności usprawiedliwiające przemoc w rodzinie.

Pewne sytuacje usprawiedliwiają bicie członków rodziny	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	trudno powiedzieć
2010	3	5	15	76	1

Ingerencja w sprawy rodzinne

Tabela nr 8.
Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna.

Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna – nikt nie powinien się wtrącać	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	trudno powiedzieć
2007	0	1	15	79	5

Tabela nr 9.**Które z pytań jest bliższe Pana(i) poglądom?**

1. Przemoc w rodzinie jest wyłącznie sprawą tej rodziny i tylko jej członkowie mają prawo zwracać się o pomoc.
2. Przemoc w rodzinie nie jest tylko sprawą rodziny – każdy powinien informować policję lub ośrodki pomocy społecznej o takich przypadkach

Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna – nikt nie powinien się wtrącać	Zdecydowanie pierwsze	raczej pierwsze, ale są sytuacje, gdy powinno się zawiadomić policję lub ośrodek pomocy społecznej	raczej drugie, ale tylko wtedy, gdy bardzo dobrze zna się sytuację danej rodziny	Zdecydowanie drugie	trudno powiedzieć
2008	1	6	17	71	5
2009	3	10	34	46	7

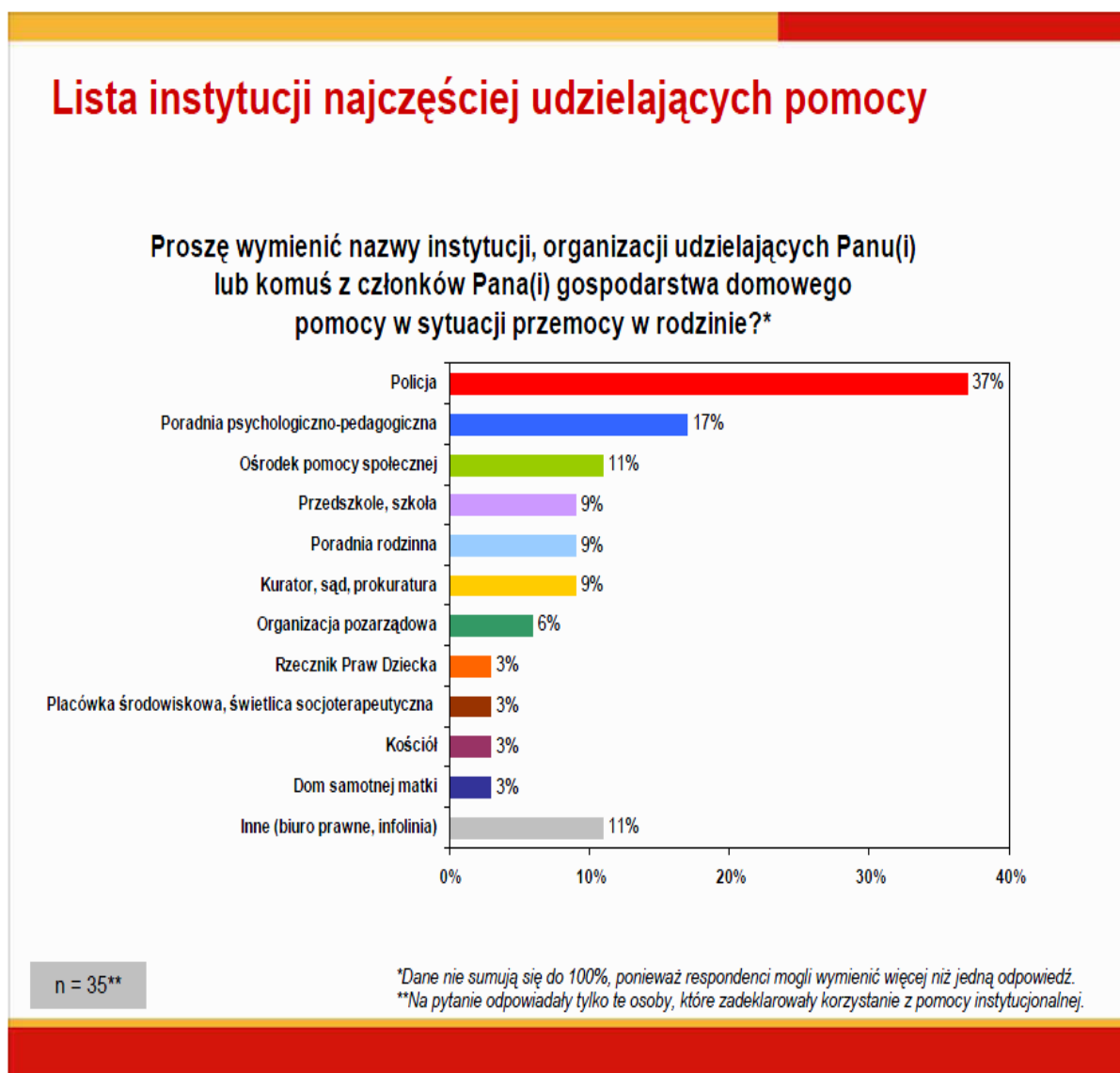
Tabela nr 10.**Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna.**

Przemoc w rodzinie to sprawa prywatna	Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam	trudno powiedzieć
2010	3	5	16	74	2

Wykres nr 1

Lista instytucji najczęściej udzielających pomocy.

Raport z 2010 r. „Opinie warszawiaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie”.

Wykres nr 2.

Spontaniczna znajomość instytucji, organizacji udzielających pomocy.

Raport z 2009 r. „Opinie warszawiaków na temat zjawiska przemocy w rodzinie”.

Spontaniczna znajomość instytucji, organizacji udzielających pomocy (2009)

Proszę wymienić nazwy instytucji, organizacji, które zajmują się
udzielaniem pomocy ofiarom przemocy w rodzinie
(dane w procentach)

N=162

Możliwość podania kilku odpowiedzi

Przemoc w rodzinie – analiza policyjnej statystyki krajowej.

Źródło: Komenda Główna Policji – statystyki, raporty- www.policja.pl

Tabela nr 1. Liczba ofiar przemocy domowej wg. "Niebieskie Karty".

	2005	2006	2007	2008
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem:	156.788	157.854	130.682	139.747
w tym: kobiety	91.374	91.032	76.162	81.985
w tym: mężczyźni	10.387	10.313	8.556	10.664
dzieci do lat 13	37.227	38.233	31.001	31.699
nieletni od 13 do 18 lat	17.800	18.276	14.963	15.399

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba ofiar przemocy domowej ogółem:	96.955	116.644	113.793	127.515	137.299	150.266
w tym: kobiety	55.214	67.678	66.991	74.366	80.185	88.388
w tym: mężczyźni	4.239	5.606	5.589	7.121	7.527	9.214
dzieci do lat 13	23.929	27.820	26.305	30.073	32.525	35.137
nieletni od 13 do 18 lat	13.546	15.540	14.908	15.955	17.062	17.527

Tabela nr 2. Liczba sprawców przemocy domowej.

	2005	2006	2007	2008
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem	97.142	96.775	81.743	86.568
w tym: kobiety	4.153	4.074	3.632	3.942
w tym: mężczyźni	92.776	92.526	77.939	82.425

nieletni	213		175	171		201
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba sprawców przemocy domowej ogółem:	56.847	70.457	69.138	76.991	83.330	91.920
w tym: kobiety	1.838	2.571	2.361	2.903	2.861	3.501
w tym: mężczyźni	54.669	67.309	66.376	73.759	80.233	88.180
nieletni	340	577	401	329	236	239

Tabela nr 3. Liczba przeprowadzonych interwencji Policji.

	2005	2006		2007	2008	
Interwencje domowe ogółem:	608.751	620.662		718.819	658.651	
w tym dotyczące przemocy w rodzinie:	96.773	96.099		81.403	86.455	
	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Interwencje domowe ogółem:	376.538	479.602	482.007	559.387	593.727	610.941
w tym dotyczące przemocy w rodzinie:	72.031	86.146	86.545	96.449	85.512	92.495

Tabela nr 4. Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu.

	2005	2006	2007	2008
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu ogółem:	74.633	74.772	63.303	62.000
- kobiety	2.255	2.126	2.073	1.949
- mężczyźni	72.315	72.588	61.085	59.987
- nieletni	63	58	145	55
W tym: przewieziono do Izb Wyrzeźwień	19.521	18.536	15.875	15.434
- kobiety	657	630	481	476

- mężczyźni	18.848	17.889	15.405	14.951
- nieletni	16	17	7	7
W tym: przewiez. do polic. pom. dla zatrzym. do wytrzeźwienia	21.162	23.624	20.769	22.502
- kobiety	423	465	452	527
- mężczyźni	20.726	23.148	20.299	21.958
- nieletni	13	11	18	17

	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Liczba sprawców przemocy domowej będących pod wpływem alkoholu ogółem:	48.459	58.664	56.058	60.884	64.064	70.203
- kobiety	-	-	-	-	1.305	1.780
- mężczyźni	-	-	-	-	62.690	68.382
- nieletni	-	-	-	-	69	41
W tym: przewieziono do Izb Wytrzeźwień	25.647	31.655	29.874	31.650	19.521	20.745
- kobiety	-	-	-	-	297	471
- mężczyźni	-	-	-	-	19.217	20.264
- nieletni	-	-	-	-	7	10
W tym: przewiez. do polic. pom. dla zatrzym. do wytrzeźwienia	-	-	-	-	16.524	18.566
- kobiety	-	-	-	-	180	238
- mężczyźni	-	-	-	-	16.340	18.308
- nieletni	-	-	-	-	4	20

Tabela nr 5. Liczba skierowanych przez policjantów informacji o ujawnionych przypadkach przemocy do różnego rodzaju instytucji i organizacji.

Miejsce kierowania informacji	2005	2006	2007	2008
Ośrodki pomocy społecznej	19.973	27.249	27.370	37.172
Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	21.789	26.237	24.624	27.837
Placówki służby zdrowia	724	743	737	885
Placówki szkolno-wychowawcze	806	915	846	919
Organizacje pozarządowe	2.227	3.341	4.311	5.800
Inne	11.646	16.250	17.033	23.524
RAZEM:	57.165	74.735	74.921	96.137

Miejsce kierowania informacji	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Ośrodki pomocy społecznej	7.922	8.161	8.313	9.149	12.389	17.638
Gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych	10.807	13.295	14.105	15.325	19.521	20.487
Placówki służby zdrowia	374	459	419	429	423	526
Placówki szkolno-wychowawcze	512	764	727	566	781	781
Organizacje pozarządowe	230	381	479	259	535	1.266
Inne	2.785	4.386	14.105	5.366	7.139	9.331
RAZEM:	22.630	27.446	38.148	31.094	40.788	50.029

WYBRANE STATYSTYKI – PRZESTĘPCZOŚĆ.

Przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece.

Art. 207 kk Znęcanie się.

Art. 207

§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub nad inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

§ 2. Jeżeli czyn określony w § 1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w § 1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.

PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE Z ARTYKUŁU 207 kk

Rok	art. 207 § 1	art. 207 § 2 i 3
2008	20.998	169
2007	22.561	239
2006	24.238	305
2005	22.450	202
2004	22.399	211
2003	23.166	222
2002	23.737	184
2001	23987	213
2000	23.147	161
1999	22.553	157

Naruszenie nietykalności (art. 217)

Art. 217

§ 1. Kto uderza człowieka lub w inny sposób narusza jego nietykalność cielesną, podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku.

§ 2. Jeżeli naruszenie nietykalności wywołało wyzywające zachowanie się pokrzywdzonego albo jeżeli pokrzywdzony odpowiedział naruszeniem nietykalności, sąd może odstąpić od wymierzenia kary.

§ 3. Ściganie odbywa się z oskarżenia prywatnego.

PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE Z ARTYKUŁU 217 kk

ROK	Art. 217 § 1
2008	5.163
2007	5.006
2006	4.749
2005	3.787
2004	4.194
2003	3.852
2002	3.488
2001	3.541
2000	3.554
1999	2.490

Zmuszanie (art. 191)**Art. 191**

§ 1. Kto stosuje przemoc wobec osoby lub groźbę bezprawną w celu zmuszenia innej osoby do określonego działania, zaniechania lub znoszenia, podlega karze pozbawienia wolności do lat 3.

§ 2. Jeżeli sprawca działa w sposób określony w § 1 w celu wymuszenia zwrotu wierzytelności, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5.

PRZESTĘPSTWA STWIERDZONE Z ARTYKUŁU 191 kk**INNE STATYSTYKI****Podejrzani o spowodowanie uszczerbku na zdrowiu**

	PODEJRZANI	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2008	9.233	776	8.457
2007	9.706	741	8.965
2006	9.637	717	8.920
2005	9.665	751	8.914
2004	10.008	740	9.268
2003	9.857	723	9.134

2002	10.431	825	9.606
2001	10.129	774	9.355
2000	11.037	802	10.235
1999	10.502	748	9.754
1998	11.557	879	10.678
1997	12.520	899	11.621
1996	12.213	903	11.310
1995	11.883	837	11.046
1994	12.118	864	11.254
1993	9.926	608	9.318
1992	8.668	537	8.131

Podjezani o udział w bóje lub pobiciu

	PODEJRZANI	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2008	23.043	1.997	21.046
2007	23.570	1.864	21.706
2006	22.992	1.705	21.287
2005	22.163	1.614	20.549
2004	22.081	1.629	20.452
2003	24.402	1.542	22.860
2002	22.175	1.741	20.434
2001	22.369	1.653	20.716
2000	21.652	1.611	20.041
1999	18.929	1.521	17.408
1998	19.263	1.476	17.787
1997	20.609	1.586	19.023
1996	18.153	1.317	16.836
1995	16.918	1.201	15.717
1994	14.620	1.147	13.473
1993	10.720	868	9.852
1992	8.992	664	8.328

Podjejrzeni o zgwałcenie

	PODEJRZANI	KOBIETY	MĘŻCZYŹNI
2008	1.021	7	1.014
2007	1.111	15	1.096
2006	1.215	10	1.205
2005	1.183	10	1.173
2004	1.253	8	1.245
2003	1.449	13	1.436
2002	1.476	17	1.459
2001	1.524	12	1.512
2000	1.481	12	1.469
1999	1.306	9	1.297
1998	1.412	13	1.399
1997	1.631	8	1.623
1996	1.388	8	1.380
1995	1.692	4	1.688
1994	1.609	13	1.596
1993	1.381	27	1.354
1992	1.242	22	1.220

Przemoc w rodzinie –policyjne dane stołeczne.

Źródło: Komenda Stołeczna Policji – statystyki za 2006-2009 i I półrocze 2010r.

dotyczące działań Policji podejmowanych na terenie garnizonu stołecznego w zakresie realizacji zadań w związku z przemocą w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Tabela nr 1. Liczba przeprowadzonych interwencji dotyczących przemocy w rodzinie (procedura Niebieskie Karty).

rok 2006	rok 2007	rok 2008	rok 2009	I półrocze rok 2010
6 012	3 683	3 637	3021	1401

Tabela nr 2. Liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy.

rok	ogółem	kobiety	mężczyźni	małoletni
2006	7524	5518	596	1410
2007	4741	3362	285	1034
2008	4747	3382	302	1063
2009	3684	2643	300	741
I pół. 2010	1747	1250	147	350

Tabela nr 3. Liczba sprawców przemocy domowej.

rok	ogółem	kobiety	mężczyźni	nieletni
2006	5590	469	5519	0
2007	3592	242	3349	0
2008	3567	236	3326	5
2009	2757	225	2530	3
I pół. 2010	1309	117	1191	1

Tabela nr 4. Liczba sprawców przemocy zatrzymanych - ogółem.

rok	ogółem	kobiety	mężczyźni	nieletni
2006	brak danych *	brak danych*	brak danych*	brak danych*
2007	1671	55	1616	0
2008	1804	66	1738	0
2009	1029	46	983	0
I pół. 2010	587	33	554	0

* „brak danych” z uwagi na inne formularze sprawozdawcze (do roku 2007 zatrzymywano tylko sprawców przemocy będących pod wpływem alkoholu).

Tabela nr 5. Liczba sprawców przemocy pod wpływem alkoholu.

rok	ogółem	kobiety	mężczyźni	nieletni
2006	4086	219	3867	0
2007	2445	105	2340	0
2008	2132	95	2036	1
2009	1568	80	1488	0
I pół. 2010	704	42	662	0

w tym:

Tabela nr 6. Sprawcy przewiezieni do Izby Wyrzeźwień.

rok	ogółem	kobiety	mężczyźni	nieletni
2006	1603	110	1493	0
2007	1013	41	972	0
2008	940	50	890	0
2009	778	52	726	0
I pół. 2010	272	22	250	0

Tabela nr 7. Sprawcy przewiezieni do policyjnych pomieszczeń dla zatrzymanych do wytrzeźwienia.

rok	ogółem	kobiety	mężczyźni	nieletni
2006	922	25	897	0
2007	458	11	447	0
2008	501	12	489	0
2009	418	8	410	0
I pół. 2010	226	8	218	0

Tabela nr 8. Liczba postępowań przygotowawczych dotyczących przemocy domowej, w których była prowadzona procedura „Niebieskich Kart” (art. 207 k.k.)

rok	wszczętych	stwierdzonych	zakończonych
2006	1440	898	1106
2007	1194	721	1157
2008	1435	660	1242
2009	1408	609	1377
I pół. 2010	607	259	519

Tabela nr 9. Liczba informacji przesłanych do innych instytucji zajmujących się problemem przemocy w rodzinie takich jak: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, placówki służby zdrowia, placówki szkolno-wychowawcze, gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, organizacje pozarządowe i inne.

rok	liczba przekazanych informacji do instytucji
2006	4 204
2007	2 120
2008	3 159
2009	2 149
I pół. 2010	1058

**Przemoc w rodzinie – dane policyjne Mazowieckiej Komendy Wojewódzkiej
Policji w Radomiu**

*Źródło: Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu – statystyki za 2006-2009
dotyczące działań Policji podejmowanych w zakresie realizacji zadań w związku z przemocą
w rodzinie w ramach procedury „Niebieskie Karty”.*

Tabela nr 1.

Dane dotyczące interwencji zgłoszonych i przeprowadzonych przez Policję w ramach realizacji procedury „Niebieskie Karty” na terenie tzw. garnizonu mazowieckiego (28 powiatów).

Rodzaj danych związanych z przemocą domową na terenie garnizonu mazowieckiego.	2006 rok	2007 rok	2008 rok	2009 rok
Liczba interwencji domowych /ogółem/	39 032	46 182	48 596	46 033
Liczba interwencji domowych dot. przemocy w rodzinie zarejestrowanych przez Policję w ramach prowadzonej procedury „Niebieskie Karty”.	8 119	6 918	8 722	8 710
Liczba pokrzywdzonych /ogółem/:		12 508	15 409	15 932
w tym:				
kobiety		6 805	8 519	8 839
mężczyźni		704	1009	1 251
małoletni do ukończenia 13 lat		3 328	3 926	3 919
małoletni od 13 do 18 lat		1 671	1 955	1 923
Liczba sprawców /ogółem/:		7 173	8 841	8 854
w tym:				
kobiety		217	266	298
mężczyźni		6 945	8 560	8 541
nieletni		11	15	15

Liczba sprawców będących pod wpływem alkoholu /ogółem/:		3 544	6 554	6 035
w tym:				
kobiety		54	128	111
mężczyźni		3 488	6 424	5 921
nieletni		2	2	3
Liczba informacji przesłanych do instytucji pozapolicyjnych /ogółem/:		7 130	9 54 0	10 631
w tym:				
ośrodków pomocy społecznej:		2420	3 628	4 064
gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych:		2 921	3 254	3 430
placówek służby zdrowia:		11	3	16
organizacji pozarządowych:		330	544	722
innych:		1 448	2 111	2 399

Przemoc wobec dzieci w statystkach Policji.

Źródło: Komenda Główna Policji – statystyki, raporty- www.policja.pl

Tabela nr 1

Dzieci- ofiary przemocy w przemocą w rodzinie.

	Liczba ofiar przemocy domowej do 13 roku życia	Liczba ofiar przemocy domowej w wieku 13 -18 lat
2002	30.073	15.955
2003	32.525	17.062
2004	35.137	17.527
2005	37.227	17.800
2006	38.233	18.276
2007	31.001	14.963
2008	31.699	15.399
2009	27.502	13.755

Przemoc w rodzinie –wyciąg z Raportu pn. "Przemoc w rodzinie w województwie mazowieckim. Analiza zasobów pomocy społecznej"- opracowanie: Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa 2010r.

Źródło: www.mcps.mazovia.pl

Wykaz nr 1

Wykaz ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie – domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży:

Lp	Nazwa	Adres	Podmiot prowadzący
1.	Dom Matki i Dziecka „Nazaret”	Warszawa, ul. Szymanowskiego 4a	Ośrodek Pomocy Społecznej Dzielnicy Praga Północ
2.	Dom Samotnej Matki	05-220 Zielonka, ul. Kilińskiego 63	Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej 03-775 Warszawa, ul. Kawęczyńska 49
3.	Dom dla samotnej Matki im. Teresy Strzembosz prowadzony przez siostry ze Zgromadzenia Zakonnego Matki Bożej Miłosierdzia	05-500 Piaseczno-Chyliczki Chyliczki, ul. Wschodnia 6	Archidiecezja Warszawska 00-246 Warszawa Ul. Miodowa 17/19
4.	Dom Samotnej Matki	05-080 Laski k. Izabelina, ul. Brzozowa 1	Towarzystwo pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Warszawskie 05-080 Laski k. Izabelina, ul. Brzozowa 37
5.	Dom dla Bezdomnych Kobiet i Dzieci w Ruszkowie	Ruszków 4, powiat Gostynin	Polski Komitet Pomocy Społecznej w Płocku 09-402 Płock, Ul. Kościuszki 3a
6.	„Nazaret” Dom dla Samotnych Kobiet i Matek z Dziećmi	05-400 Otwock, ul Słowackiego 17a	Zgromadzenie Sióstr Małych Misjonarek Miłości Miłosierdzia Orionistek 05-400 Otwock, ul Słowackiego 17a
7.	Dom Samotnej Matki	09-411 Biała Stara k. Płocka, ul. Biała 19	Zgromadzenie Matki Bożej Miłosierdzia Dom Generalny 01-014 Warszawa, ul. Żytnia 3/9

Wykaz nr 2**Wykaz specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie:**

Lp.	Nazwa	Adres	Podmiot prowadzący
1	Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	00-679 Warszawa Ul. Wilcza 60 lok.19	Fundacja Centrum Praw Kobiet 00-679 Warszawa Ul. Wilcza 60 lok.19
2	Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Zespole Ośrodków Wsparcia w Mławie	06-500 Mława ul. Słowackiego 18	Starostwo Powiatowe w Mławie
3	Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie przy Zespole Ośrodków Wsparcia w Piastowie	05-820 Piastów ul. Ks. J. Popiełuszki 24	Starostwo Powiatowe w Pruszkowie

Wykaz nr 3**Wykaz ośrodków interwencji kryzysowej w województwie mazowieckim:**

Lp.	Nazwa	Adres	Podmiot prowadzący
1.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	05-300 Mińsk Mazowiecki ul. Kościelna 18	Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej 03-775 Warszawa, ul. Kawęczyńska 49
2.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Zespole Ośrodków Wsparcia w Mławie	06-500 Mława ul. Słowackiego 18	Starostwo Powiatowe w Mławie
3.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	87-410 Ostrołęka ul. T. Kościuszki 24/26	Urząd Miasta Ostrołęka
4.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	05-400 Otwock ul. Górna 13	Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej 03-775 Warszawa, ul. Kawęczyńska 49
5.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	09 - 400 Płock ul. Wolskiego 4	Urząd Miasta Płock
6.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Zespole Ośrodków Wsparcia w Piastowie	05-820 Piastów ul. Ks. J. Popiełuszki 24	Starostwo Powiatowe w Pruszkowie
7.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	05-510 Konstancin- Jeziorna ul. Piasta 22	Starostwo Powiatowe w Piasecznie
8.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Jasieniec Iłżecki Dolny	27-100 Iłża Jasieniec Iłżecki Dolny 52	Caritas Diecezji Radomskiej 26-604 Radom ul. Kościelna 5

9.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	26-600 Radom ul. Malczewskiego 20 b	Zarząd Powiatowy Towarzystwa Przyjaciół Dzieci w Radomiu 26-600 Radom ul. Malczewskiego 20 b
10.	Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej	96-500 Sochaczew ul. Ziemowita 8/10.	Starostwo Powiatowe w Sochaczewie
11.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej „Adamus” Działający w strukturze Ośrodka Wspomagania Rodziny	02-843 Warszawa ul. 6-go Sierpnia 1/5	Miasto st. Warszawa
12.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Działający w Ośrodku Wsparcia Dziecka i Rodziny „Kolo”	01- 439 Warszawa ul. Dalibora 1	Miasto st. Warszawa
13.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	87-100 Węgrów ul. Piłsudskiego 23	Starostwo Powiatowe w Węgrowie
14.	Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej	05-220 Zielonka ul. Poniatowskiego 29	Starostwo Powiatowe w Wołominie
15.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej	00-703 Warszawa ul. Polska 33 A i B	Rada Naczelna Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej 00-490 Warszawa ul. Wiejska 18 lok. 20
16.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Sienniu (powiat lipski)	27-350 Sienno ul. Szkolna 41	Starostwo Powiatowe w Lipsku
17	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	05-120 Legionowo Ul. Polskiej Organizacji Wojskowej 20	Caritas Diecezji Warszawsko-Praskiej 03-775 Warszawa, ul. Kawęczyńska 49

Tabela nr 1.

Liczba osób z problemem przemocy w rodzinie*.

LP	POWIAT	Liczba osób z problemem przemocy w rodzinie			
		Razem:	ofiary przemocy	sprawcy przemocy	świadkowie przemocy
1	Białobrzeski	19	1	18	0
2	Ciechanowski	306	127	50	129
3	Garwoliński	304	108	174	22
4	Gostyniński	27	12	5	10
5	Grodziski	58	37	21	0
6	Grójecki	89	38	28	23

7	Kozienicki	87	45	42	0
8	Legionowski	352	130	107	115
9	Lipski	10	4	4	2
10	Łosicki	6	3	3	0
11	Makowski	111	64	38	9
12	Miński	271	177	68	26
13	Mławski	45	5	40	0
14	Nowodworski	138	54	66	18
15	Ostrołęcki	71	34	34	3
16	Ostrołęcki grodzki	12	6	6	0
17	Ostrowski	67	43	13	11
18	Otwocki	10	5	5	0
19	Piaseczyński	139	47	33	59
20	Płocki	219	89	104	26
21	Płocki grodzki	74	18	2	54
22	Płoński	229	128	87	14
23	Pruszkowski	228	97	60	71
24	Przasnyski	130	47	24	59
25	Przysuski	36	16	20	0
26	Puławski	86	36	32	18
27	Radomski	108	33	35	40
28	Radomski grodzki	1550	790	360	400
29	Siedlecki	74	40	30	4
30	Siedlecki grodzki	bd	bd	bd	bd
31	Sierpecki	119	56	63	0
32	Sochaczewski	305	100	136	69
33	Sokołowski	101	52	35	14
34	Szydłowiecki	355	179	176	0
35	M. st. Warszawa	2104	1344	760	bd
36	Warszawski zachodni	31	18	13	0
37	Węgrowski	90	37	53	0
38	Wołomiński	315	108	130	77
39	Wyszowski	80	38	29	13
40	Zwoleński	82	44	38	0
41	Żuromiński	83	41	40	2
42	Żyrardowski	32	6	26	0
43	Razem	8553	4257	3008	1288

* Źródło PARPA na podstawie ankiet G-1; liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych w 2009r.

bd - brak danych

Tabela nr 2.

Liczba osób, które skorzystały z pomocy w formie interwencji kryzysowej*

l.p.	POWIAT	Liczba osób, którym udzielono interwencji kryzysowej				Liczba rodzin, którym udzielono interwencji kryzysowej
		ogółem	w tym:			
			innym osobom w rodzinie	dzieciom	współmałżonkom lub partnerom w związkach nieformalnych	
1	Białobrzeski	0	0	0	0	0
2	Ciechanowski	46	25	14	7	21
3	Garwoliński	0	0	0	0	0
4	Gostyniński	2	0	1	1	1
5	Grodziski	14	4	9	1	14
6	Grójecki	0	0	0	0	2
7	Kozienicki	13	2	0	11	11
8	Legionowski	45	0	3	42	44
9	Lipski	12	0	0	12	15
10	Łosicki	5	5	0	0	3
11	Makowski	83	21	0	62	36
12	Miński	56	12	18	26	42
13	Mławski	306	32	76	198	210
14	Nowodworski	75	0	6	69	77
15	Ostrołęcki	71	8	28	35	41
16	Ostrołęcki grodzki	212	3	20	189	121
17	Ostrowski	245	30	40	175	200
18	Otwocki	59	5	33	21	26
19	Piaseczyński	248	0	37	211	188
20	Płocki	10	6	0	4	10
21	Płocki grodzki	271	9	98	164	bd
22	Płoński	60	8	2	50	60
23	Pruszkowski	17	3	10	4	47
24	Przasnyski	140	8	81	51	82
25	Przysuski	0	0	0	0	2
26	Pułtowski	99	81	6	12	99
27	Radomski	79	0	46	33	24
28	Radomski grodzki	1 228	105	143	980	588
29	Siedlecki	56	1	0	55	56
30	Siedlecki grodzki	180	15	0	165	180
31	Sierpecki	0	0	0	0	0
32	Sochaczewski	290	86	57	147	bd
33	Sokołowski	4	1	2	1	2
34	Szydłowiecki	11	0	0	11	11
35	M. st. Warszawa	3 071	407	449	2 215	2319
36	Warszawski zachodni	7	5	0	2	4
37	Węgrowski	185	6	8	171	132

38	Wołomiński	54	11	31	12	bd
39	Wyszowski	29	2	7	20	bd
40	Zwoleński	0	0	0	0	0
41	Żuromiński	0	0	0	0	0
42	Żyrardowski	195	146	15	34	76
43	Razem	7 478	1 047	1 240	5 191	4744

* Źródło: Sprawozdanie OPS i PCPR z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za I-XII 2009r. dla MPiPS
bd - brak danych

Tabela nr 3.

Formy pomocy (pomoc całodobowa, psychologiczna, interdyscyplinarna) udzielane ofiarom przemocy w rodzinie*

L P	POWIAT	Liczba osób, którym udzielono pomocy całodobowej (OIK, SOIK, DDMzMDiKwC, Schroniska)				Liczba osób, którym udzielono innych form pomocy**	
		ogółem	w tym:			ogółem	w tym:
			innym osobom w rodzinie	dzieciom	współmałżonkom lub partnerom w związkach nieformalnych		
1	Białobrzegi	0	0	0	0	5	5
2	Ciechanowski	0	0	0	0	46	1
3	Garwoliński	0	0	0	0	2	0
4	Gostyniński	0	0	0	0	0	0
5	Grodzki	0	0	0	0	40	0
6	Grójecki	0	0	0	0	6	6
7	Kozienicki	0	0	0	0	18	18
8	Legionowski	0	0	0	0	40	5
9	Lipski	4	0	3	1	3	0
10	Łosicki	0	0	0	0	33	5
11	Makowski	0	0	0	0	583	0
12	Miński	9	0	3	6	50	12
13	Mławski	32	3	15	14	248	158
14	Nowodworski	0	0	0	0	23	0
15	Ostrołęcki	0	0	0	0	23	15
16	Ostrołęcki grodzki	22	0	12	10	212	143
17	Ostrowski	0	0	0	0	138	0
18	Otwocki	55	5	31	19	61	0
19	Piaseczyński	33	0	19	14	241	93
20	Płocki	0	0	0	0	283	36
21	Płocki grodzki	49	0	49	0	981	0
22	Płoński	0	0	0	0	20	0
23	Pruszkowski	25	0	25	0	611	30
24	Przasnyski	0	0	0	0	236	64
25	Przysuski	0	0	0	0	0	0
26	Pułtowski	0	0	0	0	63	11

27	Radomski	32	0	23	9	41	1
28	Radomski grodzki	62	3	32	27	1 012	24
29	Siedlecki	0	0	0	0	13	0
30	Siedlecki grodzki	0	0	0	0	59	0
31	Sierpecki	0	0	0	0	39	0
32	Sochaczewski	0	0	0	0	286	0
33	Sokołowski	0	0	0	0	33	23
34	Szydłowiecki	0	0	0	0	0	0
35	M. st. Warszawa	282	19	145	118	2 345	225
36	Warszawski zachodni	0	0	0	0	72	0
37	Węgrowski	6	0	3	3	225	0
38	Wołomiński	15	0	15	0	134	9
39	Wyszowski	0	0	0	0	77	0
40	Zwoleński	0	0	0	0	84	26
41	Żuromiński	0	0	0	0	9	0
42	Żyrardowski	0	0	0	0	0	0
43	Razem	626	30	375	221	8 395	910

* Źródło: Sprawozdanie OPS i PCPR z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za I-XII 2009r. dla MPiPS

**Inne formy pomocy: działania i programy terapeutyczne, pomoc w uzyskaniu mieszkania socjalnego
bd - brak danych

Tabela nr 4.

Działania podejmowane wobec sprawców przemocy.*

l.p.	POWIAT	Liczba sprawców przemocy objętych działaniami interwencyjnymi		Liczba sprawców przemocy objętych programem korekcyjno - edukacyjnym
		ogółem	w tym: izolowanie sprawców od ofiar	
1	Białobrzegi	0	0	0
2	Ciechanowski	10	0	0
3	Garwoliński	30	0	0
4	Gostyniński	15	0	0
5	Grodziski	1	1	0
6	Grójecki	0	0	0
7	Kozienicki	9	0	0
8	Legionowski	0	0	0
9	Lipski	0	0	14
10	Łosicki	2	1	0
11	Makowski	0	0	0
12	Miński	23	1	0
13	Mławski	209	34	17
14	Nowodworski	0	0	0
15	Ostrołęcki	8	0	0

16	Ostrołęcki grodzki	77	7	0
17	Ostrowski	0	0	0
18	Otwocki	2	0	0
19	Piaseczyński	0	0	0
20	Płocki	1	0	67
21	Płocki grodzki	206	0	0
22	Płoński	0	0	25
23	Pruszkowski	0	0	12
24	Przasnyski	64	0	0
25	Przysuski	0	0	0
26	Pułtusi	6	0	0
27	Radomski	13	2	0
28	Radomski grodzki	5	2	0
29	Siedlecki	55	0	0
30	Siedlecki grodzki	0	0	0
31	Sierpecki	0	0	18
32	Sochaczewski	29	1	0
33	Sokołowski	2	0	0
34	Szydłowiecki	0	0	0
35	M. st. Warszawa	443	6	0
36	Warszawski zachodni	0	0	0
37	Węgrowski	6	0	0
38	Wołomiński	2	1	0
39	Wyszowski	35	0	0
40	Zwoleński	0	0	0
41	Żuromiński	0	0	0
42	Żyrardowski	12	9	0
43	Razem	1 265	65	153

* Źródło: Sprawozdanie OPS i PCPR z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za I-XII 2009r. dla MPiPS

Tabela nr 5.

Niebieskie karty i certyfikowani specjaliści przeciwdziałania przemocy

LP	POWIAT	Liczba wypełnionych Niebieskich Kart*	Liczba certyfikowanych specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy**
1	Białobrzegi	0	0
2	Ciechanowski	28	0
3	Garwoliński	9	0
4	Gostyniński	8	0
5	Grodziski	3	0
6	Grójecki	3	0
7	Kozienicki	6	0
8	Legionowski	4	0
9	Lipski	0	0

10	Łosicki	1	0
11	Makowski	0	0
12	Miński	9	0
13	Mławski	19	0
14	Nowodworski	38	0
15	Ostrołęcki	37	0
16	Ostrołęcki grodzki	10	0
17	Ostrowski	0	0
18	Otwocki	73	0
19	Piaseczyński	10	1
20	Płocki	7	0
21	Płocki grodzki	0	2
22	Płoński	7	0
23	Pruszkowski	12	0
24	Przasnyski	34	0
25	Przysuski	0	0
26	Pułtowski	11	0
27	Radomski	16	0
28	Radomski grodzki	109	0
29	Siedlecki	29	0
30	Siedlecki grodzki	86	0
31	Sierpecki	83	0
32	Sochaczewski	27	1
33	Sokołowski	26	0
34	Szydłowiecki	0	0
35	M. st. Warszawa	405	46
36	Warszawski zachodni	6	0
37	Węgrowski	4	0
38	Wołomiński	27	1
39	Wyszowski	44	0
40	Zwoleński	9	0
41	Żuromiński	11	0
42	Żyrardowski	4	0
43	Razem	1 215	51

* Źródło: Sprawozdanie OPS i PCPR z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za I-XII 2009r. dla MPiPS

** Źródło: PARPA

Tabela nr 6.

Lokalne zasoby przeciwdziałania przemocy*

I.p.	POWIAT	Liczba grup wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie	Liczba grup terapeutycznych dla ofiar przemocy w rodzinie	Liczba grup socjoterapeutycznych dla dzieci ofiar przemocy w rodzinie	Telefon zaufania dla ofiar przemocy w rodzinie	Telefon zaufania dla sprawców przemocy w rodzinie	Liczba interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	Liczba interdyscyplinarnych zespołów ds. przeciwdziałania przemocy wobec dzieci
1	Białobrzegi	0	0	0	1	1	0	0
2	Ciechanowski	1	3	3	2	2	1	1
3	Garwoliński	0	0	6	0	0	0	0
4	Gostyniński	0	0	0	1	0	0	0
5	Grodzki	0	0	0	1	1	0	0
6	Grójecki	1	0	0	1	1	1	0
7	Kozienicki	0	0	0	1	0	0	0
8	Legionowski	1	1	1	2	0	2	0
9	Lipski	0	0	0	0	0	0	0
10	Łosicki	0	0	0	0	0	0	0
11	Makowski	1	1	0	0	0	0	0
12	Miński	1	1	1	2	2	0	0
13	Mławski	0	0	0	2	2	0	0
14	Nowodworski	2	2	3	1	1	3	1
15	Ostrołęcki	0	0	0	3	1	0	0
16	Ostrołęcki grodzki	2	0	0	0	0	0	0
17	Ostrowski	0	0	0	1	1	0	0
18	Otwocki	0	0	0	1	1	0	0
19	Piaseczyński	0	0	1	0	0	0	0
20	Płocki	1	2	0	4	0	0	0
21	Płocki grodzki	1	0	0	4	0	0	0
22	Płoński	0	0	0	1	1	1	2
23	Pruszkowski	0	0	0	0	0	2	2
24	Przasnyski	1	1	1	2	2	1	1
25	Przysuski	0	0	1	0	0	0	1
26	Pułtuski	1	0	1	0	0	0	0
27	Radomski	1	1	1	1	1	1	0
28	Radomski grodzki	3	1	1	1	0	0	0
29	Siedlecki	0	0	0	1	1	1	0
30	Siedlecki grodzki	bd	bd	bd	bd	bd	bd	bd
31	Sierpecki	1	0	0	0	0	0	0
32	Sochaczewski	0	0	0	2	2	1	0
33	Sokołowski	0	0	0	1	1	0	0

34	Szydłowiecki	1	0	0	0	0	0	0
35	M. st. Warszawa	249	359	0	1	0	15	8
36	Warszawski zachodni	1	1	1	0	0	1	1
37	Węgrowski	0	1	0	0	0	0	0
38	Wołomiński	1	1	1	1	2	0	0
39	Wyszowski	1	0	0	0	0	1	0
40	Zwoleński	0	0	0	1	0	0	0
41	Żuromiński	0	0	0	0	0	0	0
42	Żyrardowski	0	0	0	0	0	0	0
43	Razem	271	375	22	39	23	31	17

* Źródło: PARPA na podstawie ankiet G-1

bd - brak danych

Tabela nr 7.

Placówki udzielające pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie

l.p.	POWIAT	Punkty Informacyjno - Konsultacyjne (PIK)*		Ośrodki Wsparcia*		Specjalistyczne Ośrodki Wsparcia*		Ośrodki Interwencji Kryzysowej*		Liczba schronisk/ hosteli dla ofiar przemocy w rodzinie**
		Liczba Punktów konsultacyjnych	Liczba osób korzystających z PK	Liczba Ośrodków Wsparcia	Liczba osób korzystających z OW	Liczba Specjalistycznych Ośrodków Wsparcia	Liczba osób korzystających z SOW	Liczba Ośrodków Interwencji Kryzysowej	Liczba osób korzystających z OIK	
1	Białobrzeski	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	Ciechanowski	7	232	0	0	0	0	0	0	0
3	Garwoliński	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4	Gostyniński	1	2	0	0	0	0	0	0	0
5	Grodzki	1	13	0	0	0	0	0	0	0
6	Grójce	1	6	0	0	0	0	0	0	0
7	Kozienicki	2	53	0	0	0	0	0	0	0
8	Legionowski	5	127	0	0	0	0	1	3	0
9	Lipski	1	3	0	0	0	0	1	4	1
10	Łosicki	1	33	0	0	0	0	0	0	0
11	Makowski	1	83	0	0	0	0	0	0	0
12	Miński	2	34	0	0	0	0	1	18	0
13	Mławski	1	88	0	0	1	218	1	175***	1
14	Nowodworski	2	27	0	0	0	0	0	0	0
15	Ostrołęcki	4	89	0	0	0	0	0	0	0
16	Ostrołęcki grodzki	0	0	0	0	0	0	1	212	1
17	Ostrowski	2	343	0	0	0	0	0	0	0
18	Otwocki	1	2	0	0	0	0	1	61	0
19	Piaseczyński	3	31	0	0	0	0	1	202	0
20	Płocki	6	159	0	0	0	0	0	0	0
21	Płocki grodzki	4	981	0	0	0	0	1	493	0

22	Płoński	2	27	0	0	0	0	0	0****	1
23	Pruszkowski	3	494	0	0	1	55	1	148	1
24	Przasnyski	2	236	0	0	0	0	0	0	0
25	Przysuski	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	Pułtowski	2	142	0	0	0	0	0	0	0
27	Radomski	1	26	0	0	0	0	1	82	0
28	Radomski grodzki	0	0	1	428	0	0	1	1 228	0
29	Siedlecki	1	13	1	9	0	0	0	0	0
30	Siedlecki grodzki	1	59	0	0	0	0	0	0	bd
31	Sierpecki	1	28	0	0	0	0	0	0	0
32	Sochaczewski	4	414	0	0	0	0	1	236	0
33	Sokołowski	2	27	1	10	0	0	0	0	0
34	Szydłowiecki	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	M. st. Warszawa	26	4 594	4	107	1	55	3	575	1
36	Warszawski zachodni	3	102	0	0	0	0	0	0	0
37	Węgrowski	5	222	0	0	0	0	1	176	0
38	Wołomiński	5	164	0	0	0	0	1	124	1
39	Wyszowski	3	176	0	0	0	0	0	0	0
40	Zwoleński	1	84	0	0	0	0	0	0	0
41	Zuromiński	3	36	0	0	0	0	0	0	0
42	Żyrardowski	3	18	0	0	0	0	0	0	1
43	Razem	113	9 168	7	554	3	328	17	3 730	8

*Źródło: Sprawozdanie OPS i PCPR z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie za I-XII 2009r. dla MPiPS.

**Źródło: PARPA na podstawie ankiet G-1.

***Źródło: OIK Mława - liczba osób korzystających w I półroczu 2010r.

****Źródło: Punkt Profilaktyki Uzależnień i Pomocy Rodzinie Urząd Miejski w Płońsku.

*****Źródło: OIK Sochaczew - liczba osób korzystających w 2009r.

bd – brak danych.

Przemoc w rodzinie – na podstawie Raportu pn „ Realizacja zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez samorząd gminy i powiatu na terenie województwa mazowieckiego w roku 2009”, Wydział Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego, Warszawa 2010 rok.

Źródło: www.mazowieckie.pl

Tabela nr 1.

Nasilenie zjawiska przemocy w rodzinie.

Nasilenie różnych form przemocy w rodzinie (w %)	
przemoc fizyczna	34
przemoc psychiczna	36
przemoc seksualna	5,5
przemoc ekonomiczna	2,3
zaniedbywanie	22,5

Tabela nr 2.

Poziom wiedzy pracowników ops i pcpr nt zjawiska przemocy w rodzinie.

Jak ocenia Pani/Pan poziom wiedzy pracowników jednostki na temat zjawiska przemocy w rodzinie (w %)	
bardzo wysoki	2,6
raczej wysoki	55,1
raczej niski	23
zdecydowanie niski	1,3
trudno mi powiedzieć	18

Tabela nr 3.

Znajomość procedury „Niebieskie Karty” przez pracowników ops i pcpr.

Ocena znajomości procedury „Niebieskiej Karty” przez pracowników jednostek pomocy społecznej (w %)	
bardzo dobra	15
dobra	57
dostateczna	20
niedostateczna	1,3
trudno mi powiedzieć	6,7

**ZESPÓŁ EKSPERTÓW WSPÓŁPRACUJĄCYCH PRZY OPRACOWANIU
WOJEWÓDZKIEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE**

1. Pani Marzena Bartosiewicz – Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Department Pomocy i Integracji Społecznej;
2. Pani Karmena Cisak- Mazowiecki Urząd Wojewódzki, Wydział Polityki Społecznej;
3. Ksiądz Marek Dziewiecki – Kościół Katolicki, Diecezja Radom;
4. Pani Renata Durda- Ogólnopolskie Pogotowie dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”, Instytut Psychologii Zdrowia PTP;
5. Pani Agnieszka Guza - Mazowiecka Komenda Wojewódzka Policji w Radomiu;
6. Pani Anna Jakubowska – Komenda Stołeczna Policji;
7. Pani Danuta Kuciewicz - Urząd m.st. Warszawy, Biuro Polityki Społecznej;
8. Pani Katarzyna Michalska - Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
9. Pani Alina Prusinowska-Marek - Sąd Rejonowy Warszawa – Mokotów;
10. Pan Kamil Rosiński - Biuro Rzecznika Praw Dziecka;
11. Pani Anna Wiechcińska – Stowarzyszenie na Rzecz Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia”
12. Pan Tadeusz Wieszczyk – Stowarzyszenie Pomocy Bezdomnym, Ośrodek „DOM” dla ofiar przemocy w rodzinie.